

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

World Health
Organization
Representative Office
for Mongolia

KOFIH
Korea Foundation for International Healthcare
한국국제보건의료재단

Community Chest
of Korea

ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГИЙН МАЯГТЫГ НӨХӨХ ЗААВАР

Өрх, сумын эрүүл мэндийн төвийн эмч нарт зориулав

УЛААНБААТАР ХОТ
2020 ОН

Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв

Шуудангийн хаяг: С.Зоригийн гудамж
Улаанбаатар -210648

Факс: 976-11-320633

Утас: 70111485

Э-шуудан: admin@hdc.gov.mn

www.hdc.gov.mnⁱ

Хянасан: Д.Баясгалан, ЭМЯ,
С.Энхжин, ЭМЯ
Д.Мягмарцэрэн, АШУҮИС

Боловсруулсан: С.Даваажаргал, ЭМХТ

ГАРЧИГ

1. ТАНИЛЦУУЛГА.....	3
2. ЭМНЭЛГИЙН БҮРТГЭЛИЙН МАЯГТ ХӨТЛӨХӨД ТАВИГДАХ ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА.....	4
3. ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ	5
4. ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГИЙН МАЯГТ ХӨТЛӨХ ЗААВАР.....	10
Ерөнхий дүгнэлт	15
4. 5-18 ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХЭД, ӨСВӨР ҮЕИЙНХНИЙ ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГИЙН МАЯГТ ХӨТЛӨХ ЗААВАР	16
Хүн ам зүйн ерөнхий мэдээлэл	16
Эрүүл мэндийн ерөнхий мэдээлэл	17
Эмчийн үзлэг	17
Ерөнхий дүгнэлт	19
5. НАСАНД ХҮРЭГЧДИЙН ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГИЙН МАЯГТ ХӨТЛӨХ ЗААВАР	20
Хүн ам зүйн ерөнхий мэдээлэл	20
Эрүүл мэндийн ерөнхий мэдээлэл	21
ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧНИЙ ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ	21
Артерийн гипертензи.....	21
Артерийн гипертензийн онош баталгаажилт ба кодлох аргачлал.....	22
Артерийн гипертензи, нарийн мэргэжлийн эмчид илгээх заалт	24
Чихрийн шижин	24
Цусан дахь холестерины түвшин	26
Хөх, Умайн хүзүүний хавдар.....	27
Түрүү булчирхайн хавдрын илрүүлэг үзлэг.....	27
Зүрхний цахилгаан бичлэг	28
Хэт авиан (ЭХО)оношилгоо	28
ХАЛДВАРТ ӨВЧНИЙ ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ	29
Сүрьеэ өвчний илрүүлэг үзлэг	29
Хеликобактерийн халдвар илрүүлэг үзлэгийн үр дүн.....	29
Настанд илрүүлэг хийх хураангуйлсан асуумж	29
Эмчийн ерөнхий дүгнэлт.....	30
Дараагийн шатлалд эмнэлэгт явуулж буй үндэслэлд онош тодруулах болон эмчилгээ хийлгэх шаардлагатай эсэхээ тэмдэглэж, анхдагч шатлалд хийгдсэн эмчилгээ, шинжилгээг амбулаторийн маягтанд дэлгэрэнгүй бичнэ.	31
6. ЭРТ ИЛРҮҮЛГИЙН ҮЗЛЭГИЙН БҮРТГЭЛ, МЭДЭЭЛЭЛД АШИГЛАГДАХ КОДЛОХ ЗААВАР.....	31
7. ӨВЧЛӨЛИЙГ КОДЛОХ АРГАЧЛАЛ	44
ХАВСРАЛТ.....	65
АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ	79

1. ТАНИЛЦУУЛГА

2015 онд Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын Номхон далайн баруун эргийн бүсийн Зөвлөлийн 66-р хурлаар Гишүүн орнууд “Бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамралт”, “Эрүүл мэндийг илүү сайжруулахын төлөө” үйл ажиллагааны хүрээг WPR/RC66.R2 тоот тогтоолоор баталсан. Бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамралт гэдэг нь хүн бүр санхүүгийн бэрхшээлд оролгүйгээр эрүүл мэндийн чанартай тусламж, үйлчилгээг хүртээмжтэй авах боломжоор хангагдсан байх юм (ДЭМБ, 2013). Энэ нь гишүүн орнуудын Бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамралт ба Тогтвортой хөгжлийн зорилтод хүрэх үйл явцыг эрчимжүүлэхэд чиглэл, зөвлөмж болдог.

2010 оны Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын Номхон далайн баруун эргийн бүсийн Зөвлөлийн 63-р чуулганаар чанартай эрүүл мэндийн тогтолцоо нь эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээний үнэ цэнэд суурилдаг бөгөөд эрүүл мэнд, эрүүл мэндийн тэгш байдлын үзүүлэлтүүдийг сайжруулахад үр дүнтэй болон үр ашигтай байдлыг хангасан чанартай тусламж, үйлчилгээг бүх нийтэд хүргэх алсын хараанд чиглэдэг хэмээн тодорхойллоо.

Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага нь Монгол улсын эрүүл мэндийн салбарын бодлого, чиглэлийг дэмжиж, ялангуяа эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх чиглэлээр техникийн болон санхүүгийн дэмжлэг үзүүлж байгаа ба 2015 оноос эхлэн “Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээнд мобайл технологийг нэвтрүүлэх” төслийг санаачлан “Бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамралт”-д хүрэх үйл явцыг эрчимжүүлэх зорилгоор “Хүн төвтэй эрүүл мэндийн цогц тусламж, үйлчилгээ” үзүүлэх чадавхийг сайжруулж, “Хэнийг ч орхигдуулахгүй байх” зарчимд тулгуурласан арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэн ажиллаж байна.

“Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээнд мобайл технологийн хэрэглээг өргөжүүлэх нь” төслийн хүрээнд халдварт, халдварт бус өвчний эрт илрүүлэг үзлэгийн маягтыг “ЭМЯ, ДЭМБ, ЭМХТ-ийн хамтын ажиллагааны үр дүнд “5 хүртэлх насны хүүхдийн эрт илрүүлэг үзлэгийн маягт” ЭИМ-1, Өсвөр насны хүүхдийн эрт илрүүлэг үзлэгийн маягт ЭИМ-2 маягтыг нэмэлтээр, “Халдварт бус өвчний эрт илрүүлэг үзлэгийн маягт” ЭИМ-3 –ыг шинэчлэн боловсруулж Эрүүл мэндийн сайдын “Эрүүл мэндийн салбарын статистик мэдээ, мэдээллийн журам, бүртгэлийн маягтыг шинэчлэн батлах тухай” 2019 оны 12 сарын 30-ны өдрийн А/611 дүгээр тушаалаар батлуулан үндэсний хэмжээнд хэрэгжүүлэх боломжийг бүрдүүлсэн.

“Бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамралтанд чиглэсэн эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээнд эрүүл мэндийн мобайл технологийн хэрэглээг өргөжүүлэх нь” төслийн хүрээнд хийгдсэн эрт илрүүлэг үзлэгийг үзлэгт хамрагдаж буй хүн амын нас, хүйсийн онцлогт тохирсон “Тав хүртэлх насны хүүхдийн эрт илрүүлэг үзлэгийн маягт”, “Өсвөр насны хүүхдийн эрт илрүүлэг үзлэгийн маягт”, “Насанд хүрэгчдийн эрт илрүүлэг үзлэгийн маягт” болон эдгээр бүртгэлээс гарах тайлангийн маягтыг боловсруулан анхан шатны тусламж үйлчилгээний бүртгэл, мэдээллийн төрөл, тоог нэмэгдүүлэх, үйл ажиллагааг тайлагнах тогтолцоог сайжруулах боломж бүрдсэн.

VHS програм хангамжид нэмэлт хөгжүүлэлт хийж, цаашид үндэсний хэмжээнд эрт илрүүлэг үзлэгийг бүртгэх, тайлагнах тогтолцоог бий болгох зорилгоор <http://vhs.hinfo.mn> вебд суурилсан програм хангамжийг ашиглан төслийн хүрээнд хийгдсэн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний тайланг нэгтгэн, дүн шинжилгээ хийж байна.

1. ЭМНЭЛГИЙН БҮРТГЭЛИЙН МАЯГТ ХӨТЛӨХӨД ТАВИГДАХ ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА

Эрүүл мэндийн байгууллагууд нь статистикийн бүртгэлийн маягтыг хөтлөхөд энэхүү зааврыг баримтлана. Эрүүл мэндийн байгууллагад өдөр тутам хийгдэж байгаа эмчийн үзлэг, оношлогоо, шинжилгээ, эмчилгээ, сувилгаа зэрэг аливаа ажил үйлчилгээг зориулалтын маягт дээр тэмдэглэсэн бүртгэлийг эмнэлгийн анхан шатны баримт гэнэ. Эдгээр маягт нь нэг талаас шинжилгээ судалгаа болон албан хэргийн үнэт баримт нөгөө талаас болсон, хийсэн процессыг тухайн үйлчилгээний үед нь тэмдэглэсэн цаг хугацааны тэмдэглэл, түүхийн баримт бичиг болдог.

Мөн эмнэлгийн ямар ч үзлэг, эмчилгээ, үйлчилгээ нь зөвхөн анагаах ухааны зохих мэргэжил эзэмшсэн хүмүүст хууль ёсоор зөвшөөрөгдөж, тэдэнд олгогдсон эрх хэмжээний дагуу хийгддэг учраас үнэн зөв хөтлөгдсөн эмнэлгийн бүртгэлийн маягтууд нь мэргэжлийн ба хуулийн чухал баримт болдог.

Эрүүл мэндийн байгууллагын үйл ажиллагаа, хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах ажилд үнэлэлт өгөх, нэгтгэн дүгнэх, мэдээлэх, төлөвлөлтийн аливаа асуудалд эмнэлгийн анхан шатны баримтууд үндсэн тулгуур материал болдог. Иймээс эмч, эмнэлгийн ажилтан бүхэн эмнэлгийн анхан шатны маягт, тооцооны баримтуудыг үнэн зөв хөтлөхөд чухал ач холбогдол өгч, тэдгээрийг хөтлөхдөө туйлын анхааралтай хандаж мэргэжлийн өндөр түвшинд гүйцэтгэх нь тэдний үндсэн үүрэгт ажлын бүрэлдэхүүн байх ёстой.

Эмнэлгийн баримт бичгийг нямбай зөв хөтлөх нь зөвхөн гаргацтай гоё бичихийг хэлэх бус уг баримт бичигт хариулах ёстой бүх асуултыг бүрэн гүйцэд бөглөж, асуугаагүй боловч заавал тэмдэглэх шаардлагатай зүйлд зориулан зай гаргасан хэсэгт холбогдох тэмдэглэл хийсэн байвал зохино.

Бүртгэлийн маягтыг хөтлөх ерөнхий зарчим ижилхэн боловч маягт болгон өөрийн зорилго асуусан асуумжаараа өвөрмөц ялгаатай. Гэвч тэр бүхэнд тодорхой асуудлыг яаж хариулж бичихийг нэг бүрчлэн тайлбарлах боломжгүй учир зарим онцлог маягтуудыг эмнэлгийн үйлчилгээний аль хэсэгт хөтөлж юу юуг тусгаж хэрхэн нөхөж бичих талаар анхаарах зарим зүйлсийг маягтын ерөнхий дугаар, тухайн маягтын дотор заасан хэсэг бүлэг, буюу мөрийн дугаарын дагуу тайлбарлах нь зүйтэй.

Бүртгэлийн маягт хөтлөхдөө хар өнгийн бал, бэх, эсвэл нэг өнгийн балаар маягтад засвар оруулсан, балласан, дарж зурсан, засваргүй, бичлэг дарах засах, шингэн хэрэглээгүй, товчилсон үг хэрэглэхгүй, бүтнээр ойлгомжтой бичиж эцэст үнэн зөв бичигдсэн эсэхийг нягтлан шалгасан байх зэрэг ерөнхий шаардлагыг баримтлах шаардлагатай.

2. ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ

Эрт илрүүлэг үзлэгийн маягтыг нөхөх, тайлагнахдаа дараах ойлголт, тодорхойлолтыг баримтлана.

Хүн амын эрүүл мэндийн бүлгийг дараах байдлаар тодорхойлно. Үүнд:

Цоо эрүүл хүн /I бүлэг/: Клиникийн үзлэг шинжилгээгээр бие болон сэтгэцийн хувьд ямар нэгэн өөрчлөлтгүй хүнийг хэлнэ.

Эрүүл хүн /II бүлэг/: Энэ бүлэгт эмчилгээ шаардахгүй төрөлхийн ямар нэгэн согог, урьд нь өвчилсний үлдэцтэй, эсвэл өвчний учир эхлэл, нууц үеийн зарим илрэлтэй боловч ажлын чадвар хязгаарлагдаагүй, хөдөлмөрийн чадвартай хүмүүс орно.

Энэнгшил бүхий архаг өвчтэй хүмүүс /III бүлэг/: Энэ бүлэгт лаборатори болон багажийн шинжилгээгээр онош нь батлагдсан, архаг өвчин нь сэдрэлгүй, өвчин нь төгс эмчлэгдэх бүрэн боломжтой, ажлын чадвар нь хязгаарлагдаагүй, хөдөлмөрийн чадвартай хүмүүс орно. Энэнгшил гэдэг нь 2-оос доошгүй жилд өвчний дахилт илрээгүй тохиолдлыг хэлнэ.

Хагас энэнгшил бүхий архаг өвчтэй хүмүүс /IV бүлэг/: - Энэ бүлэгт лаборатори болон багажийн шинжилгээгээр онош нь батлагдсан, архаг өвчин нь үе үе сэдрэлтэй, бусад өвчнүүдтэй хавсарсан, өвчний хүндрэл өгөх магадлал өндөртэй, ажлын чадвар хязгаарлагдаагүй боловч хөдөлмөрийн чадвараа тодорхой хэмжээгээр алдсан хүмүүс орно. Хагас энэнгшил гэдэг нь жил бүр өвчний дахилт явагдаж хөдөлмөрийн чадвараа 1 сараас илүүгүй хугацаагаар алдсаныг хэлнэ.

Энэнгшлээ алдсан архаг өвчтэй хүмүүс /V бүлэг/: Энэ бүлэгт лаборатори болон багажийн шинжилгээгээр онош нь батлагдсан, архаг өвчин нь байнгын сэдрэлтэй, бусад өвчнүүдтэй хавсарсан, өвчний хүндрэлийн зэрэг нь 2-3, хөдөлмөрийн чадвараа алдсан, хөнгөвчлөх эмчилгээнд хамрагдсан хүмүүс орно. Энэнгшлээ алдсан гэдэг нь өвчний дахилт олширсон, 1 сараас дээш хугацаагаар хөдөлмөрийн чадвараа алдахыг хэлнэ.

Өрхийн тоо-Бүгд – Сум/өрхийн эрүүл мэндийн төвд хөтлөгдөж буй “Өрхийн хүн амын эрүүл мэндийн бүртгэл” ӨЭ-2 маягт дээр үндэслэнэ.

Эрүүл өрх: Эрүүл мэндийн III-V бүлэгт хамаарагдах архаг өвчтэй хүн байхгүй бөгөөд жилд өрхийн аль нэг гишүүн нь өвчилж үзүүлсэн тоо нэгээс илүүгүй байна.

Өвчлөлд бага өртөмтгий өрх: Гэр бүлийн дотор архаг өвчтэй хүн нэгээс илүүгүй бөгөөд жилд өрхийн нэг гишүүн хурц халдварт өвчнөөр 3-аас илүүгүй удаа өвчилж үзүүлсэн байна.

Өвчлөлд өртөмтгий өрх: Гэр бүлийн дотор архаг өвчтөн 2 ба түүнээс олон, жилд өрхийн нэг гишүүн хурц халдварт өвчнөөр өвчилсөн тоо 3-аас олон байна. Түүнчлэн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, ганц бие өндөр настан буюу бүтэн өнчин, хагас өнчин хүүхэдтэй өрх, мөн хорт хавдар, сүрьеэ, сэтгэл мэдрэлийн өвчтэй хүнтэй өрхийг энд хамааруулна.

Шилжин ирсэн өрх: Уг үзүүлэлтийг харьяа орон нутгийн баг, хорооны ЗДТГ-ын мэдээг үндэслэнэ.

Алслагдсан өрх: Суманд хөдөөний багийн өрх, аймаг, хотод гэр хорооллын өрхийг тооцож авна.

Эрүүл мэндийг дэмжигч өрхийн тоо: Аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газрын даргын тушаалаар батлагдсан удирдамжийн дагуу шалгаруулсан өрхийн тоог үндэслэнэ.

Иоджуулсан давс гэдэг нь: Энгийн давсыг үйлдвэрийн аргаар боловсруулж, иодоор баяжуулсан давсыг хэлэх буюу иоджуулсан давсыг өрхийн түвшинд хурдавчилсан тестийн аргаар тодорхойлно.

Хүн амын нас баралт : Тайлангийн жилд тухайн өрхийн бүртгэлд буй хүн амаас өөрийн нутаг дэвсгэр болон бусад аймаг, нийслэл, сумын эмнэлгүүдэд бүртгэгдсэн хүн амын нас баралтыг үндэслэн гаргана.

1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл: 1 хүртэлх насандаа /0-364 хоног/ нас барахыг 1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл гэнэ. Амьгүй төрөлт болон зулбалтыг оруулахгүй.

1-5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл: 1-ээс 5 хүртэлх насандаа /365 хоног- 4 нас 364 хоног/ нас барахыг 1-5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл гэнэ.

Эхийн эндэгдэл: Жирэмсний хугацаанд болон төрөх үедээ эсвэл төрснөөс хойш 42 хоногийн дотор жирэмслэлтийн байрлал, үргэлжилсэн хугацаанаас үл хамааран жирэмслэлт, төрөлт болон түүнийг удирдахтай холбоо бүхий шалтгаанаар эх эндэхийг эхийн эндэгдэл гэнэ.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн: Бие махбодь, оюун санаа, сэтгэл мэдрэл, мэдрэхүйн согогийн улмаас бусдын адил нийгмийн харилцаанд оролцох чадвар нь бүрэн болон 12 сараас дээш хугацаагаар хязгаарлагдсан хүнийг **"хөгжлийн бэрхшээлтэй"** хүн гэнэ. Хөгжлийн бэрхшээлийн төрлийг дараах байдлаар ойлгоно. Үүнд:

Төрөлхийн: Хөгжлийн бэрхшээлийн төрөлд удамшлын эмгэг, согог, жирэмсний болон төрөх үеийн хүндрэлээс шалтгаалан бие махбодь, оюун санаа, сэтгэл мэдрэл, мэдрэхүйн согогтой болж, бусдын адил нийгмийн харилцаанд оролцох чадваргүй хүнийг хамруулна.

Олдмол: Хөгжлийн бэрхшээлийн төрөлд ахуйн болон үйлдвэрлэлийн осол, гэмтэл, эрдийн болон мэргэжлээс шалтгаалах өвчний улмаас бие махбодь, оюун санаа, сэтгэл мэдрэхүйн согогтой болж, бусдын адил нийгмийн харилцаанд оролцох чадваргүй хүнийг хамруулна.

Хөгжлийн бэрхшээлийн илэрсэн хэлбэрийг дараах байдлаар ойлгоно. Үүнд:

- 1. Харааны:** Харааны эрхтний гэмтэл, согог, өвчин эмгэгийн улмаас хүний "харах" хэвийн үйл ажиллагааны чадвар алдагдсан буюу хязгаарлагдсан. /2 нүдний хараа бүрэн эсвэл хагас алдагдсан, / - 12 / - / -20 / хүртлэх харааны шил зүүдэг хүмүүс, нэг нүд нь огт байхгүй юмуу эсвэл протезтой нөгөө нүд нь шилээр засрахгүй тохиолдол хамаарна/
- 2. Ярианы:** Хэл, ярианы эрхтний гэмтэл, согог, өвчин, эмгэгийн улмаас хүний "ярих" хэвийн үйл ажиллагааны чадвар алдагдсан буюу хязгаарлагдсан/ авиан дуудлагын өөрчлөлттэй, тультраа, ээрүү, гацаа гэх мэт хүмүүс орно/
- 3. Сонсголын:** Сонсголын болон хэл, ярианы эрхтний гэмтэл, согог, өвчин эмгэгийн улмаас хүний "сонсох" хэвийн үйл ажиллагааны чадвар алдагдсан буюу хязгаарлагдсан. /Төрөлхийн болон өвчний улмаас үүссэн дүлийрэлүүд, 70 дицепилээс дээш сонсголын алдагдалтай, бууралттай/
- 4. Хөдөлгөөний:** Биеийн тодорхой хэсгийг хөдөлгөх чадваргүйн улмаас хүний амьдралын өдөр тутмын хэвийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх чадвар алдагдсан буюу хязгаарлагдсан. /Саа, саажилт, үе мөч, яс, булчингийн системийн эмгэг өөрчлөлтөөс

хөдлөх чадвараа алдсан, мөч тайралттай, бие бялдрын өөрчлөлттэй, одой, нанизм, майга тавхайтай хүмүүс орно/

5. **Сэтгэцийн:** Сэтгэцийн эмгэг нь бодох сэтгэх, мэдрэх ухамсарлахуйн болон зан төлөвийн өөрчлөлтөөр илрэх бөгөөд үүнийхээ улмаас хүний нийгэмд биеэ авч явах байдал нь өөрчлөгдсөн, гадаад (төрөх үеийн хүндрэлүүдийн үлдэцийн улмаас 0-3 насанд тэнэгрэх) болон дотоод (хромосомын өөрчлөлт, бодисын солилцоо дутмагшил гэх мэт) шалтгааны улмаас ойлгох, сэтгэх, мэдрэх үйл ажиллагаа нь хязгаарлагдсан оюун ухааны бэрхшээлийг сэтгэцийн эмгэг гэж ойлгоно. /Нойрны хямралтай, нүдэнд нь хий юм харагддаг, ганцаараа ярьж хөхөрдөг, их уур уцаартай, архи болон эм, мансууруулах бодист донтой хүмүүс орно/
6. **Хавсарсан бэрхшээл:** Нэг хүнд 1- ээс дээш төрлийн хөгжлийн бэрхшээлийн хэлбэр, согог тохиолдвол бүртгэнэ. /Оюун ухааны хомсдолтой хүүхэд, хөдөлгөөний өөрчлөлттэй, хэл ярианы дутагдалтай хүмүүс байж болно/
7. **Бусад:** Хөгжлийн бэрхшээлийн дээр дурдсан хэлбэрээс бусад хэлбэрийг үүнд хамааруулна. /Тухайлбал: дотор эрхтний эмгэгүүд, хавдар гэх мэт/

Настанд өрх, сумын эрүүл мэндийн төв өөрийн харъяалалд оршин суудаг 55, түүнээс дээш насны эмэгтэй, 60, түүнээс дээш насны эрэгтэйг хамруулна.

Настны өдөр тутмын бие даах чадварын болон багаж хэрэгсэлтэй ажиллах чадвар үнэлгээг 10 асуумжаар хийнэ.

Настны өдөр тутмын бие даах чадварын үнэлгээ: 10-12 оноо-хэвийн, 6-9 оноо – алдагдсан, 0-5 оноо- хараат гэж тодорхойлно.

Настны багаж хэрэгсэлтэй ажиллах чадварын үнэлгээ: 14-16 оноо –хэвийн, 10-13 оноо –алдагдсан, 6-9 оноо-хараат гэж тодорхойлно.

Настны танин мэдэхүйн чадварыг үнэлэх хураангуй сорил: Хэвийн-24-30 оноо, үл мэдэг танин мэдэхүйн чадвар буурсан 23-18 оноо, хүнд хэлбэрээр танин мэдэхүйн чадвар буурсан-17 оноо гэж тодорхойлно.

Хоол тэжээлийн байдлыг үнэлэх хураангуйлсан асуумж: 12-14 оноо-хоол тэжээлийн байдал хэвийн, 8-11 оноо-хоол тэжээлийн дуталд хүрэх эрсдэлтэй, 0-7 оноо-хоол тэжээлийн дуталтай

Биеийн жингийн индекс: Эмч настны биеийн жингийн индексийг тооцоод 18.5-24кг/м.кв-туранхай-, Хэвийн -18.5-24кг/м.кв, Илүүдэл жинтэй-25-29кг/м.кв, Тарган-30кг/м.кв< гэж тодорхойлно.

Сэтгэцийн болон зан төрхийн эмгэг: Настанд өвчний олон улсын 10-р ангиллын 5-р бүлэгт хамаарах өвчин эмгэг бүртгэгдсэн тохиолдолд бичнэ.

Насны доройтол: Настанд өвчний олон улсын 10-р ангиллын R54 кодоод хамаарагдах шинж тэмдэг илэрсэн тохиолдолд бичнэ.

Амьд төрөлт: Амьд төрөлт гэдэг нь жирэмсний хугацаанаас хамаарахгүйгээр үр тогтолтын бүтээгдэхүүн эхээс бүрэн салж гарах ба эхээс гарсны дараа хүйг тасалсан буюу ихэс салсан эсэхээс үл хамааран түүнд зүрхний цохилт, хүйн судасны лугшилт, булчингийн тодорхой хөдөлгөөн илрэх, амьсгалах зэрэг амьдын шинж тэмдэг илрэхийг хэлнэ. Энэхүү төрөлтийн бүтээгдэхүүнийг амьд төрсөн гэж тооцно.

Амьгүй ураг [амьгүй төрөлт]: Амьгүй ураг гэдэг нь жирэмсний хугацаанаас хамаарахгүйгээр үр тогтолтын бүтээгдэхүүн эхээс бүрэн салж гарахаасаа өмнө эндсэн

тохиолдлыг хэлнэ. Амьгүй урагт эхээс бүрэн салсны дараа зүрхний цохилт, хүйн судасны лугшилт, булчингийн тодорхой хөдөлгөөн илрэхх, амьсгалах зэрэг амьдын шинж тэмдэг илрэхгүй.

Төрөх үеийн жин: Ураг буюу нярайг төрсөн даруйд нь жинлэж тодорхойлсон жинг төрөх үеийн жин гэнэ.

Амьд төрөлтийн үед нярайн жинг төрсний дараах 1 цагийн дотор жингийн өөрчлөлт гарахаас нь өмнө хэмжих шаардлагатай. Статистикийн хүснэгтэн мэдээлэлд төрөх үеийн жинг 500 граммаар бүлэглэдэг боловч жинг нарийвчлалтайгаар бичих хэрэгтэй.

Бага, маш бага, хэт бага жинтэй гэдэг нэр томъёо нь харилцан бие биенээ үгүйсгэсэн нэр томъёо биш юм. Эдгээр нь хоорондоо давхардаж байдаг. Тухайлбал, “бага” гэдэг дотор “маш бага” болон “хэт бага” жин ордог ба “маш бага” дотор “хэт бага” жин багтаж байдаг.

Төрөх үеийн жин бага: 2500 граммаас бага жинтэй төрөх (үүнд 2500 г хүртэл буюу 2499 г ба түүнээс бага жин хамаарна)

Төрөх үеийн жин маш бага: 1500 граммаас бага жинтэй төрөх (үүнд 1500 г хүртэл буюу 1499 г ба түүнээс бага жин хамаарна)

Төрөх үеийн жин хэт бага: 1000 граммаас бага жинтэй төрөх (үүнд 1000 г хүртэл буюу 999 г ба түүнээс бага жин хамаарна)

Жирэмсний хугацаа: Хэвийн явцтай сүүлийн биеийн юмны эхний өдрөөс эхлэн жирэмсний хугацааг тооцдог. Жирэмсний хугацааг бүтэн өдөр буюу бүтэн долоо хоногоор илэрхийлдэг (өөрөөр хэлбэл хэвийн явцтай сүүлийн биеийн юмны эхний өдрөөс хойш 280-286 бүтэн хоногийн хугацаан дахь үйл явцыг жирэмсний 40 долоо хоногтойд явагдсан гэж үзнэ).

Жирэмсний хугацааг тооцоход төөрөгдөл үүсч болдог. Үүнээс сэргийлэхийн тулд сүүлийн биеийн юмны эхний өдрийг “0 өдөр” гэж тооцдог ба 0-6 дахь өдрийг “бүтэн 0 долоо хоног”, 7-13 дахь өдрийг “бүтэн 1 долоо хоног” гэж үзэх ба жирэмсний 40 дэх долоо хоног нь “жирэмсний бүтэн 39 долоо хоног”-той ижил утгатай. Хэвийн явцтай сүүлийн биеийн юмны эхний өдрийг мэдэх боломжгүй үед эмнэлзүйн бусад мэдээнд тулгуурлан жирэмсний хугацааг баримжаалан тогтооно. Төөрөгдлөөс сэргийлэх зорилгоор хүснэгтэн мэдээнд жирэмсний хугацааг хоног, долоо хоногийн аль алинаар нь оруулна.

Дутуу төрөлт: Жирэмсний хугацаа 37 бүтэн долоо хоног (буюу 259 хоног)-с цөөн

Хугацаандаа төрөх: Жирэмсний хугацаа 37 бүтэн долоо хоногоос 42 бүтэн долоо хоног хүртэл (259 -293 хоног)

Илүү тээлт: Жирэмсний хугацаа 42 бүтэн долоо хоног буюу түүнээс их (294 хоног буюу түүнээс их)

Перинаталь үе: Жирэмсний бүтэн 22 долоо хоног (154 өдөр)-с эхэлж (энэ үед ургийн жин 500 грамм байна) төрсний дараах бүтэн 7 хоног дуусах хүртэл үргэлжилдэг хугацаа.

Нярай үе: Төрсөн цагаас эхэлж төрсний дараах 28 бүтэн хоног дуусах хүртэл үргэлжилдэг хугацаа. Нярайн эндэгдлийг (буюу амьдралын эхний бүтэн 28 хоног дотор нас барсан амьд нярай) нярайн эрт үеийн ба хожуу үеийн эндэгдэл гэж ангилдаг. Төрсний дараах эхний долоо хоног доторх эндэгдлийг нярайн эрт үеийн эндэгдэл, харин 7 дахь хоногоос хойш боловч бүтэн 28 хоног хүртэлх хугацаанд эндсэн бол нярайн хожуу үеийн эндэгдэл гэнэ.

Амьдралын эхний хоногт (0 хоног) эндсэн бол амьдарсан цаг, минутаар нь бүртгэнэ. Амьдралын хоёр дахь хоног (1 хоног), гурав дахь хоног (2 хоног) гэсээр 27 бүтэн хоног дотор эндсэн тохиолдолд эндсэн насыг хоногоор бүртгэнэ.

Амьгүй төрөлтийн харьцаа: (Амьгүй төрсөн ургийн тоо / Амьд төрөлтийн тоо) x 1000

Амьгүй төрөлтийн түвшин: (Амьгүй төрсөн ургийн тоо / Нийт төрөлтийн тоо) x 1000

Тодорхой жинд тооцсон амьгүй төрөлтийн түвшин: (1000 г ба түүнээс дээш жинтэй амьгүй төрсөн ургийн тоо / 1000 г ба түүнээс дээш жинтэй нийт төрөлтийн тоо) x 1000

Нярайн эрт үеийн эндэгдлийн түвшин: (Нярайн эрт үеийн эндэгдлийн тоо / Амьд төрөлтийн тоо) x 1000

Тодорхой жинд тооцсон нярайн эрт үеийн эндэгдлийн түвшин: (1000 г ба түүнээс дээш жинтэй төрсөн нярайн эрт үеийн эндэгдлийн тоо / 1000 г ба түүнээс дээш жинтэй төрсөн амьд төрөлтийн тоо) x 1000

Перинаталь эндэгдлийн харьцаа: (Амьгүй төрөлт ба нярайн эрт үеийн эндэгдлийн тоо / Амьд төрөлтийн тоо) x 1000

Перинаталь эндэгдлийн түвшин: (Амьгүй төрөлт ба нярайн эрт үеийн эндэгдлийн тоо / Нийт төрөлтийн тоо) x 1000

Перинаталь эндэгдлийн түвшин гэдэг нь 500 г буюу түүнээс дээш жинтэй амьгүй төрөлт (төрөх үеийн жин нь тодорхойгүй бол жирэмсний 22 бүтэн долоо хоног болсон буюу зулайнаас өсгий хүртэлх урт нь 25 см ба түүнээс их) ба нярайн эрт үеийн эндэгдлийн тооны нийлбэрийг 1000 төрөлтөд харьцуулсан харьцаа юм. Энэ нь амьгүй төрөлт ба нярайн эрт үеийн эндэгдлийн түвшингийн нийлбэртэй тэнцүү биш, учир нь эдгээр үзүүлэлтүүдийн хуваарьт байгаа тоо нь өөр өөр юм.

Тодорхой жинд тооцсон перинаталь эндэгдлийн түвшин: (1000 г буюу түүнээс дээш жинтэй төрсөн амьгүй ургийн тоо ба 1000 г буюу түүнээс дээш жинтэй төрсөн нярайн эрт үедээ эндсэн нялхсын тооны нийлбэр / 1000 г буюу түүнээс дээш жинтэй нийт төрөлтийн тоо) x 1000

Нярайн эндэгдлийн түвшин: (Нярайн эндэгдлийн тоо / Амьд төрөлтийн тоо) x 1000

Тодорхой жинд тооцсон нярайн эндэгдлийн түвшин: (1000 г буюу түүнээс дээш жинтэй төрсөн эндсэн нярайн тоо / 1000 г буюу түүнээс дээш жинтэй амьд төрөлтийн тоо) x 1000

Нялхсын эндэгдлийн түвшин: (1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн тоо / Амьд төрөлтийн тоо) x 1000

Тодорхой жинд тооцсон нялхсын эндэгдлийн түвшин: (1000 г буюу түүнээс дээш жинтэй төрсөн эндсэн нялхсын тоо / 1000 г буюу түүнээс дээш жинтэй амьд төрөлтийн тоо) x 1000

Өсөлтийн хоцрогдолтой: Өсөлтийн үнэлгээгээр хүүхдийн биеийн өндөр насны үзүүлэлттэй харьцуулахад үнэлгээний шугамаас 2-оор доогуур үнэлгээтэй хүүхдийн тоо байна.

Туранхай: Өсөлтийн үнэлгээгээр хүүхдийн биеийн жин өндрийн үзүүлэлттэй харьцуулахад үнэлгээний шугамаас 2-оор доогуур (хоол тэжээлийн хурц дутал буюу туранхай) үнэлгээтэй хүүхдийн тоо байна..

Тураалтай: Өсөлтийн үнэлгээгээр хүүхдийн биеийн жин насны үзүүлэлтэй харьцуулахад үнэлгээний шугамаас 2-оор доогуур (тураалтай) үнэлгээтэй хүүхдийн тоо байна.

Аминдэм, бичил бодисын хангалт: /багана 7,8,9/ Тухайн сард А аминдэм, Д аминдэм бичил тэжээлийн холимог, олон найрлагат аминдэм хэрэглэсэн хүүхдийн тоог бичнэ.

Өвчлөл: Хүүхэд тухайн сард амьсгалын цочмог халдвар, суулгалт, томуу, томуу төст өвчин, хатгаа болон ямар нэг хэлбэрээр гэмтсэн хүүхдийн тоог бичнэ.

3. ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГИЙН МАЯГТ ХӨТЛӨХ ЗААВАР**Маягтын нэр:** ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГИЙН МАЯГТ**Маягтын дугаар:** ИЭМ-1

Үзлэг хийсэн он сар эмч хүүхдийн эрүүл мэнд, өсөлт хөгжил, хоол тэжээл, хөгжлийг үнэлж үзлэг хийхээр гэрээр нь очсон эсвэл хүүхэд эцэг эхийн хамт ЭМТ-д ирсэн он сар өдөр.

1. Хүүхдийн мэдээлэл:

Хүүхдийн хаягийн хэсгийн мэдээллийг эцэг, эх, амран хамгаалагдаас асууж, үнэн зөв, бүрэн гүйцэд бөглөнө. Иргэний үнэмлэх, төрсний гэрчилгээнд бичсэн регистрийн дугаарыг үндэслэн бичнэ.

Хүүхдийн ургийн овог, эцэг, эхийн нэр, хүүхдийн нэр, нас хүйсийг анхааралтай бүрэн гүйцэд бөглөнө. Гэрийн хаягийг засаг захиргааны нэгжийн кодын дагуу кодлож бүртгэнэ. Эхийн иргэний үнэмлэхийг үндэслэн аймаг/хот, сум/дүүрэг, баг/хороо зэргийг гаргацтай бичнэ.

Жишээ: Аймаг/хот Орхон

Сум/дүүрэг Жаргалант

Баг/хороо Улаантолгой баг

2. Эхийн мэдээлэл

Эхийн мэдээллийн хаягийн хэсгийг кодлох зааварт заасан ангиллын дагуу тэмдэглэж, програм хангамжид оруулна.

Эхийн регистрийн дугаарыг бөглөхдөө иргэний үнэмлэх, төрсний гэрчилгээнд бичсэн регистрийн дугаарыг үндэслэн бичнэ. Регистрийн дугаар гэсэн 10 нүд бүхий хүснэгтийн эхний 2 нүдэнд үсгийг том үсгээр, сүүлийн 8 нүдэнд цифрийг тус бүрт гаргацтай бичнэ.

Кодлох аргачлалыг ашиглан гэрлэлтийн байдлыг тэмдэглэнэ. Тусгаарласан гэдэгт гэр бүлээ албан ёсоор цуцлуулаагүй тусдаа амьдарч байгаа хүмүүсийг оруулна. Гэр бүл болж хамтран амьдарч байгаа боловч иргэний бүртгэл мэдээллийн төвд бүртгүүлж гэр бүлээ батлуулаагүй хүмүүсийг батлуулаагүй гэж кодлоно.

Тамхи татдаг эсэх асуултад хэрэв тийм бол, өдөрт татдаг тамхины тоог асууж тэмдэглэнэ.

Архи уудаг эсэх талаар тэмдэглэгээг огт уудаггүй тохиолдолд үгүй гэсэн хариултыг,

Тийм гэсэн хариултыг-архийг үгүйлэх байдлаар уудаг, архины хамаарал бүхий хүмүүсийг оруулна. Хааяа-гэсэн асуултад зайлшгүй шаардлага гарсан тохиолдолд хэрэглэдэг тохиолдолд энэ тэмдэглэгээг хийнэ.

3. Эхийн эрүүл мэндийн мэдээлэл

Маягтад заасан өвчнүүд болон бусад өвчнүүдээр өвдөж, оношлогдож эмчилгээ хийлгэж байсан тохиолдолд **тийм** гэсэн тэмдэглэгээг хийж, харгалзах өвчнийг тэмдэглэх буюу бичнэ.

Өмнө нь ямар нэгэн өвчин оношлогдож, эмчлэгдэж байгаа тохиолдолд **үгүй** тэмдэглэгээг хийнэ. Эхэд жирэмсэнтэй хавсарсан эрхтэн тогтолцооны эмгэг байвал тохирох хариултын кодыг сонгоно. Нэгээс олон хариулт сонгож болно. Эхэд тохиолдсон эрхтэн тогтолцооны эмгэг дээрх хариултад эмгэгийн нэрийг тодорхой бичнэ. Халдварт ба шимэгчит өвчин байвал тодорхой бичнэ.

Эцгийн эрүүл мэндийг ямар нэгэн өвчин зовиургүй тохиолдол ☐ **Хэвийн** , тухайн нөхцөлд юм уу эсвэл урьд нь өвчин эмгэг оношлогдож, эмчлэгдэж байсан тохиолдолд ☐ **Хэвийн биш**

тэмдэглэгээг хийж зовиурыг тодорхой бичиж тэмдэглэнэ.

Эхийн жирэмслэлтийн түүхийг нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн үндэсний заавар удирдамжуудыг мөрдлөг болгосон болно.

Өмнөх төрөлтийн тоонд нийт төрөлтийн тоог бичнэ. Ихэр бол нэг төрөлтөнд тооцно. Эхийн төрсөн, үр хөндүүлсэн, зулбасан, мэс засал хийлгэсэн эсэхийг доогуур нь зурж хэдэн удааг асууж бичнэ.

V. Эмчийн үзлэг /хүүхэд/

Эмнэлгийн мэргэжилтэн бодит үзлэгийг ЗААВАЛ хийнэ. Үзлэг хийхдээ хүүхдийн эх болон гэр бүлийн гишүүдийг хамт байлцуулна. Хүүхэд эрүүл бол “Эрүүл” гэсэн хариултын өмнөх ☐ энэ нүдэнд ☒ тэмдгээр тэмдэглэнэ. Өвчтэй бол өөрчлөлт илэрсэн хэсэгт тэмдэглэнэ.

Үнэлгээний хэсэгт хүүхэд эрүүл бол “Эрүүл” гэсэн хариултын өмнөх ☐ энэ нүдэнд ☒ тэмдгээр тэмдэглэнэ. Өвчтэй бол ХӨЦМ-ийн дагуу үнэлэн ангилал, бусад өвчин илэрвэл тухайн өвчний онош, өсөлт хөгжлийн хоцрогдолтой бол тураал, туранхай, өсөлтийн хоцрогдол болон хоол тэжээлийн дутагдалтай эсэхийг тэмдэглэнэ.

Өсөлтийг хэмжиж тэмдэглэнэ: Хүүхдийн биеийн жинг хэмжин, килограммаар бичнэ. Жишээ нь: хүүхдийн жин 8 кг 700 гр байвал 8.7 кг гэж бичнэ.

Хүүхдийн биеийн уртыг хэмжин тэмдэглэнэ: Уртын хэмжээг сантиметрээр бичнэ. Жишээ нь: хүүхдийн өндөр 1 метр 12 см байвал 112 см гэж бичнэ.

Хүүхдийн жин, уртын харьцааг тодорхойлно: Биеийн жинг урт/өндөрт нь харьцуулсан харьцааг хэлнэ. Энэ үзүүлэлтээр туранхай, илүүдэл жин, таргалалтыг илрүүлэх ач холбогдолтой. Мөн хүүхдийн хоол тэжээлийн цочмог дутлыг тодорхойлдог.

Толгойн тойргийг туузан метрээр хэмжиж см-ийг тэмдэглэнэ.

Цус багадалттай бол (☒) зохих тэмдэгээг хийнэ.

Хооллолтын байдал : Хөхөө хөхдөг ☐ Холимог ☐ Ердийн ☐ нүдэнд (☒) зөвлөх тэмдгээр тэмдэглэнэ.

Хөхөө хөхдөг – Эхийн сүүгээр дагнан хооллож (Эхийн хөхний сүүнээс өөр бусад шингэн, ус, цай, шүүс зэргийг огт авахгүй байхыг хэлнэ) байгаа,

Холимог - Эхийн сүүний зэрэгцээ эхийн сүү орлуулагчаар хооллож байгаа буюу холимог хооллолтойг тэмдэглэнэ.

Шүдний эрүүл мэндийг үнэлнэ. Үүнд: Хүүхдийн шүд анх хэдэн сартайд ургасан талаар эцэг, эх асран хамгаалагчаас тодруулж тэмдэглэх ба одоо хэдэн шүдтэй байгааг үзэж тэмдэглэнэ. Шүд амны хөндийн эрүүл мэндийг хамтад нь үнэлж ямар нэгэн эмгэггүй, шүд цоорол, гажиггүй бол ☐ эрүүл нүдэнд (✓) зөвлөх тэмдгээр тэмдэглэнэ. Хэрэв эмгэг ажиглагдвал тохирох ☐ нүдэнд (✓) зөвлөх тэмдгээр тэмдэглэж дүгнэлтийн хэсэгт оношийг тавина. Цооролттой бол эмчлэх шаардлагатай шүдний тоог бичнэ.

Үнэлгээний хэсэгт хүүхэд эрүүл бол “Эрүүл” гэсэн хариултын өмнөх ☐ энэ нүдэнд ✓ тэмдгээр тэмдэглэнэ. Өвчтэй бол ХӨЦМ-ийн дагуу үнэлэн ангилал, бусад өвчин илэрвэл тухайн өвчний онош, өсөлт хөгжлийн хоцрогдолтой бол тураал, туранхай, өсөлтийн хоцрогдол болон хоол тэжээлийн дутагдалтай эсэхийг тэмдэглэнэ

Дархлаажуулалт

Өрх сумын эмч, ээлжит үзлэгийн үед дархлаажуулалтад хугацаандаа хамрагдсан эсэхийг шалгаж тэмдэглэх ба хамрагдаагүй бол хэрхэн дархлаажуулалтад орохыг зөвлөх болон дархлаажуулалтын ач холбогдлыг эцэг эхэд тайлбарлаж өгнө.

ЗААВАЛ ХИЙХ ДАРХЛААЖУУЛАЛТЫН ТОВЛОЛ

Товлол	Сэргийлэх арга	Хийх вакцин (✓)	Эмчийн үзлэгийн тэмдэглэл	Хийсэн огноо, цаг, минут	Вакцинат орын нэр
Төрсний дараа 24 цагийн дотор	Сүрьеэ	☐			
	В вируст гипатит 0 тун	☐			
	Халдварт саа 0 тун	☐			
2 сартайд	Халдварт саа I тун	☐			
	Таван (Сахуу, хөхүүл ханиад, татран, В вируст гепатит, хемофилюс инфлюенза В) вакцин I тун	☐			
	Пневмококкийн эсрэг вакцин I тун	☐			
3 сартайд	Халдварт саа II тун	☐			
	Таван (Сахуу, хөхүүл ханиад, татран, В вируст гепатит, хемофилюс инфлюенза В) вакцин II тун	☐			
4 сартайд	Халдварт саа III тун	☐			
	Таван (Сахуу, хөхүүл ханиад, татран, В вируст гепатит, хемофилюс инфлюенза В) вакцин III тун	☐			
	Пневмококкийн эсрэг вакцин II тун	☐			
5 сартайд	Халдварт саа IV тун	☐			
9 сартайд	Улаанбурхан, гахай хавдар, улаанууд I тун	☐			
	Пневмококкийн эсрэг вакцин III тун	☐			
1нас 2 сартайд	А вируст гепатит I тун	☐			

2 настайд	Улаанбурхан, гахай хавдар, улаанууд II тун	☐			
	A вирус гепатит II тун	☐			
7 настайд	Сахуу, татран I тун	☐			
15 настайд	Сахуу, татран II тун	☐			
Бусад вакцин (Бичих)					

Дархлаажуулалтын товллын дагуу хүүхдийн товлосон насанд заавал хийх вакцины нэрний ард байгаа ☐ нүдэнд (✓) зөвлөх тэмдгээр тэмдэглэн, вакцин хийсэн огноо цаг минутыг заавал бичнэ.

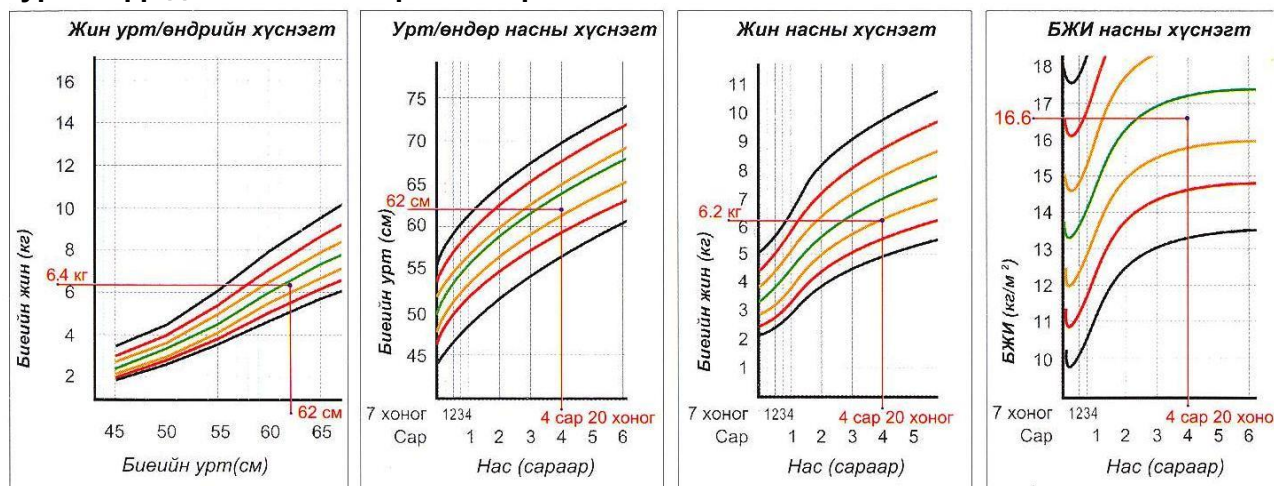
Хүүхдэд хэмжилт хийх

Хүүхэд бүрийн өсөлт, хөгжил тухайн хүүхдийн биеийн онцлогоос хамаарч янз бүр байдаг. Хүүхдийн биеийн байдал, өсөлт, хөгжлийг төрсний дараах эхний 2 сарын дотор 6 удаа, түүнээс хойш сар бүр гэрийн идэвхтэй эргэлт, амбулаторийн үзлэг, дархлаажуулалтын үед тогтмол үнэлж, хянаснаар хүүхдийн биеийн өсөлтийн хоцрогдол, хоол тэжээлийн цочмог дутлыг илрүүлэх ач холбогдолтой.

0-5 хүртэлх насны хүүхдийн өсөлт, хөгжлийг:

- Урт/өндөр–нас
- Жин–нас
- Жин - урт/өндөр
- БЖИ (биеийн жингийн индекс) – нас гэсэн дөрвөн үзүүлэлтээр үнэлнэ. Урт/өндрийг см-аар, жинг кг-аар илэрхийлдэг.

Зураг. Хүүхдийн өсөлтийг үнэлэх хүснэгт

Хүүхдийн биеийн урт/өндөр-насны үзүүлэлт нь: 2 хүртэлх насны хүүхдэд уртыг, 2-оос дээш насны хүүхдэд өндрийг хэмжиж, насанд нь харьцуулсан харьцааг хэлнэ. Энэ үзүүлэлтээр хүүхдийн "өсөлт хоцролт", намханыг тодорхойлно. Хүүхэд хэт өндөр байх нь ховор тохиолдох бөгөөд энэ нь дотоод шүүрлийн эмгэг байж болзошгүйг илтгэнэ.

Хүүхдийн биеийн жин-насны үзүүлэлт нь хүүхдийн биеийн жинг насанд нь харьцуулсан харьцааг хэлнэ. Энэ үзүүлэлтээр "тураал"-ыг илрүүлдэг. Энэ үзүүлэлтээр

илүүдэл жин, таргалалтыг үнэлэхгүй.

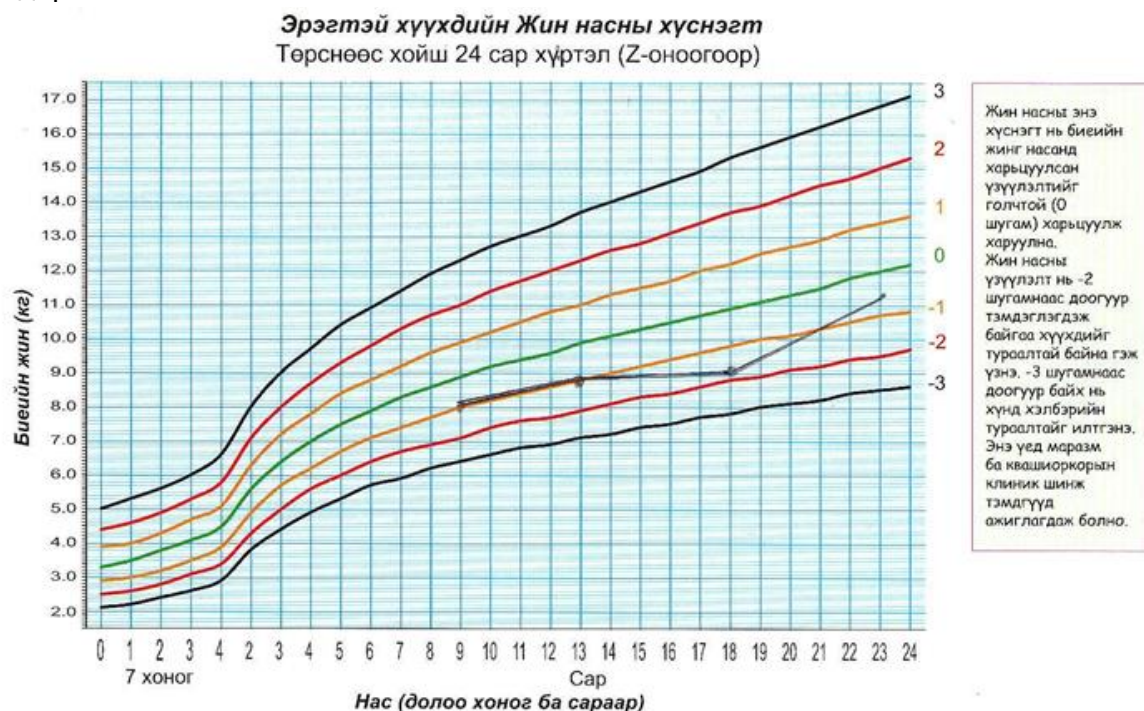
Хүүхдийн жин-урт/өндрийн үзүүлэлт нь биеийн жинг урт/өндөрт нь харьцуулсан харьцааг хэлнэ. Энэ үзүүлэлтээр “туранхай”-г илрүүлдэг. Энэ үзүүлэлтээр илүүдэл жин, таргалалтыг илрүүлэх ач холбогдолтой.

Энэ үзүүлэлт дээр хүүхдийн хоёр хөлийн хаванг заавал шалгаж тэмдэглэнэ. Энэ нь хүүхдийн хоол тэжээлийн цочмог дутлыг тодорхойлдог.

Өсөлтийн хүснэгтэнд хүүхдийн өсөлт хөгжлийг тэмдэглэдэг. Хүүхдийн өсөлтийг үнэлэх хүснэгт нь 2 өөр өнгөтэй. Цэнхэр хүснэгтийг эрэгтэй, ягаан хүснэгтийг эмэгтэй хүүхдийн өсөлтийг үнэлэхэд ашиглана. Өсөлтийн хүснэгт дэх ногоон шугам болох “**голч шугам**” өсөлтийн дунжийг заана. Өсөлтийн хүснэгт дэх ногоон, шар, улаан, хар шугамуудыг Z онооны шугам гэж нэрлэдэг. Өсөлтийг тэмдэглэсэн цэгэн тэмдэглэл нь голч ногоон шугам руу ойртох тусам сайн үзүүлэлт, алслагдах тусам өсөлтийн асуудалтайг илэрхийлнэ.

Үнэлгээний хэсэгт хүүхэд эрүүл бол “Эрүүл” гэсэн хариултын өмнөх □ энэ нүдэнд ✓ тэмдгээр тэмдэглэнэ. Өвчтэй бол ХӨЦМ-ийн дагуу үнэлэн ангилал, бусад өвчин илэрвэл тухайн өвчний оношийг бичиж тэмдэглэнэ.

Өсөлтийн хоёр буюу түүнээс олон цэгэн тэмдэглэлийг хооронд нь зураасаар холбосон холболтыг **өсөлтийн муруй** гэнэ. Энэ муруйгаар хүүхдийн өсөлтийн хандлагыг тодорхойлно.

Зураг. Жин-насны хүснэгтэд өсөлтийн муруйг тэмдэглэсэн байдал

Хүснэгт. Өсөлт, хөгжил, хоол тэжээлийн цочмог дутлыг үнэлэх үзүүлэлт

Z оноо (СХ)	Өсөлтийн үзүүлэлт		
	Урт/өндөр-нас	Жин-нас	Жин-урт/өндөр
3 – аасдээш	Хэт өндөр	-	Тарган
2-оос дээш	Өндөр	-	Илүүдэл жинтэй
1 – ээсдээш	Эрсдэл	Эрсдэл	Эрсдэл
0 (голч)	Хэвийн	Хэвийн	Хэвийн
-1-ээс доош	Эрсдэл	Эрсдэл	Эрсдэл
-2-оос доош	Өсөлт хоцрогдол/намхан	Тураал	Туранхай
-3-аас доош	Өсөлтийн хүнд хоцрогдол	Хүнд тураал	Хүнд тураал

Өсөлтийн муруйг ашиглан эцэг эх, асран халамжлагчид зөвлөгөө өгөх

Хүүхдийн өсөлт, хөгжлийн хэмжилт бүрийг 5 хүртэлх насны хүүхдийн эрүүл мэндийн дэвтэрт тэмдэглэн тухайн хүүхдийн өсөлтийн байдлыг эцэг, эхчүүдэд мэдээлж, эрсдэлтэй буюу өөрчлөлттэй тохиолдол бүрийг эцэг эх, асран халамжлагчтай ярилцаж, шалтгааныг тодорхойлон тохирох зөвлөмж өгнө.

Өвчний шинж тэмдэг илэрсэн бол илэрч байгаа, зовиур, шинж тэмдгүүдийг нарийвчлан тодорхойлж, эмчилгээг тэмдэглэх шинж тэмдгүүдийг нарийвчлан тодорхойлж, эмчилгээг тэмдэглэнэ. Дээд шатлалд онош баталгаажуулах шардлагатай бол тэмдэглэгээг хийж, эцэг, эх асран хамгаалагчид нарийн тайларлаж ойлгуулна.

Ерөнхий дүгнэлт

Эмчийн ерөнхий дүгнэлтийг дараах байдлаар гаргана.

Үзлэгт хамрагдсан хүүхдэд ямар нэгэн эмгэг шинж болон өвчлөл илрээгүй тохиолдолд **Эрүүл** гэж дүгнэнэ.

Ямар нэгэн эмгэг болон өвчлөл илэрсэн тохиолдолд үндсэн өвчнийг сонгож дээрээс доош нь дараалуулах зарчмаар сонгож бичнэ. Үндсэн өвчин гэдэг нь хамгийн их оношлогоо, эмчилгээ шаардагдах өвчнийг хэлнэ.

Нэг хүүхдэд хэдэн ч өвчлөл бүртгэгдэж болох ба авсан арга хэмжээг доорх зааврын дагуу бүртгэсэн өвчлөл тус бүрд тодорхой зааж бичнэ.

- Амьдралын хэв маягаа өөрчлөх (зөвлөгөө)

1. Хооллолт
2. Идэвхитэй хөдөлгөөн
3. Хорт зуршил
4. Бусад

- Өрх, сумын ЭМТ-д хяналтанд авах (кодоор)

1. 3 хүртэлх сар
2. 6 хүртэлх сар

- Өрх, сумын ЭМТ-д эмчилгээнд хамрагдах (кодоор)

1. Эмийн
2. Эмийн бус

- Дээд шатлалын эмнэлэгт онош баталгаажуулах (кодоор)

1. Дүүргийн ЭМТ ЭМБ
2. АНЭ, БОЭТЗ. Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг
4. Хувь

- Дээд шатлалын эмнэлэгт эмчилгээнд хамрагдах (кодоор)

1. Дүүргийн ЭМТ ЭМБ
2. АНЭ, БОЭТЗ. Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг
4. Хувь

Үзлэгт хамрагдсан хүүхдийг эрүүл мэндийг үзлэгийг үндэслэн эрүүл мэндийн 5 бүлэгт хамруулна. /Эрүүл мэндийн бүлгийг ойлголт, тодорхойлолт бүлгээс харна уу/

Маягтыг хөтлөх эмнэлгийн мэргэжилтэн: Өрх, сумын эрүүл мэндийн төвийн их эмч, сургуулийн эмч

Хадгалах хугацаа: Байнга

4. 5-18 ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХЭД, ӨСВӨР ҮЕИЙНХНИЙ ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГИЙН МАЯГТ ХӨТЛӨХ ЗААВАР

Маягтын нэр: 5-18 ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХЭД, ӨСВӨР ҮЕИЙНХНИЙ ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГИЙН МАЯГТ

Маягтын дугаар: ЭИМ-2

Иргэний үнэмлэх, төрсний гэрчилгээнд бичсэн регистрийн дугаарыг үндэслэн бичнэ.

Ойлголт, тодорхойлолт: Энэхүү маягт нь 5 наснаас 17 настай хүүхдийн эрүүл мэндийг хянаж, тодорхой хугацаанд эмчийн үзлэгт хамруулах зорилготой болно. Хүн амын эрүүл мэндийн зайлшгүй тулгамдсан асуудлын нэг болох төрөлхийн болон олдмол хөгжлийн бэрхшээлийг эрт илрүүлж, хөгжлийн дэмжлэг, сэргээн засах, оролцоо, боловсролын үйлчилгээнд аль болох эрт хамруулах нь нэн чухал юм.

Манай улсад хүүхэд бүрийн жин өндрийг хянах тогтолцоотой ч хөгжлийг хянах тогтолцоо байхгүй байна. Хүүхдийн хөгжлийг тандаж хянаж, хөгжлийн хоцрогдлын эрсдэлтэй хүүхдийг олж илрүүлэх үйл явц нь анхан шатны тусламж үйлчилгээ үзүүлдэг эрүүл мэндийн байгууллага өрх, сумын эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллгаатай шууд холбогдох ёстой.

Нөхөх заавар:

Үзлэг хийсэн он сар эмч хүүхдийн эрүүл мэнд, өсөлт хөгжил, хоол тэжээл, хөгжлийг үнэлж үзлэг хийхээр гэрээр нь очсон эсвэл хүүхэд эцэг эхийн хамт ЭМТ-д ирсэн он сар өдөр.

Хүн ам зүйн ерөнхий мэдээлэл

Хүүхдийн хаягийн хэсгийн мэдээллийг шаардлагатай тохиолдолд эцэг, эх, амран хамгаалагдаас асууж, үнэн зөв, бүрэн гүйцэд бөглөнө. Иргэний үнэмлэх, төрсний гэрчилгээнд бичсэн регистрийн дугаарыг үндэслэн бичнэ.

Хүүхдийн ургийн овог, эцэг, эхийн нэр, хүүхдийн нэр, нас хүйсийг анхааралтай бүрэн гүйцэд бөглөнө. Гэрийн хаягийг засаг захиргааны нэгжийн кодын дагуу кодлож бүртгэнэ. Эхийн иргэний үнэмлэхийг үндэслэн аймаг/хот, сум/дүүрэг, баг/хороо зэргийг гаргацтай бичнэ.

Жишээ: Аймаг/хот Орхон

Сум/дүүрэг Жаргалант

Баг/хороо Улаантолгой баг

Эрүүл мэндийн ерөнхий мэдээлэл

Өрх, сумын эрүүл мэндийн төвийн эмч нь Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний 3.2.14.1-т заасны дагуу уг дэвтэрт хүүхдийн биеийн жингийн индексийг жилд 2 удаа хэмжиж, тооцоолно гэж заасан.

Хүүхдийн биеийн жингийн индексийг тооцохдоо доорх томъёогоор олно. Тооцоолохдоо ДЭМБ-аас гаргасан аргачлал, удирдамжийг баримтлах бөгөөд зарим насанд тооцооллыг өөрөөр хийж болно.

$$\text{БЖИ} = \frac{\text{Жин}}{\text{Өндөр}^2} \times 100$$

Туранхай гэдэг нь - биеийн жингийн индекс 18.5-аас бага кг/м.кв байх

Хэвийн гэдэг нь - биеийн жингийн индекс 18.5-24 кг/м.кв байх

Илүүдэл жинтэй гэдэг нь - биеийн жингийн индекс 25-29 кг/м.кв байх

Тарган гэдэг нь - биеийн жингийн индекс 30 кг/м.кв-аас их байхыг байхыг хэлнэ.

Хүүхдийн хараа, сонсголыг анхааралтай үзэж, харааны шил, сонсголын аппарат, шүдний гажгын аппарат зүүж буй эсэхийг тэмдэглэнэ.

Эмчийн үзлэг

Эмнэлгийн мэргэжилтэн бодит үзлэгийг ЗААВАЛ хийнэ. Үзлэг хийхдээ шаардлагатай тохиолдолд хүүхдийн эх болон гэр бүлийн гишүүдийг хамт байлцуулна. Хүүхэд эрүүл бол "Эрүүл" гэсэн хариултын өмнөх □ энэ нүдэнд ✓ тэмдгээр тэмдэглэнэ. Өвчтэй бол өөрчлөлт илэрсэн хэсэгт тэмдэглэнэ.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2018 оны 255 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Эрүүл шүд - Эрүүл хүүхэд" хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хянах, эрчимжүүлэх зорилгоор хүүхдийн Амны хөндийн эрүүл мэндийн асуудлуудыг багтаасан асуумжийг цогцоор оруулсан. Энэхүү асуумж нь мэргэжлийн шүдний эмч өрх, сумын эмч, сургуулийн эмч зааврын дагуу хараад тэмдэглэх боломжтойгоор оруулсан тус хүүхдийн шүдийг харж, маягтын дагуу тэмдэглэн, эмчилгээ, үйлчилгээ шаардлагатай хүүхдийг шүдний эмч, нарийн мэргэжлийн эмчийн хяналтад шуурхай явуулна.

Сүүн шүд унаагүй боловч байнгын шүд нь давхар ургасан эсэхийг сайтар тэмдэглэж мэргэжлийн эмчийн хяналтанд илгээнэ.

Байнгын 1-р их араа буюу 6-р шүд ургаж, буйлнаас цухуйж эхэлмэгц мэргэжлийн эмчид хандаж ховил битүүлэх эмчилгээ (ховилын ломбо) хийлгэх зайлшгүй шаардлагатай тул мэргэжлийн эмчийн хяналтанд илгээнэ.

Гэмтлийн улмаас шүд хөдөлгөөнд орсон хожуу үүсэх хүндрэлээс сэргийлж шүдний эмчид үзүүлж зөвлөгөө авах шаардлагатай

Холимог зуултын үед хүүхдийн сүүн ба байнгын шүдийг зураглалын шүд тус бүрт дараах байдлаар бичиж тэмдэглэнэ: Байнгын шүд: Ц, Л, А /цоорсон, ломбодсон, авсан/

Хүүхэд, өсвөр насныханд 8-18 насны хүүхдүүдэд ямар нэгэн хорт зуршилтай эмэх талаар асуумжийг заавал асууж, ажиглаж, үзлэг хийж бөглөнө.

Сэтгэцийн эмгэг өмнө нь оношлогдогдож байсан болон осол гэмтэлд өртөж байсан талаар асууж тэмдэглэнэ. Дараах тодорхойлолтыг баримтлана.

Осол гэмтэл

Гадны хүчин зүйлийн урт болон богино хугацааны үйлчлэл, нөлөөллөөр хүний бие махбодын бүтэц, үйл ажиллагаа, эрүүл мэндэд учрах хохирол буюу эмгэгшлийг хэлнэ. Гадны хүчин зүйл нь механик, туяа, халуун, хүйтэн, гэрэл, цахилгаан, даралт буюу физикийн, химийн гэх мэт олон төрлөөс бүрдэнэ. Осол гэмтлийг түүний үйлдсэн хэлбэрээр нь санамсаргүй болон санаатай тохиолдол гэж ангилдаг.

Осол гэмтлийн шинэ тохиолдол

Тухайн тайлангийн жилд тухайн осол гэмтлийн шалтгаанаар эмнэлэгт анх удаа хандаж тусламж авсан болон эмнэлэгт тусламж авч чадалгүй газар дээрээ нас барсан тохиолдлыг хэлнэ. Хэрэв тухайн хүн тухайн тайлангийн жилд дахин өөр шалтгаанаар шинэ осол гэмтэлд өртсөн бол мөн шинэ тохиолдлоор бүртгэнэ.

Осол гэмтлийн шалтгаант нас баралт нь осол гэмтлийн шинэ тохиолдол мөн бөгөөд тухайн гэмтлийн улмаас аль 1 эрүүл мэндийн байгууллагад бүртгэгдээгүй бол түүнийг шинэ тохиолдлоор бүртгэнэ. Жишээ нь: зам тээврийн ослын үед машинд 5 хүн байсны 2 нь нас барсан, 3 нь гэмтсэн бол 5-уулаа шинэ тохиолдолд бүртгэгдэнэ.

Санамсаргүй осол гэмтэл

Санамсаргүй осол гэмтэл гэж зориудын бус, болгоомжгүй үйлдлээс үүссэн осол гэмтлийн тохиолдлыг хэлнэ. Тухайлбал: Зам тээврийн осол, халитарч унах, гал түймэр, хордлого, живэх, бүтэх гэх мэт

Зам тээврийн осол

Нийтийн зам, харгуй дээр тээврийн хэрэгслийн оролцоотойгоор гарах гэмтэл, золгүй тохиолдлыг зам тээврийн осол гэнэ. (ДЭМБ)

Түлэгдэлт

Түлэгдэлт буюу дулааны өндөр хэмээс шалтгаалах осол гэмтэл гэдэг нь халуун шингэн (шалзлах), халуун хатуу биет (хавьталтын түлэгдэлт) эсвэл галын (галын түлэгдэлт) улмаас хүний арьсны бүх эсвэл аль нэг давхрагын эд эс гэмтэхийг хэлдэг. Мөн хэт ягаан туяа, цацраг, цахилгаан, химийн бодис, хорт бодисоор амьсгалснаас шалтгаалж, уушиг гэмтэх зэргийг түлэгдэлтэд оруулна.

Живэх

Живэлт гэж шингэн зүйл амьсгалын замын бүх эсвэл аль нэг хэсэгт орохыг хэлнэ.

Унах

Уналт гэдэг нь хүн газарт, шалан дээр зэрэг ижил түвшинд эсвэл аль нэг түвшнээс доош унаж, бэртэхийг хэлнэ.

Хордох

Хордолт гэж хорт бодисын нөлөөгөөр үүсэж байгаа үйл ажиллагааны өөрчлөлтийг хэлнэ.

Санаатай үйлдэгдсэн осол гэмтэл

Зориудаар бусдын болон өөрийнхөө биед халдах, хүчирхийлэх, амь насыг хохироох, амиа хорлох зорилгоор үйлдэгдсэн осол гэмтлийг хэлнэ.

Үүнд: хүн хоорондын зодоон, аллага, халдлага, бэлгийн хүчирхийлэл, амиа хорлох болон амиа хорлохыг завдах оролдлогууд орно. Сэдэл нь санаатайгаар үйлдэгдсэн байна.

Хүчирхийлэл

Биеийн хүч болон бусад давуу байдлаа зориудаар ашиглан бусдыг айлган сүрдүүлэх, бодит байдлаар хүчирхийлэх, нийгэм болон хэсэг бүлэгт эрүүл мэнд болон сэтгэл санааны хор хохирол, гэмтэл учруулах, хоцрогдол, үгүйрэл, хоосрол, үхэл зэргийг үүсгэх ба үүсгэхийг завдахыг хэлнэ.

Бэлгийн хүчирхийлэл

Тухайн эрэгтэй болон эмэгтэйн хүслийг харгалзахгүйгээр биеийн хүчээр бэлгийн харьцаанд орохыг шаардах, бэлгийн ажил хийх болон бэлгийн ажил хийхийг завдахыг бэлгийн хүчирхийлэл гэнэ. Үүнд тухайн нөхцөл байдлыг ойлгох чадваргүй хүн, бэлгийн харьцаанд орохыг татгалзсан хүн, бэлгийн харьцааг хүсэхгүй (өвчтэй, тахир дутуу, эмийн болон архины нөлөөнд байгаа, айж сүрдсэн шахалт дарамтанд орсны улмаас) хүнтэй бэлгийн харьцаанд орох болон оролдлого хийхийг хамруулна.

Өөрийгөө гэмтээх

Зориудаар өөрийн эрүүл мэнд, бие махбодод хор хохирол учруулсан болон учруулахыг завдсан үйлдлийг хэлнэ.

Амиа хорлох

Гэмтээх, хордуулах, боймлох зэргээр тухайн этгээд өөрийнхөө үхэх зорилгыг илэрхий байдлаар эсвэл далд хэлбэрээр ямар нэгэн нотолгоотойгоор үйлдэхийг хэлнэ.

Амиа хорлох оролдлого

Өөрийгөө гэмтээх, хөнөөх үйлдлийг илэрхий болон далд хэлбэрээр тодорхой түвшинд гүйцэтгэж, үхэлд хүрэлгүйгээр амиа хорлохыг завдсан оролдлогыг хэлнэ. Олон улсын ангиллаар амиа хорлоход галт зэвсэг, өндрөөс зориудаар унах, өөрийгөө дүүжлэх, эмийн болон химийн бодисыг хэрэглэх зэрэг үйлдлээр өөрийгөө егүүтгэх оролдлогууд хамаарна.

Халдварт өвчний эрт илрүүлэг үзлэгт хүүхдийн насанд тохируулах хийх ба сүрьеэ илрүүлэг үзлэгийг бүх хүүхдэд хийж шинж тэмдэг ба зовиур, тархвар судлалын асуумжийг 15-аас доош насны хүүхдэд эцэг, эх, амран хамгаалагчаас асууна.

В, С вирүст гепатит, Тэмбүүгийн эрт илрүүлэг үзлэгийг 15-17 насны хүүхдүүдэд удирдамжийн дагуу хийж харгалзах хариу, дүгнэлтийн өмнөх тоог дугуйлж, програм хангамжид оруулан үр дүнг тооцно.

Ерөнхий дүгнэлт

Эмчийн ерөнхий дүгнэлтийг дараах байдлаар гаргана.

Үзлэгт хамрагдсан хүүхдэд ямар нэгэн эмгэг шинж болон өвчлөл илрээгүй тохиолдолд **Эрүүл** гэж дүгнэнэ.

Эрүүл мэндийн ерөнхий мэдээлэл

Эрүүл мэндийн үзлэгийг хийхдээ эмч үйлчлүүлэгчийн биеийн жингийн индекс тооцоолоход шаардлагатай хэмжилтүүдийг хийж, тооцоолно

Биеийн жингийн индексийг тооцохдоо доорх томъёогоор олно.

$$\text{БЖИ} = \frac{\text{Жин}}{\text{Өндөр}^2} \times 100$$

Туранхай гэдэг нь - биеийн жингийн индекс 18.5-аас бага кг/м.кв байх

Хэвийн гэдэг нь - биеийн жингийн индекс 18.5-24 кг/м.кв байх

Илүүдэл жинтэй гэдэг нь - биеийн жингийн индекс 25-29 кг/м.кв байх

Тарган гэдэг нь - биеийн жингийн индекс 30 кг/м.кв-аас их байхыг байхыг хэлнэ.

Биеийн жингийн индексийг тооцоолж хүн амын артерийн даралт, чихрийн шижингийн эрсдлийн бүлгийг тодорхойлж, үзлэг хийх төлөвлөгөөг гаргана. Мөн халдвар бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлийн асуумжууд болох арх, тамхины хэрэглээ, жимс ногоо хэрэглэдэг эсэх, идэвхтэй хөдөлгөөн хийдэг эсэх талаар асуумжийг анхааралтай асууж, асуултын өмнөх дугаарыг дугуйлж, програмд боловсруулалт хийнэ.

Амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэгийг өрх, сумын эмч сургалтаар заагдсан удирдамжийн дагуу хийж одоо байгаа шүдний тоог бичиж, ☐ Эрүүл ☐ Эрүүл бус-ийн аль нэгийг тэмдэглэнэ.

Хэрэв эрүүл бус гэвэл: Буйлны үрэвсэл (шүдээ угаахад цус гардаг эсэх) ☐ Амны салстад шарх үүсдэг ☐ Авагддаг шүдэлбэр зүүдэг (хиймэл шүд: хуванцар, уян хуванцар) ☐ Шүдэлбэрийн таарамж сайн, дунд, муу (доогуур нь зурж тэмдэглэ) ☐ Авагддаггүй шүдэлбэр (гүүрэлсэн шүдэлбэр, бүрээс, шаазан бүрээс, имплант гэх мэт) доогуур нь зурж тэмдэглэнэ.

Бусад үзлэгийг удирдамжийн дагуу хийж маягтын харьяалагдах асуумжийн өмнөх дугаарыг дугуйлж тэмдэглэнэ.

ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧНИЙ ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ**Артерийн гипертензи**

Насанд хүрэгсдийн артерийн гипертензийн үзлэгийг Эрүүл мэндийн сайдын 2018 оны 07 сарын 17-ны өдрийн А/286 дугаар тушаалаар батлагдсан эмнэлзүйн зааврын дагуу үзлэг, оношлогоог хийж бүртгэнэ.

Артерийн гипертензи эрт илрүүлгийн үзлэгийг өрхийн эрүүл мэндийн төв, сумын эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлгийн үзлэгийн эмч нар эмнэлгээр үйлчлүүлж буй 40-өөс дээш насны хүн амд хийнэ.

Артерийн даралт ихсэх эрсдэлтэй хүн амд 55-аас дээш насны эрэгтэй, 65-ас дээш насны эмэгтэйчүүдийг хамруулах ба мөн тамхи татдаг, удамшлын өвчинтэй, гиперхолестеринемитэй хүн амыг хамруулна.

Та сүүлийн 1 жилийн хугацаанд цусны даралтаа хэмжүүлсэн үү? асуугаад хэмжүүлсэн бол **1. Тийм**, хэмжүүлээгүй гэж хариусан тохиолдолд **2. Үгүй** хариултын өмнөх тоог дугуйлна.

Даралтын хэмжихдээ АГ-ийн илрүүлгийг баталгаажсан багажаар хийсэн олон удаагийн хэмжилт дээр үндэслэнэ. Хамгийн багадаа 2 удаагийн ирэлтээр, ирэлт бүрийн 2-3 удаагийн хэмжилтийн дунджаар АД-ын түвшинг тооцно.

Артерийн даралтаа хэмжүүлэхээс хамгийн багадаа 30 минутын өмнө хүнд зэргийн дасгал, хөдөлгөөн хийх, хэт идэх, кофе, цай, кока-кола уусан эсэхийг асууж, дүгнэлт гаргахдаа харгалзан үзнэ.

Өвчтөнд хэмжилт эхлэхийн өмнө дуу чимээгүй тасалгаанд хэдэн минут тайван суулгах ба артерийн даралтыг хэмжих явцад хэмжүүлж буй хүнтэй ярилцахыг хориглоно. Нуруугаа тэгш, урагш тонгойж гэдэс шахагдах байрлалд суулгахгүй, гарын бугалга ба зүрх ижил тувшинд байрласан байх ёстой. Гарын бугалга зүрхнээс дээш тувшинд байрлавал газрын татах хүчний нөлөөгөөр АД бага хэмжигддэг. Суудлын өндрийг тохируулан, хөлийн улаар шалан дээр бүтэн гишгүүлж суулгана. Артерийн даралтыг 1-2 минутын зайтайгаар, доод тал нь 2 удаа хэмжих ба даралтын түвшин зөрүү ихтэй байвал нэмэлт хэмжилтийг давтан хийнэ. Тарган, эсвэл туранхай хүнд том, жижиг манжетийг тааруулж, тохируулан хэрэглэх ба даралт буруу хэмжигдэх дараах үйлдлүүдийг анхаарна.

- Ханцуйгаа шамлах
- Хөлөө сандал, эсвэл ширээний хөндлөвч дээр тавих
- Бариу хувцас өмсөх (хоолойтой цамц/свитер)
- Алхаж, эсвэл дасгалын дараа цусны даралтыг шууд хэмжих
- Гараа тохойвчин дээр буруу байрлуулах
- Урагшаа тонгойх
- Тасалгаа хэтэрхий хүйтэн байх зэрэг нь артерийн даралтад нөлөөлдөг тул эдгээрийг зайлшгүй анхаарч, зөв хэмжилтийг хийнэ.

Цусны даралт хэмжилтийн үр дүнг дараах хүснэгтийн дагуу тэмдэглэнэ.

Түвшин	САД (мм.муб)	ДАД (мм.муб)
Хэвийн	<120	<80
Ихэссэн	120-129	<80
Артерийн гипертензи		
1-р зэрэг	130-139	80-89
2-р зэрэг	>140	>90

Артерийн гипертензийн онош баталгаажилт ба кодлох аргачлал

Үр дүнгийн үзүүлэлт тооцохдоо үзлэгийн эмч үйлчлүүлэгчийн цусны даралтыг 3 удаа хэмжиж, хэрэв цусны даралтын хэмжээ сиастолын даралт (СД) 120-өөс бага, ДД 80-ээс

бага байвал хэвийн, СД 130 буюу түүнээс их, ДД 80 буюу түүнээс их байвал дахин даралтаа хэмжүүлэхийг товлон артерийн гипертензи байж болзошгүй гэж тодорхойлно.

Артерийн даралт ихсэх өвчний эрт илрүүлгийн давтан үзлэгийн үр дүнгийн тайлан

Артерийн гипертензи давтан үзлэгийн хэд хэдэн хэмжилтээр батлагдсан, эмчилгээ эхэлсэн үйлчлүүлэгчийн цусны даралт СД 130 буюу түүнээс их, ДД 80 буюу түүнээс их, нүдний уг дурандахад нүдний угт өөрчлөлт өгсөн байвал батлагдсан артерийн гипертензитэй гэж оношлоно.

Оношлогдсон тохиолдлыг шинээр бүртгэгдсэн өвчлөл гэж эрүүл мэндийн бүртгэл статистикийн програм хангамжид оруулан Өвчний олон улсын 10-р ангиллын дагуу тохирох кодыг тавина.

Даралт ихсэх өвчнийг I10-I15-аар кодлоно.

I10 Анхдагч даралт ихсэх өвчин

I11._ Зүрхний даралт ихсэх өвчин

I12._ Бөөрний даралт ихсэх өвчин

I13._ Зүрх ба бөөрний даралт ихсэх өвчин

I15._ Хоёрдогч даралт ихсэх өвчин

Даралт ихсэх өвчин ба зүрхний өвчин:

Хэрвээ зүрхний өвчин даралт ихсэх өвчний шалтгаант байвал I11._ Зүрхний даралт ихсэх өвчин гэж кодлоно. Жишээ нь: Зүрхний даралт ихсэх өвчин , кардиомегаги I11.0

Хэрвээ зүрхний өвчин даралт ихсэх өвчний шалтгаант бус байвал тусад кодлоно. Атеросклероз зүрхний судасны өвчний шалтгаант байвал дараах байдлаар кодлоно.

Даралт ихсэх өвчин I25.1 I10

Бөөрний өвчний шалтгаант даралт ихсэх өвчин байвал I12._ кодлоно.

Зүрх ба бөөрний даралт ихсэх өвчин:

- ▶ хэрвээ I11._хамаарах зүрхний өвчин ба I12._ т хамаарах бөөрний өвчин хавсарсан байвал I13._ Зүрхний болон бөөрний даралт ихсэх өвчин гэж кодлоно.
- ▶ I11._ ба I13._ хамтад нь эсвэл I12._ ба I13. хамтад нь_ , эсвэл I11._ ба I12._ хамтад нь хэзээ ч кодлож болохгүйг анхаар.

Хоёрдогч даралт ихсэх өвчин

- ▶ Тодорхой өвчний үед хоёрдогчоор үүссэн даралт ихсэх өвчин I15._ Даралт ихсэх өвчнийг 2догчоор үүсгэж байгаа өвчин үндсэн оношоор, даралт ихсэх өвчнийг дагалдах оношоор кодлоно.

Жишээ нь: Бөөрний артерийн судасны нарийслаас үүдэлтэй даралт ихсэх өвчин I70.1 I15.0

1-р зэргийн артерийн гипертензи оношлогдсон тохиолдолд өрх, сумын эрүүл мэндийн төвийн эмчийн хяналтад авч, удирдамжийн дагуу эмчилгээг хийх ба Эмчийн дүгнэлт

хэсэгт амвдралын хэв маягаа өөрчлөх, өрх, сумын ЭМТ-д хяналтад авах, эмчилгээнд хамруулсан эсэхийг ялган тэмдэглэгээг хийнэ.

Артерийн гипертензи, нарийн мэргэжлийн эмчид илгээх заалт

Дараах шинж тэмдэг илэрсэн болон нарийн шинжилгээ хийлгэх шаардлагатай тохиолдолд дээд шатлалын эмнэлэгт илгээж Эмчийн дүгнэлт хэсэгт бичиж тэмдэглэнэ.

- Гипертензийн хямрал (криз)
- Хоёрдогч АГ
- Онцгой тохиолдлууд
- Бай эрхтний гэмтлийг илрүүлэх: Зүрх, бөөр, нүдний уг харах, цусны судасны эмгэгийг илрүүлэх гэх мэт.

Чихрийн шижин

Цусан дахь сахарын хэмжээ ихэссэн эсвэл чихрийн шижин өвчнөөр оношлогдож байсан эсэх: талаар асуумжаар өмнө нь чихрийн шижин оношлогдсон бол 1. **Тийм**, өмнө шинжилгээгээр чихрийн оношлогдоогүй болон цусан дахь сахарын хэмжээ хэвийн байдаг тохиолдолд 2. **Үгүй**, шинжилгээ оношлогоо хийлгэж байгаагүй, цусан дахь сахарын хэмжээ ихсэж байсан эсэх талаар мэдээлэлгүй тохиолдолд 3. **Мэдэхгүй** гэдгийн өмнөх дугаарыг дугуйлна. Өмнө нь чихрийн шижин оношлогдсон хяналтад байдаг хүнийг дараагийн үр дүнг бөглөх шаардлагагүй. Бусад тохиолдолд эхлээд эрсдлийг тодорхойлно.

Чихрийн шижингийн эрсдэлийн үнэлгээг АНУ-ын ЧШ-гийн холбоо (ADA)-ноос гаргасан ЧШ-гийн эрсдлийн шалгуураар 8 ба түүнээс дээш оноо бүхий эрсдэлтэй хүн амд өлөн үеийн глюкозыг түргэвчилсэн аргаар үнэлэн, 5.6 ммоль/л ба түүнээс дээш гарсан тохиолдолд ЧШ-гийн онош тодруулах шинжилгээнд илгээнэ.

Чихрийн шижингийн эрсдэл бүхий хүн ам:

- 35 ба түүнээс дээш насны хүн ам;
- Таргалалт ба биеийн жингийн илүүдэлтэй (БЖИ>25 кг/м², бүсэлхийн тойрог эрэгтэй >94см, эмэгтэй >80см);
- ЧШ-гийн удамшлын өгүүлэмжтэй (эцэг, эх, ах, эгч нь чихрийн шижинтэй);
- ЧШ-гийн эрсдлийн шалгуураар 8 ба түүнээс дээш оноо бүхий хүмүүс;
- Даралт ихсэлттэй буюу даралт бууруулах эм хэрэглэж буй;
- Зүрх судасны эмгэгтэй (зүрхний титэм судасны эмгэг, тархинд цус харвалт, захын судасны эмгэг);
- Бөөрний архаг эмгэгтэй;
- Жирэмсэн эмэгтэй (24-28 долоо хоногтой);

Чихрийн шижингийн эрсдлийн оноог Чихрийн шижингийн эрсдлийг тодорхойлох тусгай шалгуур хүснэгтийн дагуу тодорхойлно.

1	Нас	
	40-өөс доош	0
	40-49	1
	50-59	2
	60-аас дээш	3
2	Хүйс	
	Эрэгтэй	1
	Эмэгтэй	0
3	Жирэмсэний ЧШ оношлогдож байсан эсэх	

	Тийм	1
	Үгүй	0
4	Эцэг, эх, ах, эгч, дүү ЧШ оношлогдож байсан эсэх	
	Тийм	1
	Үгүй	0
5	Артерийн даралт ихсэлт ба даралт бууруулах эм хэрэглэж буй эсэх	
	Тийм	1
	Үгүй	0
6	Өдөр бүр идэвхтэй дасгал хөдөлгөөн хийдэг эсэх	
	Тийм	0
	Үгүй	1
7	Биеийн жин хэвийн эсэх	
	Тийм	0
	Үгүй	1
8	Нийт оноо	

Нийлбэр оноо:

Эрсдэл бага – Чихрийн шижингийн эрсдлийн оноо 4-оос бага байх;

Дунд зэргийн эрсдэлтэй - Чихрийн шижингийн эрсдлийн оноо 5-7 байх;

Өндөр эрсдэлтэй - Чихрийн шижингийн эрсдлийн оноо 8-аас дээш байх;

Цусны глюкозыг түргэвчилсэн (глюкометр) болон биохимийн гэсэн 2 аргаар тодорхойлж болно.

Үр дүнгийн үзүүлэлт

Хэвийн-түргэвчилсэн аргаар өлөн үед цусан дахь глюкозын хэмжээ 5.5-аас бага, биохимийн аргаар шинжилсэн үед 6.0-ээс бага байх;

Өлөн үеийн глюкозын өөрчлөлттэй - түргэвчилсэн аргаар өлөн үед глюкозын хэмжээ 6.0-ээс их, биохимийн аргаар үзэхэд 6.9-оос их байх;

Үр дүнгийн үзүүлэлтээр өлөн үеийн глюкозын өөрчлөлттэй эсвэл гипергликеми илэрсэн үед дараагийн шатлалд шилжүүлж цусны сийвэнд биохимийн аргаар глюкоз тодорхойлно.

Онош тавихдаа цусны глюкозын хэмжээг үндэслэн эмч дүгнэж Чихрийн шижин хэв шинж 2 онош батлагдсан эсэхийг дүгнэж тэмдэглэнэ.

1. Чихрийн шижин хэв шинж 2 өвчтэй
2. Чихрийн шижин хэв шинж 2 өвчингүй
3. Чихрийн шижин хэв шинж 2 байх сэжигтэй (Зөвхөн Глюкозын ачаалалтай сорил хийсний дараа тавигдана)

Өлөн үед, санамсаргүй тохиолдолд түргэвчилсэн аргаар болон биохимийн аргаар глюкоз үзэхэд глюкозын өөрчлөлттэй гарсан тохиолдолд оношийг батлах зорилгоор глюкозын ачаалалтай сорилыг удирдамж аргачлалын дагуу хийж маягтад тэмдэглэгээг хийнэ..

Оношийг лавлагаа шатлалын эмнэлэгт баталгаажуулж, батлагдсан тохиолдолд тэмдэглэж оношийг тавина.

Чихрийн шижин E10-E14 кодоод хамаарах ба ангиалал, хүндрэлээс шалтгаалан дараах аргачлалын дагуу кодлоно.

- ▶ Хэрвээ олон хүндрэлтэй боловч аль нэг нь давамгайлсан тодорхойлогдоогүй бол олон хүндрэлтэй .7 гэж кодлоно.

ИҮХЧШӨ бөөрний , захын судас үхжил, катарактай хавсарсан

E11.7 ЧШӨ олон хүндрэлтэй

E11.2† Инсулинээс үл хамаарах ЧШӨ бөөрний хүндрэлтэй

N08.3* Гломерулонефрит

E11.5† Инсулинээс үл хамаарах ЧШӨ захын цусны эргэлтийн хүндрэлтэй

I79.2* Захын судасны ангипати

E11.3† Инсулинээс үл хамаарах ЧШӨ нүдний хүндрэлтэй

H28.0* ЧШӨ үеийн катаракт

- ▶ Чихрийн шижин өвчний төрөл, хүндрэлүүд

- Хэв шинж I = Инсулинээс хамаарах ЧШӨ = ЧШӨ өсвөр насанд үүсдэг
- Хэв шинж II = Инсулинээс үл хамаарах ЧШӨ = ЧШӨ насанд хүрсэн хойно үүсдэг

- ▶ Хүндрэлийг кодлохдоо дараах 4 дэгч тэмдэглэгээг тавина.

.0 Комтой

.1 Кетоацидозтай

.2 Бөөрний хүндрэлтэй

.3 Нүдний хүндрэлтэй

.4 Мэдрэлийн хүндрэлтэй

.5 Захын цусны эргэлтийн хүндрэлтэй

.6 Бусад тодорхой хүндрэлтэй

.7 Олон тооны хүндрэлтэй

.8 Тодорхойгүй хүндрэлтэй

.9 Хүндрэлгүй

Үйлчлүүлэгчийг дараагийн шатлалын эмчид илгээх заалт

- Шинээр оношлогдсон чихрийн шижинтэй үйлчлүүлэгчийг онош баталгаажуулах зорилгоор лавлагаа шатны эмнэлгийн дотоод шүүрэл судлаач эмч рүү илгээнэ.
- Метформин эмчилгээнд (хоногт 2000 мг) үр дүнгүй эсвэл бодисын солилцооны хямрал (шээсэнд кетон+) илэрсэн, мөн ЧШ-тэй жирэмсэн эмэгтэйг лавлагаа шатны дотоод шүүрэл судлаач эмч рүү илгээнэ.
- ЧШ-гийн архаг хүндрэлүүдийн эмнэлзүйн шинж илэрсэн тохиолдолд өрх, сум, тосгоны ЭМТ-өөс харьяа аймаг, дүүргийн ЭМТ-ийн нүд, зүрх, бөөр, мэдрэл, мэс засал зэрэг төрөлжсөн нарийн мэргэжлийн эмч рүү илгээнэ.
- Олон эрхтний хүндрэл хавсарсан тохиолдолд лавлагаа шатны (төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг) ЧШ-гийн хүндрэлээр мэргэшсэн багт (нүд, зүрх судас, бөөр, мэдрэл, судасны мэс засал, хөлний эмч) илгээнэ.

Цусан дахь холестеринны түвшин

Цусан дахь холестеринны түвшинг өрх, сумын эрүүл мэндийн төвийн харьяаны 40-өөс дээш насны хүн амд хийнэ. Эрсдлийн бүлгийг толорхойлон эрсдэл өндөртэй хүмүүст тодорхойлох ба аргачлалын дагуу үзэж дүгнэлт, тэмдэглэгээг хийнэ.

Хөх, Умайн хүзүүний хавдар

Хөх, умайн хүзүүний өмөнгийн эрт илрүүлэг үзлэгийг 30-60 насны эмэгтэйчүүдэд хийнэ. Үзлэгийг хөх, умайн хүзүүний хавдрыг илрүүлэх удирдамжийн дагуу хийж, үр дүнг тэмдэглэнэ. Нүдээр харах тэмтрэхэд хэвийн байна уу, Бэрсүү байна уу Бэлэгдсэн /хөдөлгөөн/ байдал Жүржийн хальсны шинж /арьсны шархлаа/ зангилаа Хөхний толгой цааш татагдсан Хөхний толгойноос шүүрэл гарах зэрэг шинж байгаа эсэхийг сайтар үзэж, үр дүнг тэмдэглэнэ.

Өөрчлөлт илэрсэн тохиолдолд лавлагаа шатлалын эмнэлэгт онош тодруулахаар илгээнэ.

Түрүү булчирхайн хавдрын илрүүлэг үзлэг

Түрүү булчирхайн хавдрын эрт илрүүлэг үзлэгийг 50 ба түүнээс дээш насны эрэгтэйчүүдэд хийнэ. IPSS асуумжийг түрүү булчирхайн томролтой өвчтөнд илрэх шинж тэмдгийн үнэлэхэд ашиглана.

Гадагшлуулалт хямралын шинж							
1	Шээсний дараа давсаг бүрэн сулрахгүй байх	0	1	2	3	4	5
	Энэ мэдрэмж хэр олон тохиолдсон бэ?						
2	Шээс тасалдах	0	1	2	3	4	5
	Шээс явцад тасалдаж, дахин шээс тохиолдол хэр олон тохиолдсон бэ?						
3	Шээс дусагнах эрчим султай гарах	0	1	2	3	4	5
	Хэр олон тохиолдсон бэ?						
4	Дүлүүлж шээх	0	1	2	3	4	5
	Шээж эхлэх үед дүлэх байдал хэр олон тохиолдож байсан бэ?						
Хуримтлуулалт хямралын шинж							
5	Шээсний давтамж	0	1	2	3	4	5
	2 цагийн дотор дахин шээх шаардлага хэр олон тохиолдсон бэ?						
6	Шээсээ барихад хэцүү болох	0	1	2	3	4	5
	Хэр олон тохиолдсон бэ?						
7	Шөнийн шээлт	Үгүй	1 удаа	2 удаа	3 удаа	4 удаа	5< удаа
	Унтахаар хэвтсэний дараа өглөө босох хүртэл хэдэн удаа босож шээдэг вэ?	0	1	2	3	4	5
Ерөнхий IPSS							

- 7 асуулттай, асуулт бүр 6 хариултын хувилбартай
- Нийт 0-35 оноо байна
- Дүгнэхдээ:
- Нийлбэр оноо бага байх тусам түрүү булчирхайн эмгэгийн шинж тэмдэгийн илрэл бага байх ба эмийн эмчилгээний үр дүн сайн байна.

Шинж тэмдэг бага зэргийн илрэлтэй 0-7 оноо
 Шинж тэмдэг дунд зэргийн илрэлтэй 8-19 оноо
 Шинж тэмдэг хүнд зэргийн илрэлтэй 20-35 оноо

Зүрхний цахилгаан бичлэг

Зүрхний цахилгаан бичлэгийг өрхийн эрүүл мэндийн төвийн харьяаны 40-өөс дээш насны хүн амд хийнэ.

Мобайл зүрхний цахилгаан бичлэгийн аппаратаар үр дүн хэвийн гарсан тохиолдолд 1, өөрчлөлттэй гарсан тохиолдолд хэвийн эсвэл эргэлзээтэй гэсэн үр дүнг дугуйлна. Үзлэгээр хэвийн бус оношлогдсон тохиолдолд хэм алдалт, ишемийн өөрчлөлт, бусад шинж тэмдгийн аль тохирохыг заавал тэмдэглэнэ.

Үзлэгээр хэвийн бус гарч ямар нэгэн онош тавих боломжгүй тохиолдолд **3. эргэлзээтэй** гэж тэмдэглэнэ.

Оношийн баталгаажилтийг хэвийн гэж дугуйлсан тохиолдолд **2. Эрүүл** тэмдэглэгээг хийнэ.

Хэвийн биш гээд хэм алдалт, ишемийн өөрчлөлт болон бусад өвчин оношлогдсон тохиолдолд **1. Өвчтэй** тэмдэглэгээг хийж оношийг Өвчний олон улсын 10-р ангиллын дагуу кодлож, сарын шуурхай мэдээлэлд өвчлөлийг бүртгэн бүртгэл статистикийн програм хангамжид бүртгэж мэдээлнэ.

Өвчний сэжигтэй гэдэг нь хэвийн бус боловч өрх, сумын эрүүл мэндийн төвд онош тавих боломжгүй тохиолдолд лавлагаа шатлалын эмнэлэгт онош тодруулахаар илгээнэ.

Хэт авиан (ЭХО) оношилгоо

Хэт авиан оношлогоог өрхийн эрүүл мэндийн төв, сумын эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлгийн үзлэгийн эмч нар эмнэлгээр үйлчлүүлж буй 40-өөс дээш насны хүн амд хийнэ.

Мобайл ЭХО – ны үр дүнгээр ямар нэгэн өөрчлөлтгүй тохиолдолд **1. Хэвийн** тэмдэглэгээг хийнэ. Үзлэгээр өөрчлөлт илэрсэн тохиолдолд **2. Хэвийн бус** тэмдэглэгээг хийнэ.

Хэвийн бус гэж тэмдэглэсэн тохиолдолд маягтад өгөгдсөн эрхтнүүдийн аль нэгд заавал тэмдэглэгээ хийгдсэн байх ба эсвэл хэд хэдэн эмгэг өөрчлөлт илэрч, тэмдэглэгдсэн байж болно.

Оношийн баталгаажилтийг хэвийн гэж дугуйлсан тохиолдолд **2. Эрүүл** тэмдэглэгээг хийнэ.

Хэвийн биш байвал оношлогдсон Өвчний олон улсын 10-р ангиллын дагуу кодлож, сарын шуурхай мэдээлэлд өвчлөлийг бүртгэн бүртгэл статистикийн програм хангамжид бүртгэж мэдээлнэ.

Өвчний сэжигтэй гэдэг нь хэвийн бус боловч өрх, сумын эрүүл мэндийн төвд онош тавих боломжгүй тохиолдолд лавлагаа шатлалын эмнэлэгт онош тодруулахаар илгээнэ.

Халдварт бус өвчний эрт илрүүлэг үзлэгээр дээрх шалтгаануудаас бусад өвчлөл илэрсэн эсэх гэсэн асуултад заавал хариултыг тэмдэглэх ба ямар нэгэн өвчлөл илрээгүй бол **2. Үгүй**, эмгэг илэрсэн тохиолдолд **1.** Тийм гэдэг тэмдэглэгээг хийж, ямар өвчин, зовиур илэрсэн талаар тодорхой бичиж тэмдэглэнэ.

ХАЛДВАРТ ӨВЧНИЙ ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ**Сүрьеэ өвчний илрүүлэг үзлэг**

Өрх, сумын эрүүл мэндийн төвийн эмч нар 18-аас дээш насны хүн амд илрүүлэг үзлэг хийнэ. Сүрьеэгийн шинж тэмдэг ба зовиур, Сүрьеэгийн тархвар судлалын асуумжаар сэжигтэй шинж илрэхгүй байвал хэвийн гэж үзээд сүрьеэ өвчингүй гэсэн дүгнэлтэд хүрнэ.

Асуумжаас сэжигтэй тохиолдол илэрвэл цээжний рентген, цэрний шинжилгээг авах эсэхийг шийдвэрлэнэ.

Шаардлагатай тохиолдлуудад Цээжний рентген шинжилгээнд хамруулж, цаашид цэрний шинжилгээ өгөх эсэхийг шийдвэрлэнэ. Оношийг лавлагаа шатлалын эмнэлэгт илгээж баталгаажуулна.

В, С вирүст гепатит, Тэмбүүгийн эрт илрүүлэг үзлэгийг удирдамжийн дагуу хийж харгалзах хариу, дүгнэлтийн өмнөх тоог дугуйлж, програм хангамжид оруулан үр дүнг тооцно.

Хеликобактерийн халдвар илрүүлэг үзлэгийн үр дүн

Илрүүлэг шинжилгээг 40-өөс дээш насны хүн амд хийх ба Хеликобактер Пилорийн хурдавчилсан оношлуураар удирдамж зааврын дагуу хийж үр дүнг тэмдэглэнэ. Оношлуурыг хэрэглэх зааврын дагуу хэрэглэж, үр дүнг тооцно.

Хеликобактер Пилорийн хурдавчилсан оношлуурын хариу:

1. Эерэг (+) Оношлуураар 2 тод өнгөт зурвас үүсэх. Нэг зурвас нь контрол зурвасын (С) хэсэгт нөгөө нь тест зурвасын хэсэгт үүснэ. (Т) хэсэгт үүсэх зурвасын өнгөний илрэл ийлдэс дэх эсрэг биеийн хэмжээнээс шалтгаалж янз бүр байх ба маш бүдэг зурвас үүссэн ч хариуг эерэг гэж үзнэ.
2. Сөрөг (-) байвал зөвхөн зурвасын (С) хэсэгт өнгөт зурвас үүснэ. (Т) тест зурвасын хэсэгт ямар ч зурвас үүсэхгүй.
3. Эргэлзээтэй-- С) хэсэгт зурвас үүсэхгүй байвал сорьцын хэмжээ хангалтгүй байсан эсвэл ажилбарын алдаа гарсан эсэхийг тодруулж, давтан хийнэ.

Оношийн баталгаажилтийг:

1. Хеликобактер Пилорийн халдвартай /оношлуураар Эерэг (+) гарсан/
2. Хеликобактер Пилорийн халдваргүй / оношлуураар Сөрөг (-) гарсан/ гэж оншлоно

Настанд илрүүлэг хийх хураангуйлсан асуумж

Настанд эрүүл мэндийн анхан шатны байгууллага болох өрх, сумын эрүүл мэндийн төв өөрийн харьяалалд оршин суудаг 55, түүнээс дээш насны эмэгтэй, 60, түүнээс дээш насны эрэгтэйг хамруулна.

Настны өдөр тутмын бие даах чадварын болон багаж хэрэгсэлтэй ажиллах чадвар үнэлгээг Эрүүл мэндийн Сайдын 2010 оны 5 дугаар сарын 31-ны 180 тоот тушаалаар

батлагдсан “Настны эрүүл мэндийн үнэлгээний удирдамж”-аар батлагдсан сорилуудаар үнэлдэг.

Настны эрүүл мэндийн байдлыг хэвийн, хэвийн бус 2 хэлбэрээр ангилна.

Маягтад буй 9 асуумжаас 2 нь тийм гэсэн тохиолдолд хэвийн бус ангилалд хамаарна.

Сэтгэцийн болон зан төрхийн эмгэг: Настанд өвчний олон улсын 10-р ангиллын 5-р бүлэгт хамаарах өвчин эмгэг бүртгэгдсэн тохиолдолд бичнэ.

Насны доройтол: Настанд өвчний олон улсын 10-р ангиллын R54 кодоод хамаарагдах шинж тэмдэг илэрсэн тохиолдолд бичнэ.

Эмчийн ерөнхий дүгнэлт

Үзлэгийг хийж эмч ерөнхий дүгнэлт гаргана.

Үзлэгт хамрагдсан иргэнд ямар нэгэн эмгэг шинж болон өвчлөл илрээгүй тохиолдолд **Эрүүл** гэж дүгнэнэ.

Ямар нэгэн эмгэг болон өвчлөл илэрсэн тохиолдолд үндсэн өвчнийг сонгож дээрээс доош нь дараалуулах зарчмаар сонгож бичнэ. Үндсэн өвчин гэдэг нь хамгийн их оношлогоо, эмчилгээ шаардагдах өвчнийг хэлнэ.

Нэг хүнд хэдэн ч өвчлөл бүртгэгдэж болох ба авсан арга хэмжээг доорх зааврын дагуу бүртгэсэн өвчлөл тус бүрд тодорхой зааж бичнэ.

- Амьдралын хэв маягаа өөрчлөх (зөвлөгөө)
- 3. Хооллолт 2. Идэвхитэй хөдөлгөөн 3. Хорт зуршил 4. Бусад
- Өрх, сумын ЭМТ-д хяналтанд авах (кодоор)
- 3. 3 хүртэлх сар 2. 6 хүртэлх сар
- Өрх, сумын ЭМТ-д эмчилгээнд хамрагдах (кодоор)
- 3. Эмийн 2. Эмийн бус
- Дээд шатлалын эмнэлэгт онош баталгаажуулах (кодоор)
- 3. Дүүргийн ЭМТ 2. АНЭ, БОЭТЗ. Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг 4. Хувь ЭМБ
- Дээд шатлалын эмнэлэгт эмчилгээнд хамрагдах (кодоор)
- 3. Дүүргийн ЭМТ 2. АНЭ, БОЭТЗ. Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг 4. Хувь ЭМБ

Үзлэгт хамрагдсан иргэний эрүүл мэндийг үзлэгийг үндэслэн эрүүл мэндийн 5 бүлэгт хамруулна.

Эрүүл мэнд, спортын сайд, Хүн амын хөгжил, нийгмийн хамгааллын сайдын хамтарсан 2016 оны “Даатгуулагчийн хөдөлмөрийн чадвар алдалтыг тогтооход баримтлах өвчний жагсаалт, хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь, хугацааг шинэчлэн батлах тухай” А/252, А/74 дугаар тушаалын дагуу Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах төв, салбар комисс, орон нутгийн комисс, эмнэлгийн байгууллагуудын эмнэлэг, хяналтын комиссоор батлагдсан хүмүүсийг 5-р бүлэгт шууд хамруулна

Бүлэг I - Эрүүл хүмүүс

II Бүлэг – Ямар нэгэн архаг өвчингүй боловч өвчний өмнөх буюу дараах байдалд байгаа, аль нэгэн эрхтэн системийн үйл ажиллагааны ба бие бялдрын зарим нэгэн хөнгөн

өөрчлөлттэй, биеийн эсэргүүцэл суларсан (хурц өвчнөөр олон дахин өвчлөгсөд) хөдөлмөрийн чадвартай хүмүүс,

III Бүлэг – Архаг өвчтэй боловч тухайн эрхтэн системийн үйл ажиллагаа алдагдаагүй (компенсацийн байдал) бие махбодын зарим өөрчлөлт, эрхтэн системийн гажиг (уродство)-тай, гэмтлийн үлдэцтэй боловч ажил хөдөлмөрөө хийж байгаа хүмүүс,

IV Бүлэг – Архаг өвчнөөр удаан өвчилж, эрхтэн системд өөрчлөлт орсон (субкомпенсацийн байдал) өвчин гэмтлийн улмаас эрхтэн системийн үйл ажиллагаа буурч хөдөлмөрийн чадвар үе үе алддаг, тахир дутуугийн группд орсон хүмүүс,

V Бүлэг – Голдуу хэвтрийн дэглэм баримталдаг, декомпенсацийн байдалтай архаг хүнд өвчтэй, тахир дутуугийн 1 ба 2 группд байдаг хүмүүс орно. Эдгээр ангиллын дагуу аль тохирох бүлгийг авч сонгож бичнэ.

Оношийн үндэслэл, хяналтын үечилсэн дүгнэлтийг эмчлэгч эмч асуултын дагуу үнэн гүйцэд маш тодорхой бичих бөгөөд хяналтын явцын байдал өөрчлөлтийг маш сайн тодорхой гаргаж бичих шаардлагатай.

Дараагийн шатлалд эмнэлэгт явуулж буй үндэслэлд онош тодруулах болон эмчилгээ хийлгэх шаардлагатай эсэхээ тэмдэглэж, анхдагч шатлалд хийгдсэн эмчилгээ, шинжилгээг амбулаторийн маягтанд дэлгэрэнгүй бичнэ.

6. ЭРТ ИЛРҮҮЛГИЙН ҮЗЛЭГИЙН БҮРТГЭЛ, МЭДЭЭЛЭЛД АШИГЛАГДАХ КОДЛОХ ЗААВАР

Энэхүү зааврыг эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан иргэдийн бүртгэлийн маягтыг бөглөх болон бүртгэлийн маягтуудыг компьютерийн боловсруулалтанд оруулахад ашиглана.

1. Регистрийн дугаарыг бичихдээ хүснэгтийн нүд тус бүрт нэг цифр байхаар тохируулж бичнэ.
2. Тогтмол хаяг гэсэн нүдэнд тухайн хүний байнга оршин суугаа газрыг засаг захиргааны нэгжийн харьяалалаар шифрлэнэ. Эхний 2 нүдэнд аймаг /хотын/, дараагийн нүдэнд сум /дүүргийн/ сүүлийн 2 нүдэнд хороо багийн шифрийг бичнэ. Жишээ нь:

Ховд аймгийн Чандмань сумын 1-р баг .

8	4	4	6	5	1
---	---	---	---	---	---

Анхан шатны маягтуудын засаг захиргааны нэгжийн ангилалыг бөглөх кодын хэсэг нь Үндэсний статистикийн хорооноос батлагдан мөрдөгддөг.

Монгол улсад суугаа гадаадын харьяалалтай иргэдийн тогтмол хаягийг кодлохдоо амьдарч байгаа засаг захиргааны нэгжийн шифрээр шифрлэнэ.

5. Хүйсийг тэмдэглэхдээ хүйс эрэгтэй бол – 1, эмэгтэй бол – 2 гэх мэтээр гэж шифрлэнэ.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН НЭРШИЛ

№	Код	Эмнэлгүүдийн нэр
1	8610	Бага эмчийн ортой салбар
2	8610	Их эмчийн ортой салбар
3	03	Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв
4	04	Сум дундын эмнэлэг
5	05	Хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг
6	06	Дүүргийн ЭМТөв
7	07	Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг
8	08	Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг
9	09	Улсын хоёрдугаар төв эмнэлэг
10	10	Улсын гуравдугаар төв эмнэлэг
11	11	Хавдар судлалын үндэсний төв
12	12	Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв
13	13	Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв
14	14	Арьсны өвчин судлалын үндэсний төв
15	15	Гэмтэл, согог судлалын үндэсний төв
16	16	Хүүхдийн төв сувилал
17	17	Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв
18	18	Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төв
19	19	Геронтологийн үндэсний төв
20	20	Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төв
21	21	Уламжлалт анагаах ухаан, шинжлэх ухаан технологи үйлдвэрлэлийн корпораци УАУШУТҮК
22	22	Рашаан судлалын үндэсний төв
23	23	Эмгэг судлалын үндэсний төв
24	24	Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэн Шүүх эмнэлгийн хэлтэс
25	25	Амаржих газар
26	26	Батлан хамгаалах хууль сахиулах алба хаагчдын нэгдсэн эмнэлэг
28	28	ШШГЕГ-ын цагдан хорих 461-р ангийн нэгдсэн эмнэлэг
29	29	ШШГЕГ-ын нэгдсэн эмнэлэг
30	30	Улаанбаатар төмөр замын төв нэгдсэн эмнэлэг
31	31	Сэргээн засалт хөгжлийн үндэсний төв
32	32	Хөдөлмөрийн эрүүл мэнд судлалын үндэсний төв
33	33	Уламжлалт анагаах ухааны элэг судлалын клиникийн эмнэлэг
34	34	Сэргээн засахын клиникийн эмнэлэг
35	35	Нийслэлийн шүд эрүү нүүрний төв
36	36	Аймаг, сум, дүүргийн харъяа цэргийн ангийн эмнэлэг
37	37	Аймаг, сум, дүүргийн харъяа төмөр замын эмнэлэг
38	38	Аймаг, сум, дүүргийн харъяа хорихын эмнэлэг
39	39	Эм хангамжийн байгууллагууд

40	40	Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв
41	41	Наркологийн эмнэлэг
42	42	Ахмадын эмнэлэг
43	43	Энэрэл эмнэлэг
99	99	Хувийн эмнэлгүүд

САЛБАРЫН АНГИЛАЛ, ДЭД САЛБАР

Хүснэгт №3

№	Код	Салбарын нэр
A		Хөдөө аж ахуйн, ан агнуур, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур
	01	Газар тариалан, мал аж ахуйн үйлдвэрлэл, ан агнуур болон түүнд холбогдох туслах үйл ажиллагаа
	02	Ойн аж ахуй, мод бэлтгэл
	03	Загас барих, үржүүлэх
B		Уул уурхай, олборлолт
	05	Чулуун, хүрэн нүүрс олборлолт
	06	Газрын тос, байгалийн хий олборлолт
	07	Металлын хүдэр олборлолт
	08	Бусад ашигт малтмал олборлолт
	09	Уул уурхайн олборлолтын туслах үйл ажиллагаа
C		Боловсруулах үйлдвэрлэл
	10	Хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл
	11	Ундааны үйлдвэрлэл
	12	Тамхины үйлдвэрлэл
	13	Нэхмэлийн үйлдвэрлэл
	14	Хувцас үйлдвэрлэл
	15	Арьс, арьсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл
	16	Тавилгаас бусад мод болон модон бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл; сүрэл, дэрсэн эдлэл үйлдвэрлэл
	17	Цаас болон цаасан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл
	18	Хэвлэх, дуу бичлэгийн хувилах, дахин үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа
	19	Кокс болон газрын тосны боловсруулсан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл
	20	Хими, химийн төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл
	21	Эм, эм бэлдмэл, химийн болон ургамлын гаралтай эмийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл
	22	Резинэн болон хуванцар бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл
	23	Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл
	24	Металл үйлдвэрлэл
	25	Машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад металл бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл
	26	Компьютер, электроник болон хараа зүйн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл
	27	Цахилгаан тоног төхөөрөмжийн үйлдвэрлэл
	28	Дээрх дэд салбарт ороогүй бусад машин, тоног төхөөрөмжийн үйлдвэрлэл
	29	Моторт авто тээврийн хэрэгсэл, чиргүүл, хагас чиргүүл үйлдвэрлэл
	30	Тээврийн хэрэгслийн бусад тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл
	31	Тавилга үйлдвэрлэл
	32	Бусад боловсруулах үйлдвэрлэл

	33	Машин, тоног төхөөрөмжийг угсрах, суурилуулах, холбогдох засвар, үйлчилгээ
D		Цахилгаан хий, уур, агааржуулалт
	35	Цахилгаан хий, уур, агааржуулалт
E		Ус хангамж, бохир ус, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа
	36	Ус цуглуулах, ариутгах, ус хангамж
	37	Бохир ус цуглуулах, цэвэршүүлэх, ариутгах үйл ажиллагаа
	38	Хог хаягдлыг цуглуулах, ариутгах, боловсруулах үйл ажиллагаа
	39	Хог, хаягдлын менежментийн бусад болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа
F		Барилга
	41	Барилга угсралт
	42	Иргэний зориулалттай инженерийн байгууламжийн угсралтын үйл ажиллагаа
	43	Барилгын тусгай үйл ажиллагаа
G		Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээ
	45	Моторт тээврийн хэрэгсэл, мотоциклийн бөөний болон жижиглэн худалдаа, засвар үйлчилгээ
	46	Машин, мотоциклээс бусад барааны бөөний худалдаа
	47	Машин, мотоциклээс бусад барааны жижиглэн худалдаа
H		Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа
	49	Хуурай замын болон хий дамжуулах хоолойн тээвэрлэлт
	50	Усан замын тээвэр
	51	Агаарын тээвэр
	52	Агуулахын болон тээврийн туслах үйл ажиллагаа
	53	Шуудан, зарлага, элчийн үйл ажиллагаа
I		Байр сууц болон хоол хүнсээр үйлчлэх үйл ажиллагаа
	55	Зочид буудал, байр, сууцаар үйлчлэх үйл ажиллагаа
	56	Нийтийн хоолны үйлчилгээ
J		Мэдээлэл, холбоо
	58	Эх бэлтгэх, нийтлэх үйл ажиллагаа
	59	Кино, видео, телевизийн хөтөлбөрийн үйлдвэрлэл, бичлэг хийх болон хөгжим, ая үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа
	60	Өргөн нэвтрүүлэг бэлтгэх, дамжуулах үйл ажиллагаа
	61	Цахилгаан холбоо
	62	Компьютер програмчлал, зөвлөгөө болон түүнд холбогдох үйл ажиллагаа
	63	Мэдээллээр үйлчлэх үйл ажиллагаа
K		Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа
	64	Даатгалын болон тэтгэврийн санхүүжилтийн үйл ажиллагаанаас бусад санхүүгийн үйлчилгээний үйл ажиллагаа
	65	Албан журмын нийгмийн даатгалаас бусад даатгал, давхар даатгал, тэтгэврийн санхүүжилтын үйл ажиллагаа
	66	Санхүүгийн бусад үйл ажиллагаа
L		Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа

	68	Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа
M		Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа
	69	Хуулийн болон бүртгэлийн үйл ажиллагаа
	70	Аж ахуйн нэгжийн удирдах дээд байгууллагын үйл ажиллагаа; менежментийн зөвлөгөө өгөх үйл ажиллагаа
	71	Архитектур болон инженерийн үйл ажиллагаа; техникийн туршилт, шинжилгээ
	72	Шинжлэх ухааны эрдэм шинжилгээ, ололт, судалгааны үйл ажиллагаа
	73	Сурталчилгааны ажил, зах зээлийн судалгаа
	74	Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан, техникийн ажлын бусад үйл ажиллагаа
	75	Мал эмнэлгийн үйл ажиллагаа
N		Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа
	77	Түрээс, лизингийн үйл ажиллагаа
	78	Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйл ажиллагаа
	79	Аялал, жуулчлалын агентлаг, аяллын оператор болон захиалгат бусад үйлчилгээний үйл ажиллагаа
	80	Аюулгүйн хамгаалал, мөрдөх үйл ажиллагаа
	81	Байшин, барилга болон цэцэрлэг, газрын гадаргыг арчлах, хамгаалах үйл ажиллагаа
	82	Албан байгууллагын удирдлагын болон туслах үйл ажиллагаа, бизнесийн бусад туслах үйл ажиллагаа
O		Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал
	84	Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал
P		Боловсрол
	85	Боловсрол
Q		Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа
	86	Хүний эрүүл мэндийн үйл ажиллагаа
	87	Оршин суугчдад үзүүлэх нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа
	88	Зориулалтын байргүйгээр ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх нийгмийн тусламжийн үйл ажиллагаа
R		Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам
	90	Бүтээл туурвих, урлаг, үзвэр үйлчилгээний үйл ажиллагаа
	91	Номын сан, архив, музей болон бусад соёлын үйл ажиллагаа
	92	Мөрийтэй тоглоомын газрын үйл ажиллагаа
	93	Спорт, зугаа цэнгэл, чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа
S		Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа
	94	Гишүүнчлэл бүхий байгууллагын үйл ажиллагаа
	95	Хувийн болон өрхийн хэрэглээний зориулалттай бараа, компьютерын засвар, үйлчилгээ
	96	Хувийн үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа
T		Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа
	97	Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа

	98	Өрхийн өөрийн хэрэглээнд зориулсан, нэр төрлөөр нь салгаж тодорхойлох боломжгүй бараа, үйлчилгээний үйлдвэрлэлт
U		Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа
	99	Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа

АЖИЛ, МЭРГЭЖЛИЙН ҮНДСЭН БА ДЭД АНГИЛАЛ

Хүснэгт №4

№	Код	Мэргэжлийн ангилал
1		Менежер
	11	Хууль тогтоогч, удирдах албан тушаалтан, гүйцэтгэх захирал
	12	Захиргаа, арилжааны менежер
	13	Үйлдвэрлэл, төрөлжсөн үйлчилгээний менежер
	14	Зочид буудал, худалдаа, холбогдох бусад үйлчилгээний менежер
2		Мэргэжилтэн
	21	Шинжлэх ухаан, инженерийн мэргэжилтэн
	22	Эрүүл мэндийн мэргэжилтэн
	23	Багшлах мэргэжилтэн
	24	Бизнес, захиргааны мэргэжилтэн
	25	Мэдээлэл, холбооны технологийн мэргэжилтэн
	26	Хууль, нийгэм, соёлын мэргэжилтэн
3		Техникч болон туслах/дэд мэргэжилтэн
	31	Шинжлэх ухаан, инженерийн туслах/дэд мэргэжилтэн
	32	Эрүүл мэндийн туслах/дэд мэргэжилтэн
	33	Бизнесийн болон захиргааны туслах/дэд мэргэжилтэн
	34	Хууль, нийгэм, соёл, тэдгээрт холбогдох бусад туслах/дэд мэргэжилтэн
	35	Мэдээлэл, холбооны техникч
4		Контор, үйлчилгээний ажилтан
	41	Конторын үндсэн болон гүйцэтгэх ажилтан
	42	Хэрэглэгчдэд үйлчлэх ажилтан
	43	Тооцоолол, материал бүртгэлийн ажилтан
	44	Конторын бусад туслах ажилтан
5		Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан
	51	Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан
	52	Борлуулалтын ажилтан
	53	Хувь хүн асрамжлах үйлчилгээ
	54	Хамгаалах үйлчилгээний ажилтан
6		Хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын ажилтан

	61	Зах зээлд чиглэсэн хөдөө аж ахуйн мэргэшсэн ажилтан
	62	Зах зээлд чиглэсэн ой, загасны аж ахуй, ан агнуур эрхлэгч
	63	Өрхийн хэрэгцээт амь зуулгын фермч, загасчин, анчин, түүгч, хураагч
7		Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний ажилтан
	71	Барилга, түүнтэй холбогдох ажил, мэргэжлийн ажилтан (цахилгаанчаас бусад)
	72	Металл, машин механизм, холбогдох ажил, мэргэжлийн ажилтан
	73	Гар урлал, хэвлэлийн ажилтан
	74	Цахилгаан, цахим техникч
	75	Хүнс үйлдвэрлэгч, мод боловсруулагч, хувцас бусад хийцийн зүйл хийгч,
8		Суурин төхөөрөмж, машин механизмын операторч, угсрагч
	81	Машин механизм, төхөөргийн операторч, угсрагч
	82	Угсрагч
	83	Жолооч, хөдөлгөөнт төхөөргийн операторч
9		Энгийн ажил, мэргэжил
	91	Цэвэрлэгч, туслагч
	92	Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуйн ажил
	93	Уурхай, барилга угсралт, үйлдвэр, тээвэр, агуулахын ажил
	94	Хүнс бэлтгэлийн туслах ажил
	95	Гудамжин дахь худалдаа, үйлчилгээний ажил
	93	Бусад энгийн ажил
10		Зэвсэгт хүчний ажил, мэргэжил
	101	Зэвсэгт хүчний зэрэг, цол бүхий офицер
	102	Зэвсэгт хүчний ахлагч
	103	Зэвсэгт хүчний зэрэглэлийн бусад ажил, мэргэжил

Боловсролын ангиллыг кодлох заавар

Сургуулийн өмнөх боловсрол

Бага насны хүүхдийн хөгжилд хэл ярианы баялагтай болох, хэлний мэдлэгээр өөрийгөө илэрхийлэх, бусадтай харилцаа үүсгэх, идэвхтэй тоглох бололцоогоор хангах, хүүхдийн хэл яриа, хөдөлгөөний чадварыг дэмжихүйц хөтөлбөрийг хамруулна. Зөвхөн хүүхэд асрах (хараа хяналт тавих, сувилах ба эрүүл мэндийн сувилгаа асаргаа) үйлчилгээ үзүүлдэг хөтөлбөрийг энд оруулахгүй.

Бага боловсрол

1975 он хүртэл ерөнхий боловсролын сургуулийн 4 дүгээр ангийг, 1975-1996 он хүртэлх ерөнхий боловсролын сургуулийн 3 дугаар ангийг, 1997-2004 он хүртэл ерөнхий боловсролын сургуулийн 4 дүгээр ангийг, 2005 оноос хойш ерөнхий боловсролын сургуулийн 5 дугаар ангийг төгсөгч болон бага боловсролын дүйцсэн сургалтын хөтөлбөр /албан бус боловсролын/-өөр бага боловсрол эзэмшсэн иргэнийг бага боловсролтой гэж үзэж энэ төвшинд хамруулна.

Суурь боловсрол

1975 он хүртэл ерөнхий боловсролын сургуулийн 7 дугаар ангийг, 1975-2004 он хүртэл ерөнхий боловсролын сургуулийн 8 дугаар ангийг, 2005 оноос ерөнхий боловсролын сургуулийн 9 дүгээр ангийг өдөр, орой, эчнээ хэлбэр болон албан бус боловсролын дүйцсэн сургалтын хөтөлбөрөөр суралцаж, суурь боловсролын гэрчилгээтэй иргэнийг суурь боловсролтой гэж үзэж энэ төвшинд хамруулна. Ерөнхий боловсролын ердийн, төрөлжсөн, гүнзгийрүүлсэн, тусгай, олон улсын хөтөлбөрийн сургалттай сургуулийн суурь боловсролын төвшний сургалтын хөтөлбөр хамаарна.

Бүрэн дунд боловсрол

2006 он хүртэл ерөнхий боловсролын сургуулийн 10-р ангийг, 2006-2014 оныг дуустал ерөнхий боловсролын сургуулийн 11 дүгээр ангийг, 2015 оноос ерөнхий боловсролын сургуулийн 12 дугаар ангийг өдөр, орой, эчнээ хэлбэр болон албан бус боловсролын сургалтын дүйцсэн хөтөлбөрөөр, мэргэжлийн боловсрол эзэмшүүлэх сургалтын байгууллагын бүрэн дунд боловсрол олгох сургалтад хамрагдаж бүрэн дунд боловсролын үнэмлэхтэй төгссөн иргэнийг бүрэн дунд боловсролтой гэж үзэж энэ төвшинд хамруулна. Ерөнхий боловсролын ердийн, төрөлжсөн, гүнзгийрүүлсэн, тусгай, олон улсын хөтөлбөрийн сургалттай сургууль болон албан бус сургалтын дүйцсэн хөтөлбөрөөр бүрэн дунд боловсрол эзэмшүүлэх сургалтын хөтөлбөр хамаарна.

Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол

Иргэний авьяас, сонирхол, хөдөлмөр эрхлэх хэрэгцээнд тулгуурлан боловсролын үндсэн зарчим, олон улсын нийтлэг жишиг, хандлагад нийцүүлэн мэргэжлийн ур чадвар, боловсрол эзэмшүүлэх, мэргэжлийг дээшлүүлэх, хөдөлмөр эрхлэх тодорхой төвшний ур чадварыг эзэмшүүлэх, хөдөлмөрийн болон харилцааны соёл төлөвшүүлэх (Монгол Улсын "Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай" хууль 5.1) зорилго бүхий мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төв, политехникийн коллеж, дээд сургууль, коллежийн мэргэжлийн боловсролын хөтөлбөр мэргэжлийн чадамж эзэмшсэнийг илтгэх диплом, мэргэжлийн үнэмлэх, чадамжийн гэрчилгээ олгодог богино хугацааны сургалтын хөтөлбөрийг хамруулна.

Дипломын боловсрол

Дипломын боловсролд суралцагчид туршлагад суурилсан нарийвчилсан мэргэжил олгож, хөдөлмөрийн зах зээлд ажиллах мэдлэг, чадвар, дадал эзэмшүүлэхэд чиглэгдсэн түргэвчилсэн дээд боловсролыг хамруулна. Дипломын боловсролын сургалтын агуулга нь онолын хувийн жин харьцангуй бага, хөдөлмөр эрхлэлтэд бэлтгэх тал нь давамгайлсан, цаашид бакалаврын боловсрол эзэмшихээр шилжин суралцах бололцоог хангасан, дээд боловсрол эзэмшүүлэх, 90 багц цагаас доошгүй агуулга судалсан (Монгол Улсын "Дээд боловсролын тухай" хууль 8.7) сургалтын хөтөлбөрийг хамруулна. Мөн дээд боловсролын бусад төвшинд элсэн суралцах боломжийг олгоно.

Бакалавр

Бакалаврын боловсрол нь суралцагчид шинжлэх ухаан, технологи, нийгэм-хүмүүнлэгийн тодорхой чиглэлээр сургалт, эрдэм шинжилгээ, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хүрээнд мэргэжлийн өндөр төвшинд ажиллах, судалгаа шинжилгээний ажил гүйцэтгэх, бие хүн өөрийгөө нээж хөгжүүлэх мэдлэг, чадвар, дадал эзэмшүүлж, соёл төлөвшүүлэхэд чиглэгдэнэ (Монгол Улсын "Дээд боловсролын тухай" хууль 3.1) Дээд боловсролын бакалаврын зэрэг олгох сургалт, өмнөх төвшний сургалтын багц цагийг оролцуулан 120 багц цагаас доошгүй агуулга судалсан (Монгол Улсын "Дээд боловсролын тухай" хууль 8.7) сургалтын хөтөлбөрийг хамруулна. 1993 оноос өмнө дотоод, гадаадын дээд боловсролын сургалтын байгууллагын 4 жилийн хугацаанд эзэмшүүлсэн дээд боловсрол олгох хөтөлбөр хамаарна.

Магистр

Дээд боловсролын магистрын зэрэг олгох сургалт, өмнөх төвшний сургалтын багц цагийг оролцуулан 150 багц цагаас доошгүй агуулга судалсан (Монгол Улсын "Дээд боловсролын тухай" хууль 8.7) сургалтын хөтөлбөрийг хамруулна. 1993 оноос өмнө дотоод, гадаадын сургалтын байгууллагын 5-аас доошгүй жилийн хугацаанд эзэмшүүлсэн дээд боловсролын диплом олгох хөтөлбөр хамаарна.

Доктор

Дээд боловсролын докторын зэрэг олгох сургалт, өмнөх төвшний сургалтын багц цагийг оролцуулан 210 багц цагаас доошгүй агуулга судалсан (Монгол Улсын "Дээд боловсролын тухай" хууль 8.7) сургалтын хөтөлбөрийг хамруулна.

БОЛОВСРОЛ

№	Код	Боловсролын ангилал
1	01	Боловсролгүй
2	02	Бага
3	03	Суурь боловсрол
4	04	Бүрэн дунд
5	05	Мэргэжлийн болон техникийн
6	06	Дипломын
7	07	Бакалавр
8	08	Магистр
9	08	Доктор

ХҮЙС

№	Код	Хүйс
1	01	Эрэгтэй
2	02	Эмэгтэй

ХАРЬАЛАЛ

№	Код	Аль улсын харьяат
1	01	Монгол улсын
2	02	Харьяалалгүй
3	03	Гадаадын /улсын нэр бичих/

СУУРЬШИЛ

№	Код	Суурьшлын байдал
1	01	Байнга оршин суудаг
2	02	Түр эзгүй
3	03	Түр суугаа

ОРОН СУУЦНЫ БАЙДАЛ

№	Код	Орон сууцны байдал
1	01	Гэр, сууц
2	02	Орон сууцны байшин
3	03	Бие даасан тохилог сууц
4	04	Сууцны тусдаа байшин
5	05	Оюутан сурагчдын нийтийн байр
6	06	Ажиллагчдын нийтийн байр
7	07	Нийтийн зориулалтын бусад байр
8	08	Зориулалтын бус сууц
9	09	Бусад

ӨРХИЙН ТЭРГҮҮЛЭГЧИЙН ХАМААРАЛ

№	Код	Өрхийн тэргүүлэгчтэй ямар хамааралтай
1	01	Эхнэр/нөхөр
2	02	Хүү/охин
3	03	Эцэг/эх
4	04	Ах/эгч/дүү
5	05	Хадам эцэг/эх
6	06	Хүргэн/бэр
7	07	Өвөг эцэг/эмэг эх
8	08	Ач/зээ
9	09	Бусад төрөл төрөгсөд
10	10	Хамааралгүй

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн: Бие махбодь, оюун санаа, сэтгэл мэдрэл, мэдрэхүйн согогийн улмаас бусдын адил нийгмийн харилцаанд оролцох чадвар нь бүрэн болон 12 сараас дээш хугацаагаар хязгаарлагдсан хүнийг **"хөгжлийн бэрхшээлтэй"** хүн гэнэ. Хөгжлийн бэрхшээлийн төрлийг дараах байдлаар ойлгоно. Үүнд:

Төрөлхийн: Хөгжлийн бэрхшээлийн төрөлд удамшлын эмгэг, согог, жирэмсний болон төрөх үеийн хүндрэлээс шалтгаалан бие махбодь, оюун санаа, сэтгэл мэдрэл, мэдрэхүйн согогтой болж, бусдын адил нийгмийн харилцаанд оролцох чадваргүй хүнийг хамруулна.

Олдмол: Хөгжлийн бэрхшээлийн төрөлд ахуйн болон үйлдвэрлэлийн осол, гэмтэл, эрдийн болон мэргэжлээс шалтгаалах өвчний улмаас бие махбодь, оюун санаа, сэтгэл мэдрэхүйн согогтой болж, бусдын адил нийгмийн харилцаанд оролцох чадваргүй хүнийг хамруулна.

Хөгжлийн бэрхшээлийн илэрсэн хэлбэрийг дараах байдлаар ойлгоно. Үүнд:

8. Харааны: Харааны эрхтний гэмтэл, согог, өвчин эмгэгийн улмаас хүний "харах" хэвийн үйл ажиллагааны чадвар алдагдсан буюу хязгаарлагдсан. /2 нүдний хараа бүрэн эсвэл хагас алдагдсан, / - 12 / - / -20 / хүртлэх харааны шил зүүдэг хүмүүс, нэг нүд нь огт байхгүй юмуу эсвэл протезтой нөгөө нүд нь шилээр засрахгүй тохиолдол хамаарна/

9. Ярианы: Хэл, ярианы эрхтний гэмтэл, согог, өвчин, эмгэгийн улмаас хүний "ярих" хэвийн үйл ажиллагааны чадвар алдагдсан буюу хязгаарлагдсан/ авиан дуудлагын өөрчлөлттэй, тультраа, ээрүү, гацаа гэх мэт хүмүүс орно/

10. Сонсголын: Сонсголын болон хэл, ярианы эрхтний гэмтэл, согог, өвчин эмгэгийн улмаас хүний "сонсох" хэвийн үйл ажиллагааны чадвар алдагдсан буюу

хязгаарлагдсан. /Төрөлхийн болон өвчний улмаас үүссэн дүлийрэлүүд, 70 дицепилээс дээш сонсголын алдагдалтай, бууралттай/

- 11. Хөдөлгөөний:** Биеийн тодорхой хэсгийг хөдөлгөх чадваргүйн улмаас хүний амьдралын өдөр тутмын хэвийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх чадвар алдагдсан буюу хязгаарлагдсан. /Саа, саажилт, үе мөч, яс, булчингийн системийн эмгэг өөрчлөлтөөс хөдлөх чадвараа алдсан, мөч тайралттай, бие бялдрын өөрчлөлттэй, одой, нанизм, майга тавхайтай хүмүүс орно/
- 12. Сэтгэцийн:** Сэтгэцийн эмгэг нь бодох сэтгэх, мэдрэх ухамсарлахуйн болон зан төлөвийн өөрчлөлтөөр илрэх бөгөөд үүнийхээ улмаас хүний нийгэмд биеэ авч явах байдал нь өөрчлөгдсөн, гадаад (төрөх үеийн хүндрэлүүдийн үлдэцийн улмаас 0-3 насанд тэнэгрэх) болон дотоод (хромосомын өөрчлөлт, бодисын солилцоо дутмагшил гэх мэт) шалтгааны улмаас ойлгох, сэтгэх, мэдрэх үйл ажиллагаа нь хязгаарлагдсан оюун ухааны бэрхшээлийг сэтгэцийн эмгэг гэж ойлгоно. /Нойрны хямралтай, нүдэнд нь хий юм харагддаг, ганцаараа ярьж хөхөрдөг, их уур уцаартай, архи болон эм, мансууруулах бодист донтой хүмүүс орно/
- 13. Хавсарсан бэрхшээл:** Нэг хүнд 1- ээс дээш төрлийн хөгжлийн бэрхшээлийн хэлбэр, согог тохиолдвол бүртгэнэ. /Оюун ухааны хомсдолтой хүүхэд, хөдөлгөөний өөрчлөлттэй, хэл ярианы дутагдалтай хүмүүс байж болно/
- 14. Бусад:** Хөгжлийн бэрхшээлийн дээр дурдсан хэлбэрээс бусад хэлбэрийг үүнд хамааруулна. /Тухайлбал: дотор эрхтний эмгэгүүд, хавдар гэх мэт/

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛ

№	Код	Хөгжлийн бэрхшээлийн төрөл
1	01	Төрөлхийн
2	02	Олдмол

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛИЙН ХЭЛБЭР

№	Код	Хөгжлийн бэрхшээлийн хэлбэр
1	01	Харааны
2	02	Сонсголын
3	03	Хэл ярианы
4	04	Хөдөлгөөний
5	05	Сэтгэцийн

ГЭРЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ

№	Код	Гэрлэлтийн байдал
1	01	Огт гэрлээгүй
2	02	Батлуулсан гэр бүлтэй
3	03	Батлуулаагүй нэр бүлтэй
4	04	Тусгаарласан
5	05	Цуцалсан
6	06	Бэлбэсэн

Ажиллагч: гэж цалин хөлс, орлого олох зорилгоор эдийн засгийн үйл ажиллагаанд оролцож, хөдөлмөр эрхлэлтийн аль нэг статуст хамрагдаж буй иргэнийг ойлгоно. Цалин

хөлс, орлого олох зорилгоор эдийн засгийн үйл ажиллагаанд сүүлийн долоо хоногт нэгээс дээш цагаар оролцсон бол ажиллагч гэж үзнэ.

Мал аж ахуй эрхлэгч: гэж жилийн дөрвөн улирлын туршид өөрийн мал аж ахуйг эрхэлж, түүний бүтээгдэхүүн, ашиг шимээр орлого олж, амьжиргааны эх үүсвэрээ хангаж буй иргэнийг хэлнэ.

Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч: Дангаараа болон бусадтай хамтран өөрийн багаж, тоног төхөөрөмж, бусад материалыг ашиглан эдийн засгий үйл ажиллагааг хараат бусаар явуулж, урт хугацаагаар ажилтан авч ажиллуулдаггүй (харин богино хугацаагаар түр авч ажиллуулж болно), бизнесийнхээ үйл ажиллагаанд нөлөөлөх шийдвэрийг бие даан гаргадаг иргэнийг хэлнэ.

Ажилгүй иргэн: гэж тухайн хугацаанд ажилгүй байсан, ажил хийхэд бэлэн, ажил идэвхтэй хайж байгаа хөдөлмөрийн насны, хөдөлмөрийн чадвартай иргэнийг хэлнэ.

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

№	Код	Хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал
1	01	Цалин хөлстэй ажиллагч
2	02	Ажил олгогч
3	03	Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч
4	04	Нөхөрлөл хоршооны гишүүн
5	05	Мал аж ахуй эрхлэгч
6	06	Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогч гишүүн
7	07	Бусад /бичнэ/

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХГҮЙ ШАЛТГААН

№	Код	Хөдөлмөр эрхлэхгүй шалтгаан
1	01	Сургуульд сурдаг
2	02	Тэтгэвэрт
3	03	Хөдөлмөр эрхлэх чадваргүй
4	04	Гэрийн ажилтай
5	05	Тохирох ажил олдохгүй
6	06	Ажил хайж байгаа
7	07	Ажиллах сонирхолгүй
8	08	Бусад /бичнэ/

№	Код	Тасгийн нэр
1	01	Дотрын
2	02	Мэс заслын
3	03	Төрөхийн
4	04	Эмэгтэйчүүдийн
5	05	Хүүхдийн
6	06	Халдвартын
7	07	Арьс харшлын
8	08	Сүрьеэгийн
9	09	Мэдрэлийн
10	10	Сэтгэцийн
11	11	Гэмтлийн

12	12	Нефрологийн
13	13	Урологийн
14	14	Эрчимт эмчилгээний
15	15	Нүдний
16	16	Чих хамар хоолой
17	17	Эрүү нүүрний
18	18	Хавдарын
19	19	Уламжлалт эмчилгээний
20	20	ДОХ, БЗДХ-ын
21	21	Хөнгөвчлөх эмчилгээний
22	22	Өдрийн эмчилгээ
23	23	Геронтологи
24	24	Нөхөн сэргээх эмчилгээний
25	25	Оношлогооны
26	26	Бусад

7. ӨВЧЛӨЛИЙГ КОДЛОХ АРГАЧЛАЛ

Эрт илрүүлэг үзлэгээс онош батлагдсан өвчлөлийг Өвчний олон улсын 10-р ангиллын дагуу бүртгэж, мэдээлнэ. Өвчлөлийг шинэ ба хуучин гэж ялгах ба дараах тодорхойлолтыг баримтлана.

Шинэ өвчлөл- Хүн амын дундах амбулаторит бүртгэгдсэн өвчлөлийг бүртгэх зорилгоор тухайн хүн уг өвчнөөр амьдралдаа анх удаа өвчилсөн тохиолдлыг бүртгэнэ.

Хуучин өвчлөл- Тухайн хүн урьд өвдсөн өвчин нь сэдрээд ирсэн тохиолдолд буюу архагшсан өвчлөлийг тухайн ондоо нэг удаа үзүүлэх тохиолдолд хуучин өвчлөлд тооцож авна. Хуучин өвчлөлөөр дахин давтан үзүүлсэн бол давтан үзлэгт тооцно.

Давтан үзлэг- Өвчлөл бүртгэгдсэнээс хойш эдгэрэх хүртлээ амбулатори, гэрээр эмчилгээ хийгдэж, дахин давтан ирж үзүүлсэн, шинжилгээ, боолт хийлгэсэн тохиолдолд давтан үзлэгт тооцно.

Өвчнийг бүртгэж, кодлохдоо дараах үндсэн зарчмыг баримтлана.

Зарим эмгэгийн хос код

Чинжаал ба од тэмдэглэгээ

Нэг өвчнийг ерөнхий өвчлөлийн нэр ба өвчилсөн эрхтэний байршлыг нь харуулсан байдлаар кодлохыг ӨОУА-9-д хийсэн бөгөөд 10-р ангилалд ч давтан хэрэглэгдэж байна.

Тухайн өвчний анхдагч кодыг нь чинжаалаар (+), өвчлүүлсэн эрхтэний байршлаар нь кодлосон кодыг одоор (*) тэмдэглэдэг. Тодорхой өвчний статистик мэдээллийг илүү дэлгэрэнгүй болгох зорилгоор энэ тэмдэглэгээг гаргаж ирсэн байна.

Чинжаал ба од тэмдэглэгээ статистик мэдээлэлд орж ирснээр чинжаалаар тэмдэглэсэн кодыг анхдагч код бөгөөд байнгын хэрэглээнд ашиглана гэсэн зарчим ӨОУА-д бий болсон юм. Од тэмдэглэгээт кодыг тоо мэдээллийг өөр хувилбараар танилцуулах шаардлагатай болсон үед *нэмэлтээр л* хэрэглэнэ. Кодлоход одтой кодыг хэзээ ч

дангаар нь хэрэглэхгүй. Чинжаал кодтой ажиллахдаа өвчлөл, нас баралт, бусад эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний тоон мэдээллийг хэрхэн танилцуулдаг уламжлалт аргачлалтайгаа уялдуулан адилхан хийнэ.

Од тэмдэглэгээт код нь 3 тэмдэгт категортой байдаг. Тухайн өвчний шалтгаан нь тодорхой гарч ирэхгүй тохиолдолд нэг өвчинд өөр өөр категорийн ангилал хэрэглэх тохиолдол байдаг. Тухайлбал, G20 ба G21 гэсэн кодтой Паркинсоны өвчин нь өөр категортой холбогдохгүй байхад G22 буюу өөр бүлэгт ангилсан Паркинсоны өвчний код нь одтой байна. Од тэмдэглэгээт код бичигдсэн бол түүнд тохирох чинжаал код нь байх ёстой. Ж. нь: тэмбүүгийн гаралтай Паркинсоны өвчний үед чинжаал код нь A52.1 байхад од код нь G22* байна.

Зарим чинжаал код нь өвөрмөц чинжаал категортой байдаг. Гэвч ихэнх тохиолдолд хос элементтэй оношлогооны чинжаал код ба нэг элементтэй эмгэгийн тэмдэглэгдээгүй код нь нэг төрлийн категор эсвэл дэд категороос гаралтай байдаг.

Чинжаал ба од тэмдэглэгээ хэрэглэгддэг ангиллын тоо хязгаарлагдмал байна. Ангилал дотор нийтдээ 83 өвөрмөц од ангилал байх бөгөөд холбогдох бүлэг бүрийнхээ өмнө бичигддэг.

Чинжаал тэмдэглэгээтэй рубрикийн нэршлийг илэрхийлдэг доорх 3 хэлбэр байдаг. Үүнд:

- i) Чинжаал ба од тэмдэглэгээ нь рубрикийн эхэнд байрлаж байвал энэ рубрикийн бүх ангилал нь хос кодтой гэсэн үг юм. Ж. нь:

A17.0† Сүрьеэгийн мэнэн (G01*)
(Тархины)(нугасны) бүрхэвчийн сүрьеэ
Сүрьеэгийн лептоменингит, ӨЗГ

- ii) Чинжаал нь рубрикийн эхэнд бичигдсэн ч дараа нь од тэмдэглэгээ гарахгүй бол энэ рубрикийн бүх ангилал хос кодтой боловч өөр сонголттой кодуудтай гэсэн үг юм. Ж. нь:

A18.1† Шээс бэлэг эрхтэний сүрьеэ
Сүрьеэ
• давсагны† (N33.0*)
• умайн хүзүүний† (N74.0*)
• бөөрний† (N29.1*)
• эр бэлэг эрхтэний† (N51.-*)
• шээлэйн† (N29.1*)
Сүрьеэгийн гаралтай эмэгтэйн аарцгийн үрэвсэлт өвчин† (N74.1*)

- iii) Хэрэв рубрикийн нэрийн өмнө чинжаал эсвэл од тэмдэглэгээ байхгүй бол энэ рубрикийн өвчнүүд нь бүгдээрээ хос кодгүй гэсэн үг юм. Гэвч категор дотор хос кодтой өвчин байж болох бөгөөд тухайн үед нь тэмдэглэгээг хийсэн байдаг. Ж. нь:

A54.8 Бусад гонококкт халдвар
Гонококкт:
...
• перитонит† (K67.1*)
• пневмони† (J17.0*)
• үжил
• арьсны гэмтэл

Хос кодын бусад хувилбар

Чинжаал ба одноос өөр тухайн хүний өвчнийг бүрэн харуулах хос кодны аргачлал ӨОУА-д зарим өвчин дээр хэрэглэгддэг. Хүснэгтэлсэн жагсаалтад бичигдсэн байгаа “шаардлагатай бол нэмэлт код хэрэглэ.....” гэсэн хэсэг нь ийм тохиолдлын нэг юм. Нэмэлт кодуудыг зөвхөн өвөрмөц хүснэгтэлсэн жагсаалтад л хэрэглэнэ. Тухайлбал:

- i) Эрхтэн тогтолцооны бүлгийн аль нэгд нь ангилагдах хэсэг газрын халдварын үед халдвар үүсгэгчийг нь харуулахын тулд 1-р бүлгээс код нэмж оруулна. B95-97 гэсэн блок категор нь энэ зорилгоор хэрэглэгдэж болно.
- ii) Үйл ажиллагааны идэвх нь хадгалагдаж байгаа хорт хавдрын үед 2-р бүлгийн код дээрээс 4-р бүлгийн кодоос нэмж өгч болох бөгөөд үйл ажиллагааных нь хэлбэрийг харуулна.
- iii) Хорт хавдрын үед 2-р бүлгийн код дээр нь нэмээд хавдрын морфологийн хэлбэрийг харуулахын тулд 1-ботид байгаа морфологийн кодоос оруулж болно.
- iv) 5-р бүлгийн F00-F09 кодоод ангилагдах сэтгэцийн эмгэгийн дээр нь шалтгаан нь болсон өвчин, гэмтэл тархины эмгэг гэх мэтийн кодыг нэмж болно.
- v) Тухайн өвчин эмгэгийн үүсгэсэн шалтгаан нь хорт бодис байвал 20-р бүлгээс код нэмж оруулж болно.
- vi) Гэмтэл осол, хордлого бусад сөрөг үр дагаврыг харуулах хос код өгөхдөө: 19-р бүлгээс гэмтлийн байдлыг, 20-р бүлгээс шалтгааныг харуулсан кодыг сонгон авна. Аль кодыг нь нэмэлтээр авах вэ гэдэг нь ямар зорилгоор тоо мэдэлэл цуглуулж байгаатай нь холбоотой

Одтой тэмдэгтэй кодууд хэзээ ч өвчний үндсэн онош болохгүй гэдгийг анхаар.

Дараах одтой категорууд нь дан ганцаараа хэзээ ч хэрэглэгдэхгүй бөгөөд чинжаал кодтой хамт байх ёстой.

D63*, D77*, E35*, E90*, F00*, F02*, G01*, G02*, G05*, G07*, G13*, G22*, G26*, G32*, G46*, G53*, G55*, G59*, G63*, G73*, G94*, G99*, H03*, H06*, H13*, H19*, H22*, H28*, H32*, H36*, H42*, H45*, H48*, H58*, H62*, H67*, H75*, H82*, H94*, I32*, I39*, I41*, I43*, I52*, I68*, I73*, I98*, J17*, J91*, J99*, K23*, K67*, K77*, K87, K93*, L14*, L45*, L54*, L62*, L86*, L99*, M01*, M03*, M07*, M09*, M14*, M36*, M49*, M63*, M68*, M73*, M82*, M90*, N08*, N16*, N22*, N29*, N33*, N37*, N51*, N74*, N77*, P75*

Тодорхой хүйсээр хязгаарлагдсан кодууд

Зөвхөн эрэгтэй хүнд тохиолдох өвчний кодууд:

B26.0, C60-63, D07.4-D07.6, D17.6, D29.-, D40.-, E29.-, E89.5, F52.4, I86.1, L29.1, N40-N51, Q53-Q55, R86, S31.2-S31.3, Z12.5

Зөвхөн эмэгтэй хүнд тохиолдох өвчний кодууд:

A34, B37.3, C51-C58, C79.6, D06.-, D07.0-D07.3, D25-D28, D39.-, E28.-, E89.4, F52.5, F53.-, I86.3, L29.2, L70.5, M80.0-M80.1, M81.0-M81.1, M83.0, N70-N98, N99.2-N99.3, Q00-Q99, R87, S31.4, S37.4-S37.6, T19.2-T19.3, T83.3, Y76.-, Z01.4, Z12.4, Z30.1, Z30.3, Z30.5, Z31.1, Z31.2, Z32-Z36, Z39.-, Z43.7, Z87.5, Z97.5

Онош ба хүйсийн хооронд зөрөө гарсан тохиолдолд ямар дүрэм баримтлахыг 4.2.5 хэсэгт тайлбарласан.

“Үр дагавар” категорууд

“Үр дагавар” категорууд нь идэвхгүй үе шатандаа байгаа өвчнүүдийн код юм.

B90-B94, E64.-, E68, G09, I69.-, O97, T90-T98, Y85-Y89

Ажилбарын дараах эмгэг

Эдгээр категорууд нь өвчний нас баралтын шалтгаан болдоггүй E89.-, G97.-, H59.-, H95.-, I97.-, J95.-, K91.-, M96.-, N99.-,

Кодлох үндсэн заавар

Цагаан толгойн товъёог нь 1-р ботиос илүү олон нэр томъёог агуулдаг учраас кодлохын өмнө хүснэгтэн жагсаалт, товъёог 2-ыг сайн судлах хэрэгтэй болдог.

Кодлохын өмнө кодлогч маань ангилал, кодлох тухай ерөнхий зарчимтай танилцан жишээн дээр ажилласан байх хэрэгтэй.

ӨОУА-ыг цөөн хэрэглэдэг хүмүүст зориулсан энгийн зааврыг доор харууллаа. Үүнд:

- 1) Кодлох тодорхойлолтын хэлбэрийг нь тогтоогоод цагаан толгойн товъёогийн хэсгээс үзээрэй. 1-19 эсвэл 21-р бүлэгт багтах өвчин эмгэг, гэмтлийн тодорхойлолт байх юм бол товъёогийн 1-р бүлгээс үзээрэй. Хэрэв тодорхойлолт нь 20-р бүлэгт ангилагдах гэмтлийн гадаад шалтгааны тухай байвал товъёогийн 2-р бүлгээс хайгаарай.
- 2) Чиглүүлэгч нэр томъёог олох. Өвчин ба гэмтлийн тухайд энэ нэр томъёо нь ихэвчлэн эмгэг нөхцөл байдлыг харуулсан нэр үг байдаг. Гэвч зарим нөхцөл байдалд нь тэмдэг нэр эсвэл хүний нэрээр нэрлэгдсэн байна.
- 3) Чиглүүлэгч нэр томъёог сайн уншаад холбоотой ямар нэгэн тэмдэглэл байвал түүнийг нь дагах
- 4) Чиглүүлэгч нэр томъёоны дараа байгаа хаалтанд бичигдсэн зүйл (энэ бичиглэл нь кодын дугаарт нөлөө үзүүлэхгүй) ба чиглүүлэгч нэр томъёоны доор байгаа тайлбарыг (кодод нөлөө үзүүлэх магадлалтай) сайн уншиж судлаарай.
- 5) Товъёог дотор байгаа “харна уу”, “бас харна уу” гэсэн хөндлөн лавлагааг сайн үзээрэй.
- 6) Хүснэгтэн жагсаалтаас сонгосон кодынхоо дугаарыг харж шалгаарай. Товъёог дотор байгаа цэг зурээстай 3 тэмдэгт категор нь цаашаа 4 тэмдэгт болж задарч байгааг анхаараарай. Түүнийг нь 1-р ботиос харж болно.
- 7) Сонгосон код эсвэл бүлэг, блок, категорийн доор байгаа нэмж оруулсан хассан нэр томъёог сайн үзээрэй.
- 8) Кодыг олох

4-р бүлэгт өвчлөл, нас баралтын шалтгааныг сонгох, сонгосон шалтгаанаа кодлох дүрмийн талаар үзнэ.

Ерөнхий зүйл

Өвчлөлийн тохиолдол бүрийн үндсэн ба бусад өвчин эмгэгийг эмчлэгч эмч нь бүрэн дүүрэн бүртгэх үүрэгтэй. Энэхүү мэдээг стандарт аргачлалын дагуу бүртгэн мэдээлэх шаардлагатай. Зохих ёсоор бүрэн гүйцэд бөглөсөн бүртгэлийн стандарт маягт нь өвчтөний тусламж үйлчилгээг зөв зохицуулах хэрэгсэл болохоос гадна тархварзүй болон бусад эрүүл мэндийн мэдээллийн үнэтэй эх сурвалж болдог.

Нарийвчлал ба өвөрмөц байдал

Өвчний оношийг ӨОУА-ын өвөрмөц категорт кодлох боломжтойгоор маш тодорхой бичих ёстой. Тухайлбал:

- Давсагны гурвалжингийн шилжвэр эсийн карцином
- Хурц аппендицит, цоорсон
- Инсулинээс хамаарах чихрийн шижингийн шалтгаант цийлт
- Мекингококкт перикардит
- Жирэмснээс улбаалсан цусны даралт ихсэх шалтгаанаар хийх жирэмсний хяналтын үзлэг
- Эмчийн зааврын дагуу хэрэглэсэн хистамины эсрэг эмэнд үзүүлэх харшлын урвалаас улбаалан нүдэнд юм хоёрдож харагдах
- Түнхний хуучин хугарлаас улбаалсан түнхний остеоартрит
- Гэртээ унаж гэмтсэнээс дунд чөмөгний хүзүү хугарах
- Гарын алганы гуравдугаар зэргийн түлэгдэл

Балархай онош буюу хамшинж

Өвчлөлийн тохиолдол бүрийн төгсгөлд маш тодорхой онош бичих боломжгүй бол тухайн тохиолдлын тухай боломжтой бүх мэдээллийг бичих хэрэгтэй. “Магадгүй, байж болзошгүй, сэжигтэй” гэх мэт үгтэй онош бичсэнээс тухайн тохиолдолд илэрсэн шинж тэмдэг, лабораторийн хэвийн бус үзүүлэлтийг бичих нь илүү оновчтой юм.

Өвчин эмгэгээс бусад шалтгаанаар эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ авахаар хандах

Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд зөвхөн өвчин эмгэг, осол гэмтлийн учир хандаад зогсохгүй өвчлөөгүй зарим хүн ч гэсэн тусламж, үйлчилгээ авахаар хандах явдал бий. Ийм тохиолдолд “үндсэн өвчин” гэдэг хэсэгт тухайн үйлчлүүлэгчийн авсан үйлчилгээг маш тодорхой бичих хэрэгтэй. Жишээлбэл:

- Урьд эмчлүүлсэн өвчний хяналт
- Вакцин хийлгэх
- Жирэмсний ба төрсний дараах хяналт, жирэмслэхээс хамгаалах аргын талаар зөвлөгөө авах
- Хувийн болон гэр бүлийн өгүүлэмжид эрсдэлт хүчин зүйл бүхий хүмүүсийг тандах
- Эрүүл хүмүүсийг мэргэжлийн буюу даатгалд хамруулах г.м. зорилгоор үзлэгт хамруулах
- Эрүүл мэндтэй холбоотой асуудлаар зөвлөгөө авах
- Нийгмийн тулгамдсан асуудалтай тулгарсан хүн зөвлөгөө авах
- Гуравдагч этгээдийн өмнөөс зөвлөгөө авах

Эдгээр байдлыг кодлох нэлээд олон категор (Z00-Z99) XXI бүлэг (Эрүүл мэндийн байдал болон эрүүл мэндийн байгууллагад хандахад нөлөөлөх хүчин зүйлс)-т байдаг тул энэ бүлгийг ашиглан кодлох боломжтой.

Олон эмгэг

Нэг өвчтөнд олон эмгэг (ж.нь, олон гэмтэл, өмнөх өвчин буюу гэмтлийн олон үлдэц, ХДВ-т өвчний үед илрэх олон эмгэг) хавсарсан байвал хамгийн хүнд бөгөөд хамгийн өртөг ихтэй тусламж үйлчилгээ шаардсан өвчин эмгэгийг “үндсэн өвчин”, бусдыг нь “бусад

өвчин эмгэг” гэж бүртгэнэ. Хэрэв аль нэг өвчин давамгайлаагүй бол “ясны олон хугарал”, “толгойн олон гэмтэл”, “ХДВ-т өвчний үеийн олон халдвар” зэргийг “үндсэн өвчин эмгэг” гэж бүртгэнэ. Хэрэв ийм төрлийн олон эмгэгтэй ба аль нь ч давамгай биш бол “олон хавсарсан гэмтэл”, “биеийн олон хэсгийн хавсарсан бяцрал” гэж бүртгэх нь зүйтэй.

Гадны шалтгаант өвчин эмгэг

Гэмтэл, хордлого, гадны шалтгааны бусад үр дагаврын үед тухайн өвчин эмгэг болон түүнд хүргэсэн нөхцөл байдлыг дэлгэрэнгүй бичих хэрэгтэй. Тухайлбал: “хатуу хучилттай зам дээр хальтирч унасны улмаас дунд чөмөгний толгой хугарсан”, “авто машинаа зогсоож чадалгүй мод мөргөснөөс улбаалсан тархины доргилт”, “өвчтөн ундаа гэж андууран халдваргүйжүүлэх уусмал уусан”, “хүйтний улиралд цэцэрлэгтээ унасны улмаас хүнд хэлбэрийн гипотерми болсон” гэх мэт.

Өвчний үлдэцийн эмчилгээ

Ямар нэгэн өвчний үлдэцийн эмчилгээ, оношлогоо хийх үед тухайн үлдэц, түүний гарал үүсэл, шалтгаан болсон эмгэг нь бүрэн эмчлэгдсэн зэргийг дэлгэрэнгүй бичнэ. Жишээлбэл, “хүүхэд ахуйдаа хамрын гэмтэл авснаас улбаалж хамрын хөндлөвч муруйсан”, “Ахиллын шөрмөсийг гэмтээснээс улбаалж шөрмөс богиноссон”, “өмнө нь өвдсөн сүрьеэгээс улбаалсан үр дамжуулах хоолойн битүүрлээс шалтгаалсан үргүйдэл”.

Хэрэв өвчний олон үлдэц оношлогдон эмчлэгдсэн бөгөөд аль нэг нь давамгайлах шинж чанаргүй бол “тархины гэмтлийн үлдэц”, “олон хавсарсан хугарлын үлдэц” зэргээр бичнэ.

“Үндсэн өвчин” ба “бусад өвчин”-ийг кодлох тухай

Ерөнхий хэсэг

Эмчлэгч эмч “үндсэн өвчин” ба “бусад өвчин”-ийг ялган бүртгэдэг тул кодлоход харьцангуй хялбар байдаг. “Үндсэн өвчин” гэж бүртгэсэн онош нь дээр тайлбарласан удирдамж, зааврыг илт зөрчсөн биш л бол тэр чигээр нь кодлоно. Үндсэн өвчнийг илт буруу бүртгэсэн тохиолдлыг эргэн шалгаж, баталгаажуулах нь чухал.

“Үндсэн өвчин”-өөс гадна “бусад өвчин”-ийг бүрэн бүртгэж байхыг зөвлөдөг. Учир нь, бусад өвчний тухай мэдээлэл нь үндсэн өвчнийг улам тодорхой болгож, кодлоход дөхөм болгодог.

Нэмэлт код

Удирдамжид “үндсэн өвчин”-ийг кодловол зохих кодын зэрэгцээ илүү мэдээлэл өгөхүйц нэмэлт кодыг зааж өгсөн. “Үндсэн өвчин”-ийг кодловол зохих кодыг нэг өвчин эмгэгийн өвчлөлийн дүн шинжилгээнд, харин нэмэлт кодыг олон өвчний дүн шинжилгээнд ашигладаг.

Од ба чинжаал тэмдэгт өвчний мэдээллийг кодлох

Од ба чинжаал нь нэг өвчин эмгэгийг 2 өөр байдлаар илэрхийлдэг тул “үндсэн өвчин”-ийг кодлохдоо боломжтой бол од ба чинжаал тэмдэгт кодын аль алиныг нь хэрэглэнэ.

Жишээ 1:

Үндсэн өвчин:	Улаанбурхны пневмони
Бусад өвчин:	-

Пневмонигээр хүндэрсэн улаанбурхан (B05.2†) ба өөр бүлэгт ангилсан вирүст өвчний үеийн пневмони (J17.1*) гэж кодлоно.

Жишээ 2:

Үндсэн өвчин:	Сүрьеэгийн перикардит
Бусад өвчин:	-

Бусад тодорхой эрхтэний сүрьеэ (A18.8†) ба өөр бүлэгт ангилсан бактерт өвчний үеийн перикардит (I32.0*) гэж кодлоно.

Жишээ 3: Үндсэн өвчин: Лаймын өвчний үеийн артрит
Бусад өвчин: -

Лаймын өвчин (A69.2†) ба Лаймын өвчний үеийн артрит (M01.2*) гэж кодлоно.

Өвчний сэжигтэй, шинж тэмдэг, лабораторийн хэвийн бус үзүүлэлт ба өвчин эмгэгт тооцохгүй нөхцөл байдлын кодлолт

Хэрэв өвчтөн эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлсэн бол үндсэн өвчний кодыг XVIII ба XXI бүлгээс сонгохоос аль болох татгалзах нь зүйтэй. Хэрэв эмнэлгээс гарах үед илүү тодорхой онош тавигдаагүй буюу кодлох өвчин эмгэг байхгүй бол дээрх бүлгүүдийн категориор кодлож болно. Эдгээр категорийг эмнэлэгт хэвтсэнээс бусад тохиолдолд хэрэглэж болно.

Хэрэв эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлсний дараа ч гэсэн онош нь тодорхойгүй, “магадгүй, сэжигтэй” гэх мэтээр тодорхойлогдсон ба бүртгэлийн маягтанд илүү тодорхой зүйл бичигдээгүй бол балархай оношийг батлагдсан мэтээр кодлоно.

Z03.- (Өвчин, эмгэгийн сэжгээр хийх эмнэлгийн ажиглалт) оношийн категорийг үзлэг шинжилгээ хийсний дараа үгүйсгэх боломжтой балархай оношийг кодлоход ашигладаг.

Жишээ 4: Үндсэн өвчин: Цочмог холециститын сэжиг
Бусад өвчин: -

Цочмог холецистит (K81.0)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Жишээ 5: Үндсэн өвчин: Умайн хүзүүний хорт хавдрын сэжгээр
шинжилгээ хийх зорилгоор эмнэлэгт хэвтүүлсэн –
хорт хавдар үгүйсгэгдсэн.

Хорт хавдрын сэжгээр ажиглалт хийх (Z03.1) гэж "үндсэн өвчин"-ийг кодлоно.

Жишээ 6: Үндсэн өвчин: Зүрхний шигдээсийг үгүйсгэсэн
Бусад өвчин: -

Зүрхний шигдээсийн сэжгээр хийх ажиглалт (Z03.4) гэж "үндсэн өвчин"-ийг кодлоно.

Жишээ 7: Үндсэн өвчин: Хамраас цус алдах, хүнд зэрэг
Бусад байдал: -

Өвчтөн эмнэлэгт нэг хоносон. Ямар нэгэн ажилбар буюу шинжилгээ хийсэн тухай тайланд бичээгүй.

Өвчтөн яаралтай хэвтэж тусламж үйлчилгээ авсан нь илт байгаа тул хамраас цус алдах (R04.0) гэж кодлоно.

Олон өвчин эмгэгийг кодлох

Хэд хэдэн хавсарсан эмгэгийг "Олон хавсарсан" категорт хамруулсан ба аль нэг нь давамгайлаагүй байвал "Олон хавсарсан" категорийн тохирох кодоор кодлож,

нэмэлт кодоор өвчин тус бүрийг кодлож болно.

Ийм төрлийн кодлолтыг ХДВ-т өвчин, гэмтэл, өвчний үлдэц зэрэг тохиолдолд хэрэглэдэг.

Нийлмэл категоруудыг кодлох

Хоёр өөр өвчин эмгэг буюу тодорхой нэг өвчин ба түүнтэй холбоотой хоёрдогч үйл явцыг нэг кодоор кодлох боломжийг ӨОУА олгодог. Холбогдох мэдээлэл байгаа нөхцөлд эдгээр кодыг “үндсэн өвчин”-ийг кодлоход ашиглана. Ийм нийлмэл онош бичигдсэнийг цагаан толгойн дарааллын товъёогоос тодорхой харах бөгөөд гол нэр томъёоны араас “-тай” гэсэн дагавар залгасан байна.

Жишээ 8: Үндсэн өвчин: Бөөрний дутмагшил
Бусад өвчин: Бөөрний даралт ихсэх өвчин

Бөөрний дутмагшилтай даралт ихсэх өвчин (I12.0)-ийг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Жишээ 9: Үндсэн өвчин: Нүдний үрэвслээс улбаалсан хоёрдогч глауком
Бусад өвчин: -

Нүдний үрэвслийн шалтгаант хоёрдогч глауком (H40.4)-ыг “үндсэн өвчин” гэж кодлоно.

Жишээ 10: Үндсэн өвчин: Гэдэсний түгжрэл
Бусад өвчин: Зүүн цавины ивэрхий

Үхшилгүй, түгжрэлтэй нэг талын буюу тодорхойгүй цавины ивэрхий (K40.3) гэж кодлоно.

Жишээ 11: Үндсэн өвчин: Цийлт. Инсулинээс хамаарах чихрийн шижин
Бусад өвчин: Артерийн даралт ихсэх
Салбар: Нүд судлал

Нүдний хүндрэлтэй инсулинээс хамаарах чихрийн шижин (E10.3†) ба чихрийн шижингийн цийлт (H28.0*) хоёрыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Жишээ 12: Үндсэн өвчин: Инсулинээс үл хамаарах чихрийн шижин
Бусад өвчин: Цусны даралт ихсэх
Хэрлэгийн артрит
Цийлт
Салбар: Ерөнхий анагаах ухаан

Инсулинээс үл хамаарах хүндрэлгүй чихрийн шижин (E11.9)-ийг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Энэ тохиолдолд цийлт ба чихрийн шижин хоёрыг холбоотой гэж үзэхгүй, учир нь "үндсэн өвчин" гэж хамтдаа бүртгэгдээгүй байна.

Өвчлөлийн гадны шалтгааныг кодлох

Гэмтэл ба гадны шалтгаант бусад өвчин эмгэгийн хувьд өвчний мөн чанар ба үүссэн нөхцөл байдлыг кодлох хэрэгтэй. Ингэхдээ “үндсэн өвчин”-ний код нь тухайн өвчний мөн чанарыг харуулах ба энэ нь ихэнх тохиолдолд XIX бүлгийн код байна. XX бүлгийн гадны шалтгааны кодыг нэмэлт код байдлаар хэрэглэнэ.

Жишээ 13: Үндсэн өвчин: Эвдэрхий засмал зам дээр бүдэрч унасны улмаас дунд чөмөгний хүзүү хэсэг хугарсан
Бусад өвчин: Тохой ба шууны няцрал

Дунд чөмөгний хүзүү хугарах (S72.0) гэж “үндсэн өвчин”-ийг кодлох ба гудамжинд буюу хурдны зам дээр нэг түвшин дээр хальтирч, тээглэж, бүдэрч ойчих (W01.4) гадаад шалтгааны кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

Жишээ 14: Үндсэн өвчин: Хүнд хэлбэрийн гипотерми - хүйтэнд өвчтөн гадаа цэцэрлэгт удаан байсан
Бусад өвчин: Хөгшрөл

Гипотерми (T68) нь “үндсэн өвчин” болох ба байгалийн хэт хүйтэнд өртөх (X31.0) гадны шалтгааны кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

Жишээ 15: Үндсэн өвчин: Эмчийн зааврын дагуу хэрэглэсэн хистамины эсрэг эмэнд үзүүлэх харшлын урвалаас улбаалан нүдэнд юм хоёрдож харагдах
Бусад өвчин: -

Нүдэнд хоёрдож харагдах (H53.2) нь “үндсэн өвчин” болох ба гадаад шалтгаан нь эмчилгээний зорилгоор хэрэглэсэн харшлын эсрэг эмийн гаж нөлөө (Y43.0) гадны шалтгааны кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

Жишээ 16: Үндсэн өвчин: Марафон гүйлтэд оролцсоны дараа үүссэн хемоглобулинури
Бусад өвчин: -

Гадны бусад шалтгаанаас шээс хемоглобинтох (D59.6)-ыг “үндсэн өвчин” гэж кодлоно. Хэт ачаалал, хүч шаардсан буюу давталтат хөдөлгөөн (X50.3) гадны шалтгааны кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

Үлдэц өвчин эмгэгийг кодлох

ӨОУА-д “.....-ны үлдэц” гэсэн нэлээд олон категор (B90-B94, E64.-, E68, G09, I69.-, O97, T90-T98, Y85-Y89) байдаг бөгөөд эдгээр нь бүрэн эдгэрсэн хэрнээ одоогийн тусламж үйлчилгээ шаардсан өвчний шалтгаан болсон өвчин эмгэгийг заадаг. Энэ тохиолдолд өвчний үлдэц нь “үндсэн өвчин” болох ба “.....-ны үлдэц” категорийг нэмэлт код болгож ашиглана.

Нэг зэрэг олон үлдэц илэрч, аль нэг нь давамгайлах буюу илүү өртөгтэй тусламж үйлчилгээ шаардахгүй бол “.....-ны үлдэц” категорийг “үндсэн өвчин”-өөр сонгож кодлох боломжтой. Одоогийн өвчлөлийн шалтгаан болсон эмгэгийг “хуучин”, “бүрэн эдгэрсэн” зэрэг нэр томъёогоор, харин одоогийн өвчлөлийг “.....-ны хожуу илрэх үр нөлөө”, “үлдэц” гэх мэтээр илэрхийлсэн байдаг.

Жишээ 17: Үндсэн өвчин: Тархины хуучин шигдээсээс улбаалсан хэлгий
Бусад өвчин: -

Хэлгий (R47.0) гэдгийг “үндсэн өвчин” гэж кодлоно. Харин тархины шигдээсийн үлдэц (I69.3) нь нэмэлт код болно.

Жишээ 18: Үндсэн өвчин: 10 жилийн өмнөх машины ослоос шалтгаалсан түнхний хуучин хугарлаас улбаалсан түнхний остеоартрит
Бусад өвчин: -

Гэмтлийн дараах коксартроз (M16.5) нь “үндсэн өвчин” болно. Дунд чөмөгний хугарлын үлдэц (T93.1) ба моторт тээврийн хэрэгслийн ослын үлдэц (Y85.0) нь нэмэлт код болно.

Жишээ 19: Үндсэн өвчин: Полиомиелитийн хожуу үеийн нөлөө
Бусад өвчин: -

Өөр дэлгэрэнгүй мэдээлэл байхгүй тул полиомиелитийн уршиг (B91) гэж кодлоно.

Цочмог ба архаг өвчнийг кодлох

Үндсэн өвчнийг цочмог (буюу цочмогдуу) ба архаг гэж тэмдэглэсэн ба ӨОУА-д тухайн өвчний архаг ба цочмог хэлбэрийг тус тусд нь кодлосон, харин архаг ба цочмог өвчний хосолсон категор байхгүй бол цочмог өвчнийг нь үндсэн өвчин гэж кодлоно.

Жишээ 20: Үндсэн өвчин: Цочмог ба архаг холецистит
Бусад өвчин: -

Цочмог холецистит (K81.0)-ыг үндсэн өвчин гэж кодлоно. Архаг холецистит (K81.1)-ыг нэмэлтээр кодлож болно.

Жишээ 21: Үндсэн өвчин: Архаг бөглөрөлт бронхитын цочмог сэдрэл
Бусад өвчин: -

ӨОУА-д бронхитын цочмог ба архаг хэлбэрийн хослолд тохирсон код байгаа тул цочмог үгдрэлтэй уушгины архаг бөглөрөлт өвчин (J44.1) гэж үндсэн өвчнийг кодлоно.

Эмнэлгийн ажилбарын дараах байдал ба хүндрэлийг кодлох

Мэс заслын ба бусад эмнэлгийн ажилбарын дараах хүндрэл (ж.нь, мэс заслын шархны халдвар, суулгац төхөөргийн механик хүндрэл, шок)-тэй холбоотой категоруудыг (T80-T88) XIX бүлэгт зааж өгсөн байна. Биеийн эрхтэн тогтолцооны дагуу өвчнийг ангилсан бүлгүүдэд өвөрмөц ажилбар буюу тухайн эд, эрхтэнийг авсны дараах байдал, хүндрэлд зориулсан категор байдаг. Тухайлбал, хөх тайрсаны дараа тунгалгийн хаван үүсэх хамшинж, туяа заслын дараах гипотирозидизм г.м. Эмнэлгийн ажилбарын дараа тохиолддог зарим эмгэг (пневмони, уушгины эмболи г.м.)-ийг онцгойлон категор болгодоггүй тул уламжлалт байдлаар кодлож, ажилбартай холбоотой гэдгийг нь тодотгохын тулд Y83-Y84 категороос тохирох кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

Эмнэлгийн ажилбарын дараах байдал эсвэл хүндрэлийг үндсэн өвчин гэж тэмдэглэсэн байвал цагаан толгойн товъёогоос тодорхойлогч нэр томъёо байгаа эсэхийг тодруулж, зөв кодыг сонгоно.

Жишээ 22: Үндсэн өвчин: Бамбай булчирхай тайруулснаас 1 жилийн дараа илэрсэн гипотирозидизм
Бусад өвчин: -
Салбар: Дотрын өвчин судлал

Ажилбарын дараах бамбайн дутмагшил (E89.0)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Жишээ 23: Үндсэн өвчин: Шүд авахуулсны дараа хэт их цус алдах
Бусад өвчин: Өвдөлт
Салбар: Стоматологи

Ажилбарын хүндрэл болсон цус алдалт (Т81.0)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Жишээ 24: Үндсэн өвчин: Гоо сайхны мэс заслын дараах солиорол
Бусад өвчин: -
Салбар: Сэтгэцийн эмгэг судлал

Солиорлыг (F09) "үндсэн өвчин" гэж кодлож, солиорол нь ажилбарын дараа үүссэн гэдгийг тодотгохын тулд Y83.8 (өвчтөнд гаж урвал үүсэхэд хүргэсэн мэс заслын бусад тодорхой ажилбар) кодыг нэмэлтээр хэрэглэнэ.

Өвөрмөц байдал

"Үндсэн өвчин"-ийн оношийг маш ерөнхий байдлаар бичсэн бөгөөд өвчний түүх зэрэг баримт бичигт тухайн өвчний байршил, мөн чанарын талаар илүү тодорхой мэдээлэл байвал энэхүү мэдээлэлд үндэслэн "үндсэн өвчин"-ийн оношийг нарийвчилсан категориор кодлоно.

Жишээ 15: Үндсэн өвчин: Тархины цусны эргэлтийн хямрал
Бусад өвчин: Чихрийн шижин
Цусны даралт ихсэх
Тархинд цус харвах

Тархинд цус харвах (I61.9)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Жишээ 16: Үндсэн өвчин: Зүрхний төрөлх гажиг
Бусад өвчин: Ховдол хоорондын таславчийн цоорхой

Ховдол хоорондын таславчийн цоорхой (Q21.0)-г "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Жишээ 17: Үндсэн өвчин: Энтерит
Бусад өвчин: Цутгалан гэдэсний Кроны өвчин

Кроны өвчин (K50.0)-ийг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Жишээ 18: Үндсэн өвчин: Төрөлт удаашрах
Бусад өвчин: Ургийн тархи усжих
Ургийн бүтэлт
Ажилбар: Кесар хагалгаа

Ургийн бусад гажгийн улмаас төрөлт удаашрах (O66.3)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Үндсэн оношийн хувилбарууд

Шинж тэмдэг буюу зовиурыг "үндсэн өвчин" гэж бүртгэн, энэхүү шинж тэмдэг, зовиурын шалтгаан байж болзошгүй хэд хэдэн өвчнийг дурдсан бол шинж тэмдэг, зовиурыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Хэрэв хоёр ба түүнээс олон өвчнийг "үндсэн өвчин" байж болзошгүй гэж бүртгэсэн бол хамгийн эхэнд бичснийг нь "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Жишээ 19: Үндсэн өвчин: Стресс буюу цочмог синүситээс шалтгаалсан толгойн өвдөлт
Бусад өвчин: -

Толгой өвдөх (R51)-ийг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Жишээ 20: Үндсэн өвчин: Цочмог холецистит буюу цочмог панкреатит
Бусад өвчин: -

Цочмог холецистит (K81.0)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Жишээ 21: Үндсэн өвчин: Халдвар буюу хоолны хордлогоос улбаалсан
гастроэнтерит
Бусад өвчин: -

Халдварын гаралтай гастроэнтерит (A09)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Бүлэг тус бүрд зориулсан тайлбар

Энэ хэсэгт "үндсэн өвчин"-ийг хэрхэн сонгохыг бүлэг тус бүрээр тайлбарласан болно. Бүлэг тус бүрд зориулсан тайлбарт өөрөөр заагаагүй бол өмнөх хэсэгт толилуулсан нийтлэг дүрэм удирдамжийг хэрэглэн сонголт хийж кодлоно.

Бүлэг I: Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин

B20-B24 Хүний дархлал хомсдолын вирус [ХДВ]-т өвчин

ХДВ-т өвчний улмаас дархлалын тогтолцоо нь хямарсан өвчтөнд микобактер болон цитомегаловируст халдвар г.м. олон өвчин эмгэгийн эсрэг эмчилгээ нэг дор хийх шаардлагатай болдог. Энэ блокт бусад өвчинтэй хавсарсан ХДВ-т өвчинд зориулсан категор, дэд категорууд байдаг тул эмчлэгч эмчийн тодорхойлсон үндсэн өвчнийг зохих кодоор нь кодлох боломжтой.

Үндсэн өвчнийг хавсарсан олон өвчин бүхий ХДХВ-т өвчин гэж бичсэн бол B20-B22 категорийн .7 гэсэн дэд категорт хамруулан кодлоно. Нэг категорийн 2 ба түүнээс олон дэд категорт ангилах эмгэг байвал тохирох категор (B20 буюу B21)-ийн .7 гэсэн дэд категорт хамруулна. B20-B22-ийн хоёр ба түүнээс олон категорт ангилах эмгэг байвал B22.7 дэд категорийг ашиглана. Шаардлагатай бол эмгэг тус бүрийг B20-B24 блок дотроос нэмэлт код хэрэглэн кодлож болно.

Маш ховор тохолдолд хавсарсан өвчин эмгэг нь ХДВ-т өвчнөөс өмнө үүссэн нь тодорхой бол нийлмэл код бичихгүй бөгөөд сонголт хийх дүрмүүдийг хэрэглэнэ.

Жишээ 1: Үндсэн өвчин: ХДВ-т өвчин ба Капошийн сарком
Бусад өвчин: -

Капошийн саркомтой хавсарсан ХДВ-т өвчин (B21.0) гэж кодлоно.

Жишээ 2: Үндсэн өвчин: ХДВ-т халдвартай өвчтөнд илрэх токсоплазмоз ба криптококкоз
Бусад өвчин: -

Олон төрлийн халдвартай хавсарсан ХДВ-т өвчин (B20.7) гэж кодлоно. Хүсвэл нэмэлтээр B20.8 (бусад халдварт ба шимэгчит өвчинтэй хавсарсан ХДВ-т өвчин) ба B20.5 (бусад мөөгөнцөрийн халдвартай хавсарсан ХДВ-т өвчин) кодыг хэрэглэж өвчнийг тодотгож болно.

Жишээ 3: Үндсэн өвчин: *Pneumocystis carinii*-ээр сэдээгдсэн пневмони, Беркиттийн лимфом ба амны кандидоз бүхий ХДВ-т өвчин

Бусад өвчин: -

Олон өвчинтэй хавсарсан ХДВ-т өвчин (B22.7) гэж кодлоно. Хүсвэл нэмэлтээр B20.6 (*Pneumocystis carinii*-ээр сэдээгдсэн пневмонитэй хавсарсан ХДВ-т өвчин), B21.1 (Беркиттийн лимфомтой хавсарсан ХДВ-т өвчин), B20.4 (кандидозтай хавсарсан ХДВ-т өвчин) кодыг хэрэглэж өвчнийг тодотгож болно.

B20-23 дахь дэд категоруудад ӨОУА-ын дөрвөн тэмдэглэгээт хувилбарыг ашигладаг улс орнуудад зориулсан дөрвөн тэмдэглэгээт кодууд байдаг. Эдгээр 4 тэмдэглэгээт дэд категоруудыг ашиглахгүйгээр өвчнийг тодотгохын тулд бусад категорийн кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно. Дээрх жишээ 1-ийг ийнхүү кодлоход "үндсэн өвчин"-ийг B21 (өмөнтэй хавсарсан ХДВ-т өвчин) гэж кодлоно. Харин C46.9 (Капошийн сарком) кодыг нэмэлтээр ашиглана. Жишээ 2-т "үндсэн өвчин"-ийг B20 (халдварт ба шимэгчит өвчинтэй хавсарсан ХДВ-т өвчин) гэж кодлоно. Харин B58.9 (токсоплазмоз, тодорхойгүй) ба B45.9 (криптококкоз, тодорхойгүй) кодуудыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

B20-B23 дахь дэд категоруудыг ашиглах уу, эсвэл олон шалтгаант кодыг ашиглах уу гэдгийг ӨОУА-10-ыг хэрэглэж эхлэхдээ бодлогоор шийдэх шаардлагатай.

B90-B94 Халдварт ба шимэгчит өвчний уршиг

Уршгийн мөн чанарыг тодорхой дурдсан бол эдгээр кодыг "үндсэн өвчин"-ийн код болгож ашиглахгүй байхыг эрмэлзэх нь зүйтэй. Харин уршгийг тодотгох нэмэлт код байдлаар ашиглаж болно.

B95-B97 Бактер, вирус ба бусад халдвар үүсгэгч

Эдгээр кодыг "үндсэн өвчин"-ийн код болгож ашиглахгүй. 1-р бүлэгт ангилаагүй өвчний үүсгэгчийг тодотгохын тулд эдгээр кодыг нэмэлтээр хэрэглэнэ. Эдгээр халдвар үүсгэгчээр сэдээгдсэн тодорхойгүй байршилтай халдваруудыг 1-р бүлгийн бусад категоруудад ангилсан байна.

Жишээ 4: Үндсэн өвчин: *E. coli*-оор сэдээгдсэн цочмог цистит
Бусад өвчин: -

Цочмог цистит (N30.0)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Харин B96.2 (өөр бүлэгт ангилсан өвчний шалтгаан болох *E. coli*) кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

Жишээ 5: Үндсэн өвчин: Бактерт халдвар
Бусад өвчин: -

Тодорхойгүй бактерт халдвар (A49.9)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлох ба B95-B97 кодоор кодлохгүй.

Бүлэг II: Хавдар

Хавдрыг кодлохдоо I ботийн II бүлгийн тэмдэглэл ба цагаан толгойн товъёог (3 боть)-ийн танилцуулга хэсэгт нийцүүлэн оношийн ба морфологийн кодыг сонгоно.

Тусламж үйлчилгээ шаардсан хавдрыг анхдагч буюу үсэрхийлсэн байхаас нь үл хамааран "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Хэрэв өвчтөн өмнө нь эмчилгээ хийлгэж анхдагч

хавдаргүй болсон (ж.нь, тайруулсан) ба одоо хавдрын үсэрхийллийн улмаас эсвэл бүлэг ХХI-д хамаарах бусад шалтгаанаар (4.4.1 хэсгээс өвчин эмгэгээс бусад шалтгаанаар эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ авахаар хандах тухай харна уу) эмнэлэгт хандсан бол тусламж үйлчилгээ авах шалтгаан болсон үсэрхийлсэн хавдар буюу ХХI-д хамаарах нөхцөл байдлыг “үндсэн өвчин” гэж кодлоно. Өвчтөний хувийн өгүүлэмжид хавдраар өвдөж байсан тухай дурдсан бол бүлэг ХХI-ийн тохирох кодыг нэмэлт код болгон ашиглаж болно.

Жишээ 6: Үндсэн өвчин: Түрүү булчирхайн карцином
Бусад өвчин: Архаг бронхит
Ажилбар: Түрүү булчирхай тайрах

Түрүү булчирхайн хорт хавдар (C61)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Жишээ 7: Үндсэн өвчин: Хөхний карцином - 2 жилийн өмнө тайрсан
Бусад өвчин: Уушгины хоёрдогч карцином
Ажилбар: Амьсгуурс дурандаж эдийн шинжилгээ авсан

Уушгины хоёрдогч өмөн (C78.0)-г "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Харин Z85.3 (хөхний хорт хавдраар өвчилж байсан хувийн өгүүлэмжтэй)-ийг нэмэлт код болгон ашиглаж болно

Жишээ 8: Үндсэн өвчин: Өмнө нь давсагны өмөнгийн мэс засал эмчилгээ хийлгэсэн - давсаг дурандаж хяналт тавих зорилгоор эмнэлэгт хэвтүүлсэн

Бусад өвчин: -
Ажилбар: Давсаг дурандах

Хорт хавдрын бусад эмчилгээний дараах хяналтын үзлэг (Z08.0)-ийг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Харин Z85.5 (шээсний замын хорт хавдраар өвчилж байсан хувийн өгүүлэмжтэй)-ийг нэмэлт код болгон ашиглаж болно.

C80 Байршил тодорхойгүй өмөн

C97 Олон байршилт тусгаар (анхдагч) өмөн

Эмчлэгч эмч хавдрыг “байршил тодорхойгүй өмөн” гэж маш тодорхой тэмдэглэсэн нөхцөлд л C80-ыг “үндсэн өвчин”-ийн код болгож сонгоно. Харин өвчтөн хоёр ба түүнээс олон бие даасан анхдагч хавдартай бөгөөд аль нэг нь давамгайлаагүй гэж эмч бичсэн тохиолдолд C97-г “үндсэн өвчин”-ийн код болгож, харин нэмэлт кодоор бие даасан хавдруудыг тодотгож болно.

Жишээ 9: Үндсэн өвчин: Карциноматоз
Бусад өвчин: -

Байршил тодорхойгүй өмөн (C80) гэж кодлоно.

Жишээ 10: Үндсэн өвчин: Олон байршилт миелом ба түрүү булчирхайн анхдагч аденокарцином

Олон байршилт тусгаар (анхдагч) өмөн (C97) гэж кодлоно. Харин C90.0 (олон байршилт миелом) ба C61 (түрүү булчирхайн өмөн)-ийг нэмэлт код болгон ашиглаж болно..

Бүлэг III: Цус, цус төлжүүлэх эрхтэний өвчин ба дархлааны механизм хамарсан зарим эмгэг

Энэ бүлэгт ангилсан тодорхой өвчин эмгэг нь эм болон бусад гадны шалтгаанаас улбаалж үүсч болно. Ийм тохиолдолд ХХ бүлгийн кодуудыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

Жишээ 11: Үндсэн өвчин: Триметопримээс улбаалсан фолийн хүчил дутлын цусбагадал

Бусад өвчин: -

Эмийн гаралтай фолат дутлын цусбагадал (D52.1)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Харин Y41.2 (хумхааны эсрэг ба бусад цусны шимэгч эгэл биетний эсрэг эмийн бэлдмэл)-ийг нэмэлт код болгон ашиглаж болно.

Бүлэг IV: Дотоод шүүрэл, тэжээлийн ба бодисын солилцооны өвчнүүд

Энэ бүлэгт ангилсан тодорхой өвчин эмгэг нь эм болон бусад гадны шалтгаанаас улбаалж үүсч болно. Ийм тохиолдолд ХХ бүлгийн кодуудыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

E10-E14 Чихрийн шижин

Үндсэн өвчнийг кодлохдоо эмчлэгч эмчийн "үндсэн өвчин" гэж бичсэн оношийг үндэслэл болгон хамаарах бүх категор дотроос тохирох дэд категорийг сонгоно. Чихрийн шижин өвчний олон хүндрэлийг "үндсэн өвчин" гэж бичсэн ба аль нэгийг нь давамгайл гэж тодотгоогүй тохиолдолд л .7 дэд категорийг "үндсэн өвчин"-ийн код болгон сонгоно. Ингэхдээ хүндрэл тус бүрийн кодыг нэмэлтээр ашиглаж өвчнийг тодотгож болно.

Жишээ 12: Үндсэн өвчин: Чихрийн шижингийн гломерулонефрозоос улбаалсан бөөрний дутмагшил

Бөөрний хүндрэлтэй тодорхойгүй чихрийн шижин (E14.2† ба N08.3*) гэж кодлоно.

Жишээ 13: Үндсэн өвчин: Бөөрний эмгэг, үхшил ба цийлтээр хүндэрсэн инсулинээс хамаарах чихрийн шижин

Бусад өвчин: -

Олон хүндрэл бүхий инсулинээс хамаарах чихрийн шижин (E10.7) гэж кодлоно. Харин E10.2† ба N08.3* (бөөрний эмгэгтэй инсулинээс хамаарах чихрийн шижин), E10.5 (захын цусны эргэлтийн хямралтай инсулинээс хамаарах чихрийн шижин), E10.3† ба N28.0* (цийлттэй инсулинээс хамаарах чихрийн шижин) зэрэг кодыг хүндрэл тус бүрийг тодотгох зорилгоор нэмэлт код болгон ашиглаж болно.

Бүлэг V: Сэтгэцийн ба зан төрхийн эмгэг

Энэхүү бүлгийн категор, дэд категор тус бүрийн тодорхойлолтыг 1 дүгээр ботид өгсөн ба тодорхойлолт нь зөвхөн эмчийн онош тавих үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх зорилготой бөгөөд үүнийг кодлоход ашиглахгүй. Иймээс бүртгэлд бичсэн өвчин ба тодорхойлолт хоорондоо зөрөөтэй мэт байсан ч кодлогч нар эмчийн бичсэн оношийн дагуу "үндсэн өвчин"-ийг кодлох үүрэг хүлээнэ. Зарим категорт нэмэлт код ашиглаж болно.

Бүлэг VI: Мэдрэлийн тогтолцооны өвчнүүд

Энэ бүлэгт ангилсан тодорхой өвчин эмгэг нь эм болон бусад гадны шалтгаанаас улбаалж үүсч болно. Ийм тохиолдолд ХХ бүлгийн кодуудыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

G09 Төв мэдрэлийн тогтолцооны үрэвсэлт өвчний үлдэц

Үлдэцийн мөн чанарыг тодорхой дурдсан бол эдгээр кодыг “үндсэн өвчин”-ийн код болгож ашиглахгүй. Харин үлдэцийг тодотгох нэмэлт код байдлаар G09-ийг ашиглаж болно. G01*, G02*, G05* ба G07* категорин үлдцийг G09-өөр кодлохгүй, харин үлдцийн шалтгаан болсон B90-B94 гэх мэт категорт хамруулна. Хэрэв үлдцийн категор байхгүй бол шалтгаан болсон өвчнөөр нь кодлоно.

Жишээ 14: Үндсэн өвчин: Сүрьеэгийн мэнэнгээс улбаалсан дүлийрэл
Салбар: Хэл, сонсгол судлал

Тодорхойгүй дүлий (H91.9)-г "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Харин B90.0 (төв мэдрэлийн тогтолцооны сүрьеэгийн уршиг) кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

Жишээ 15: Үндсэн өвчин: Тархины хуучин буглаанаас улбаалсан эпилепси
Салбар: Мэдрэлийн өвчин судлал

Тодорхойгүй эпилепси (G40.9)-ийг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Харин G09 (төв мэдрэлийн тогтолцооны үрэвсэлт өвчний үлдэц)-ийг нэмэлт код болгон ашиглаж болно.

Жишээ 16: Үндсэн өвчин: Дархлаажуулалтын дараах энцефалитаас
улбаалсан хөнгөн зэргийн оюуны хомсдол
Салбар: Сэтгэцийн эмгэг судлал

Оюуны хөнгөн хомсдол (F70.9)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Харин G09 (төв мэдрэлийн тогтолцооны үрэвсэлт өвчний үлдэц)-ийг нэмэлт код болгон ашиглаж болно.

G81- G83 Саажилтын хамшинж

Саажилтын хамшинжийн шалтгааныг тодотгосон бол G81-G83-ыг “үндсэн өвчин”-ийн код болгож ашиглахгүй. Харин тусламж үйлчилгээ нь зөвхөн саажилтыг эмчлэхэд чиглэсэн бол “үндсэн өвчин”-ийн код болгож ашиглана. Шалтгааныг кодлож байгаа бол G81-G83 кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

Жишээ 17: Үндсэн өвчин: Талсаажил бүхий тархины судасны эмгэг
Бусад өвчин: -
Салбар: Мэдрэлийн өвчин судлал

Цус алдалтын буюу шигдээсийн аль нь болохыг тодорхойлоогүй цус харвалт (I64)-ыг “үндсэн өвчин” гэж кодлоно. Харин G81.9 (талсаажил, тодорхойгүй)-г нэмэлт код болгон ашиглаж болно.

Жишээ 18: Үндсэн өвчин: 3 жилийн өмнөх тархины шигдээс
Бусад өвчин: Зүүн хөлийн саа
Өвчтөнд нөхөн сэргээх эмчилгээ хийж байгаа.

Доод мөчний моноплеги (G83.1)-г "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Харин I69.3 (тархины шигдээсийн үлдэц)-г нэмэлт код болгон ашиглаж болно.

Бүлэг VII: Нүд ба түүний дайрын өвчнүүд**H54.- Сохор ба хараа муудах**

Сохор ба хараа муудахын шалтгааныг тодотгосон бол H54.--ыг “үндсэн өвчин”-ийн код болгож ашиглахгүй. Харин тусламж үйлчилгээ нь зөвхөн сохор буюу хараа муудахыг эмчлэхэд чиглэсэн бол “үндсэн өвчин”-ийн код болгож ашиглана. Шалтгааныг кодлож байгаа бол H54.- кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

Бүлэг VIII: Чих ба хөхлөг сэртэнгийн өвчнүүд**H90-H91 Дүлий**

Дүлий болсон шалтгааныг тодотгосон бол H90-H91-ийг “үндсэн өвчин”-ийн код болгож ашиглахгүй. Харин тусламж үйлчилгээ нь зөвхөн дүлийг эмчлэхэд чиглэсэн бол “үндсэн өвчин”-ийн код болгож ашиглана. Шалтгааныг кодлож байгаа бол H90-H91 кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

Бүлэг IX: Зүрх-судасны тогтолцооны өвчнүүд**I15.- Хоёрдогчоор даралт ихсэх**

Даралт ихсэх шалтгааныг тодотгосон бол I15.--ыг “үндсэн өвчин”-ийн код болгож ашиглахгүй. Харин тусламж үйлчилгээ нь зөвхөн даралтыг бууруулахад чиглэсэн бол “үндсэн өвчин”-ийн код болгож ашиглана. Шалтгааныг кодлож байгаа бол I15.- кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

I69.- Тархины судасны өвчний үлдэц

Үлдэцийн мөн чанарыг тодорхой дурдсан бол энэхүү кодыг “үндсэн өвчин”-ийн код болгож ашиглахгүй. Харин үлдэцийг тодотгох нэмэлт код байдлаар I69.--ийг ашиглаж болно.

Бүлэг XV: Жирэмсэн, төрөлт ба төрсний дараах үе**O08.- Үр хөндөлт, умайн гаднах жирэмсэн ба цулцан хураатай холбоотой хүндрэл**

Тусламж үйлчилгээ нь зөвхөн хүндрэл (ж.нь, өмнө нь хийсэн үр хөндөлтийн одоогийн хүндрэл)-ийг эмчлэхэд чиглэснээс бусад тохиолдолд энэхүү кодыг “үндсэн өвчин”-ийн код болгож ашиглахгүй. Энэхүү кодыг хавсарсан хүндрэлийг тодотгох зорилгоор O00-O02 категортой, хүндрэлийн мөн чанарыг тодотгох зорилгоор O03-O07 категортой нэмэлтээр ашиглаж болно.

O08-ын дэд категорт “орох нь” шалгуурыг O03-O07-ийн 4 тэмдэглэгээт дэд категорийг тодорхойлохдоо хэрэглэнэ.

Жишээ 19: Үндсэн өвчин: Жирэмснээс улбаалсан умайн үр дамжуулах
хоолойн урагдал, шоктой
Салбар: Эмэгтэйчүүдийн өвчин судлал

Жирэмснээс улбаалсан умайн үр дамжуулах хоолойн урагдал (O00.1)-ыг “үндсэн өвчин” гэж кодлоно. Харин O08.3 (үр хөндөлт, умайн гаднах жирэмсэн ба цулцан хураатай холбоотой шок)-ийг нэмэлт код болгон ашиглаж болно.

Жишээ 20: Үндсэн өвчин: Умайн цооролт бүхий дутуу үр хөндөлт
Салбар: Эмэгтэйчүүдийн өвчин судлал

Бусад ба тодорхойгүй хүндрэл бүхий дутуу зулбалт (O06.3)-ыг “үндсэн өвчин” гэж кодлоно. Харин O08.6 (үр хөндөлт, умайн гаднах жирэмсэн ба цулцан хураатай холбоотой аарцгийн эд ба эрхтэний гэмтэл)-г нэмэлтээр ашиглаж болно.

Жишээ 21: Үндсэн өвчин: Өөр эмнэлэгт хоёр өдрийн өмнө хийсэн үр хөндөлтийн дараа үүссэн судсан дотор түгмэл бүлэнтэл
Салбар: Эмэгтэйчүүдийн өвчин

Үр хөндөлт, умайн гаднах жирэмсэн ба цулцан хураатай холбоотой удаан хугацааны буюу хэт их цус алдалт (O08.1) гэж кодлоно. Үр хөндөлт нь өмнө нь хийгдсэн тул энд кодлохгүй.

O80-O84 Төрлөг

Бүртгэлийн маягтад зөвхөн төрлөгийн арга буюу “төрсөн” гэж бичсэн тохиолдолд эдгээр кодыг “үндсэн өвчин”-ийн код болгон сонгоно. O80-O84 кодыг төрлөгийн арга буюу төрлийг тодотгох зорилгоор нэмэлтээр ашиглаж болно.

Жишээ 22: Үндсэн өвчин: Жирэмсэн
Бусад өвчин: -
Ажилбар: Аарцгийн гарах хэсэгт эх барихын хавчуур тавих

Өөр мэдээлэл байхгүй тул аарцгийн гарах хэсэгт эх барихын хавчуур тавих (O81.0)-ыг “үндсэн өвчин” гэж кодлоно.

Жишээ 23: Үндсэн өвчин: Төрөлт
Бусад өвчин: Төрөлт сэдээх оролдлого бүтэлгүйтсэн
Ажилбар: Кесар хагалгаа

Төрөлт сэдээх оролдлого амжилтгүй болох, тодорхойгүй (O66.4)-г “үндсэн өвчин” гэж кодлоно. Кесар хагалгаагаар төрүүлэх, тодорхойгүй (O82.9)-г нэмэлт код болгон ашиглаж болно.

Жишээ 24: Үндсэн өвчин: Төрөлтөөр төгссөн ихэр жирэмсэн
Бусад өвчин: -
Ажилбар: Хэвийн төрөлт

Хоёр ихэр жирэмсэн (O30.0)-г “үндсэн өвчин” гэж кодлоно. Ихэр урагтай хэвийн төрөлт (O84.0)-г нэмэлт код болгон ашиглана.

Жишээ 25: Үндсэн өвчин: Хугацаандаа 2800 г жинтэй амьгүй ургийн төрөлтөөр төгссөн жирэмсэн
Бусад өвчин: -
Ажилбар: Хэвийн төрөлт

Хэрэв ургийн үхлийг тодорхойлох өвөрмөц шалтгаан байхгүй бол ураг амьгүй болох үед эхэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж (O36.4) гэж кодлоно.

O98-O99 Өөр бүлэгт ангилсан боловч жирэмсэн, төрөлт ба төрсний дараах үеийн хүндрэл болсон эхийн өвчнүүд

Хэрэв эмчлэгч эмч нь тухайн өвчнийг жирэмсний явцыг хүндрүүлсэн, жирэмсний улмаас хүндэрсэн буюу эх барихын тусламж үзүүлэх шалтгаан болсон гэж тодорхойлсон бол эдгээр дэд категорийг "үндсэн өвчнийг" кодлоход ашиглана. Харин бусад бүлгийн кодыг өвчнийг тодотгох зорилгоор нэмэлтээр ашиглаж болно.

Жишээ 26: Үндсэн өвчин: Токсоплазмоз
Бусад өвчин: Жирэмсэн
Салбар: Жирэмсний хяналт

Жирэмсэн, төрөлт ба төрсний дараах үеийг хүндрүүлсэн эгэлбиетэнт халдварууд (O98.6)-г "үндсэн өвчин" болгон кодлоно. B58.9 (тодорхойгүй токсоплазмоз)-ийг өвчин үүсгэгчийг тодотгохын тулд нэмэлт код болгон ашиглаж болно.

Бүлэг XVIII: Өөр бүлэгт ангилаагүй шинж тэмдэг, зовиур, эмнэлзүйн ба лабораторийн хэвийн бус үзүүлэлтүүд

Энэхүү бүлгийн категорийг зөвхөн дараах тохиолдолд "үндсэн өвчний" код болгон ашиглана. Үүнд: дурдсан шинж тэмдэг, зовиур, эмнэлзүйн ба лабораторийн хэвийн бус үзүүлэлт нь эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ авсан үндсэн шалтгаан нь байсан ба эмчийн бүртгэсэн бусад өвчин эмгэгтэй ямар нэгэн холбоогүй. Энэ тухай нэмэлт мэдээллийг 4.4.3 хэсгийн MB3 дүрэм болон 1 ботийн 18-р бүлгийн танилцуулгаас авна уу.

Бүлэг XIX: Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг

Олон гэмтлийг бүртгэсэн боловч алийг нь ч "үндсэн өвчин" гэж тодотгоогүй бол олон гэмтлийг кодлоход зориулсан дараах категорийг ашиглана. Үүнд:

- биеийн ижил хэсгийн ижил төрлийн олон гэмтэл (S00-S99 категорийн .7 тэмдэглэгээт дэд категор)
- биеийн ижил хэсгийн өөр төрлийн олон гэмтэл (S09, S19, S29 зэрэг блок тус бүрийн төгсгөлийн категорийн .7 тэмдэглэгээт дэд категор)
- биеийн өөр өөр хэсгийн ижил төрлийн олон гэмтэл (T00-T05)

Дүрмээс гажих дараах тохиолдол байдаг. Үүнд:

- зөвхөн өнгөц гэмтэл ба/буюу ил шархтай хавсарсан дотор эрхтэний гэмтлийн үед дотор эрхтэний гэмтлийг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.
- гавал доторх гэмтэлтэй хавсарсан гавлын ба нүүрний ясны хугарлын үед гавал доторх гэмтлийг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.
- зөвхөн толгойн бусад гэмтэлтэй хавсарсан гавал доторх цус алдалтын үед гавал доторх цус алдалтыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.
- хугарал биеийн ижил хэсгийн нээлттэй шархтай хавсарсан үед хугарлыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно.

Олон гэмтлийн категорийг хэрэглэж байгаа тохиолдолд бие даасан гэмтэл тус бүрийг нэмэлтээр тусд нь кодлож болно. Дээр дурдсан дүрмээс гажих тохиолдлуудад хавсарсан гэмтлийг нэмэлт кодоор буюу тохирох тэмдэглэгээ нэмэх замаар тодотгож болно.

Жишээ 27: Үндсэн өвчин: Давсаг ба шээлүүрийн гэмтэл
Бусад өвчин: -

Аарцгийн олон эрхтэний гэмтэл (S37.7)-ийг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Харин S37.2 (давсагны гэмтэл), S37.3 (шээлүүрийн гэмтэл) кодыг нэмэлтээр ашиглаж болно.

Жишээ 28: Үндсэн өвчин: Бага тархины цус харвалттай гавлын нэвтэрсэн ил шарх

Бусад өвчин: -

Гэмтлийн шалтгаант бага тархины цус харвалт (S06.8)-ыг "үндсэн өвчин" гэж кодлоно. Гавлын нэвтэрсэн ил шархыг тодотгохыг хүсвэл S01.9 (толгойн тодорхойгүй хэсгийн ил шарх) кодыг нэмэлтээр ашиглана, эсвэл S06.8 код дээр .1 (гавлын нэвтэрсэн ил шархтай) тэмдэглэгээг нэмнэ (S06.8.1).

T90-T98 Гэмтэл, хордлого ба бусад гадны шалтгаант үр дагаврын үлдэц

Үлдэцийн мөн чанарыг тодорхой дурдсан бол энэхүү кодыг "үндсэн өвчин"-ийн код болгож ашиглахгүй. Харин үлдэцийг тодотгох нэмэлт код байдлаар T90-T98-г ашиглаж болно.

Бүлэг XX: Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан

Эдгээр кодыг "үндсэн өвчний" код болгон хэрэглэхгүй. Харин XIX бүлэгт ангилсан эмгэгийн гадны шалтгааныг тодотгох нэмэлт код болгон ашиглана. Мөн бусад бүлэгт ангилсан өвчин эмгэг нь гадны шалтгаантай бол түүнийг нь тодотгох зорилгоор нэмэлтээр хэрэглэдэг.

-Z99

Эрүүл мэндийн байдал болон эрүүл мэндийн байгууллагад хандахад нөлөөлөх хүчин зүйлс (Z00-Z99)

Тайлбар: Энэ бүлгийг олон улсын хэмжээний харьцуулалт хийх, нас баралтын шалтгааныг кодлоход хэрэглэхгүй.

A00-Y89 ангилалд бүртгэсэн өвчин, гэмтэл буюу гадны шалтгаанаас бусад нөхцөлд Z00-Z99 ангилааг хэрэглэнэ. Тодруулбал:

өвчингүй, гэмтэлгүй боловч эмнэлгийн үйлчилгээнд тодорхой зорилгоор хандах (тухайлбал эд, эрхтэний донор болох, өвчнөөс сэргийлэх тарилга хийлгэх, өвчин, гэмтлээс шалтгаалаагүй асуудлаар зөвлөгөө авах)

өвчин, гэмтэл биш хэрнээ хүний эрүүл мэндийн байдалд нөлөөлж буй зарим асуудал, нөхцөл байдал мөн энд хамаарна. Эдгээрийг хүн амын эрүүл мэндийн үзлэгийн үеэр илрүүлж болох ба өөр шалтгаанаар эмнэлгийн байгууллагад хандахад харгалзаж үзэх ёстой тул кодлох шаардлагатай байж болно.

Энэхүү бүлэг нь дараах хэсгээс бүрдэнэ:

Z00-Z13 Эмнэлгийн үзлэг, шинжилгээ хийлгэхээр эрүүл мэндийн байгууллагад хандах
Z20-Z29 Халдварт өвчинд өртөж болзошгүй хүмүүс

Z30-Z39	Нөхөн үржихүйтэй холбоотой эрүүл мэндийн үйлчилгээнд хамрагдсан хүмүүс
Z40-Z54	Өвөрмөц ажилбар ба эмнэлгийн үйлчилгээнд хамрагдсан хүмүүс
Z55-Z65	Нийгэм-эдийн засгийн ба нийгэм-сэтгэл зүйн нөхцөл байдалтай холбоотой эрүүл мэндэд нь аюул учирч болзошгүй хүмүүс
Z70-Z76	Бусад нөхцөл байдалтай холбоотой эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд хамрагдсан хүмүүс
Z80-Z99	Хувийн ба гэр бүлийн өгүүлэмж болон тодорхой нөхцөл байдалтай холбоотой эрүүл мэндийн эрсдэл

ХАВСРАЛТ

Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны 12 дугаар сарын 30-ны
өдрийн А/611 дүгээр тушаалын арваннэгдүгээр хавсралт

Эрүүл мэндийн бүртгэлийн маягт ЭИМ-1

5 ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГИЙН МАЯГТ

Үзлэг хийсэн он.... сар... өдөр...

I. ХҮҮХДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

				Регистрийн дугаар: <div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 20px; margin: 2px;"></div>			
Хүүхдийн ургийн овог:				Хүйс: Эр / Эм Хүүхдийн хүйсийг заавал дугуйлж тэмдэглэ!			
Эцэг, эхийн нэр:				Хот, аймаг, дүүрэг		Сум, хороо	
Хүүхдийн нэр:							
Төрсөн он	сар	өдөр	цаг	Хүүхдийн нас: сар ____ хоногтой			

II. ЭХИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Регистрийн дугаар: <div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 20px; margin: 2px;"></div>							
Нэр:		Яс үндэс:		Утасны дугаар:			
Боловсрол: ☐ Боловсролгүй ☐ Бага ☐ Суурь ☐ Бүрэн дунд ☐ Мэргэжлийн болон техникийн ☐ Дипломын боловсрол ☐ Бакалавр ☐ Магистр ☐ Доктор		Гэрлэлтийн байдал: ☐ Огт гэрлээгүй ☐ Батлуулсан гэр бүлтэй ☐ Батлуулаагүй гэр бүлтэй ☐ Тусгаарласан ☐ Цуцалсан ☐ Бэлбэсэн		Хөдөлмөр эрхлэлт: 1. Цалин хөлстэй ажиллагч 2. Ажил олгогч 3. Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч 4. Нөхөрлөл хоршооны гишүүн 5. Мал аж ахуй эрхлэгч 6. Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй ажиллагч гишүүн ☐ Бусад /бичнэ/		Хөдөлмөр эрхлэхгүй шалтгаан: 1. Сургуульд сурдаг 2. Тэтгэвэрт 3. Хөдөлмөр эрхлэх чадваргүй 4. Гэрийн ажилтай 5. Тохирох ажил олдохгүй 6. Ажил хайж байгаа 7. Ажиллах сонирхолгүй ☐ Бусад /бичнэ/	
Ажил, мэргэжил.....				Ажилладаг салбар, чиглэл.....			
Орон сууцны байдал: <div style="display: flex; flex-wrap: wrap;"> <div style="width: 50%;"> ☐ Гэр, сууц ☐ Орон сууцны байшин </div> <div style="width: 50%;"> ☐ Бие даасан тохилог сууц ☐ Сууцны тусдаа байшин </div> <div style="width: 50%;"> ☐ Оюутан сурагчдын нийтийн байр ☐ Ажиллагчдын нийтийн байр </div> <div style="width: 50%;"> ☐ Нийтийн зориулалтын бусад байр ☐ Зориулалтын бус сууц ☐ Бусад </div> </div>							
Хэнтэй амьдардаг вэ? Хүүхэд (тоо: _____) ☐ Нөхөр ☐ Хадам аав ☐ Хадам ээж ☐ Өөрийн аав ☐ Өөрийн ээж ☐ Бусад (тоо: _____)							
Тамхи татдаг уу? ☐ Тийм (өдөрт _____ тамхи татдаг) ☐ Үгүй							
Архи хэрэглэдэг үү? ☐ Тийм ☐ Үгүй ☐ Хааяа							

III. ЭХИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

- Дараах өвчнөөр өвчилж байсан уу? ☐ Тийм ☐ Үгүй
- ☐ Артерийн гипертензи ☐ Бөөрний архаг үрэвсэл ☐ Чихрийн шижин
- ☐ Зүрхний өвчин ☐ Бамбай булчирхайн өвчин ☐ Харшил
- ☐ Халдварт гепатит
- ☐ Бусад өвчин (нэрлэнэ үү)

Эцгийн эрүүл мэнд: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн биш
(өвчин юм уу зовиур:)

IV. ЭХИЙН ЖИРЭМСЛЭЛТИЙН ТҮҮХ

Хэдэн удаа жирэмсэлсэн.....
Хэдэн удаа төрсөн.....
Одоо хэдэн хүүхэдтэй.....
Үүний өмнөх жирэмслэлтон.....сар .
Бага жинтэй хүүхэд төрүүлж байсан уу (22-36 долоо хоног)
☐ Тийм бол удаа ☐ Үгүй
Үр хөндүүлж байсан эсэх ☐ Тийм бол удаа ☐ Үгүй
Зулбаж байсан уу? ☐ Тийм бол удаа ☐ Үгүй
Өсөлтгүй жирэмслэлт болж байсан уу? ☐ Тийм ☐ Үгүй

V. ЭМЧИЙН ҮЗЛЭГ /ХҮҮХЭД/

Төрөх үеийн жин (кг)..... Одоогийн жин (кг)	Толгойн тойрог (см):
Урт, өндөр (см).....	Толгойн хэмжээ: ☐ Хэвийн ☐ Том ☐ Жижиг
Хооллолт: ☐ Хөхөө хөхдөг ☐ Холимог ☐ Тэжээвэр ☐ Ердийн Өдөртудаа Нэг удаадмл иддэг Гол иддэг хоол 1..... 2..... 3 4	
Арьс, үс, хумс: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Арьсны уян чанар алдагдсан ☐ Шарлалт ☐ Тууралт ☐ Атопи (Шүүдэст эмзэгшил) ☐ Нуралт ☐ Үрэвсэл ☐ 2 хөлийн хаван ☐ ХТЦД ☐ Хумс хөх ☐ Алганы зураасны өөрчлөлт ☐ Мөөгөнцөр ☐ Бусад	
Цус багадалтын шинж: ☐ Илрээгүй ☐ Алга цайсан ☐ Хувхай цагаан	
Толгой, хүзүү, захын тунгалгийн булчирхай: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Макроцефали ☐ Микроцефали ☐ Толгойгоо даахгүй ☐ Хүзүү гилжгий ☐ Бусад	
Яс, булчингийн тогтолцоо: ☐ Хэвийн, ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Цээжний хэлбэр ☐ Нуруу муруй ☐ Сампингийн эрхи ☐ Дагз зөөлрөх ☐ Түнхний эмгэг ☐ Үе мөчдийн хөдөлгөөн хязгаарлагдсан ☐ Үений үрэвсэл ☐ Булчингийн атрофи Булчингийн хүчдэл: ☐ Сайн ☐ Дунд ☐ Сул ☐ Бусад	
Нүд: ☐ Хэвийн ☐ Хялар ☐ Харааны бэрхшээл ☐ Урвасан зовхи ☐ Харц эгцэлж харахгүй ☐ Бусад	
Чих, хамар, хоолой: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Хамрын эмгэг ☐ Аденоидит ☐ Гүйлсэн булчирхай ☐ Чихнээс булаг гарсан:хоног ☐ Бусад Сонсгол: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус	
Амьсгалын тогтолцоо: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ 14-өөс олон хоног ханиалгасан ☐ Амьсгал олширсон ☐ Цээж хонхолзох ☐ Шуугиантай амьсгал ☐ Хяхтнаа амьсгал ☐ Бусад	
Зүрх судасны тогтолцоо: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Тахикарди ☐ Брадикарди ☐ Ариа бүдэг ☐ Хэм алдагдалтай ☐ Шуугиантай ☐ Бусад	
Хоол боловсруулах тогтолцоо: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Бөөлждөг ☐ Хэвлий эмзэглэлтэй, ☐ Элэг том ☐ Элэг эмзэглэлтэй ☐ Дэлүү том ☐ Суулгалт ☐ Баас хатдаг ☐ Хүйн ивэрхий ☐ Бусад	
Шээс бэлгийн тогтолцоо: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Олон удаа шээдэг ☐ Шөнө шээдэг ☐ Орондоо шээдэг ☐ Шээхэд өвддөг ☐ Дүлж шээдэг	

☐ Төмсөг усжилттай ☐ Төмсөг хуухнагт буугаагүй ☐ Тээрхийн арьс чөлөөтэй эргэхгүй ☐ Бусад					
Мэдрэлийн эрхтэн тогтолцоо: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Татдаг ☐ Дагз хөшингө ☐ Эмгэг рефлексүүд илэрсэн ☐ Бусад					
Нүдэнд ил харагдах хөгжлийн эмгэг: ☐ Үгүй ☐ Эмгэгтэй бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Уруул тагнайн сэтэрхий ☐ Чихний дэлбэнгүй ☐ Чихний гадна суваггүй ☐ 2 нүдний зай хол ☐ Хөлгүй ☐ Гаргүй ☐ Олон хуруу ☐ Цөөн хуруу ☐ Бусад _____					
Амны хөндий: Хүүхдийн шүд анх _____ сартайдаа ургасан Одоо байгаа шүдний тоо: _____ ☐ Эрүүл ☐ Эрүүл бус ☐ Шүдний цагаан толбо ☐ Шүдний өнгө өөрчлөгдсөн ☐ Шүдний ургалт буруу ☐ Буйлны үрэвсэл ☐ Уруулын хөвч богино ☐ Хэл мурийсан ☐ Хэлний хөвч богино ☐ Амны салстад шарх үүсдэг ☐ Гэмтлийн улмаас шүд хөдөлгөөнд орсон ☐ Хүүхдийн шүдийг тогтмол угааж өгдөг ☐ Бусад					
	<table style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;"> Шүдлэх Үе 8-12 сар 9-13 сар 16-22 сар 13-19 сар 25-33 сар </td> <td style="width: 50%;"> Шүдний үзүүлэлт (цлаш): ☐ цоорсон ☐ ломбодсон ☐ авагдсан ☐ Эмчилгээ шаардлагатай (шүдний тоо _____) </td> </tr> <tr> <td> Шүдлэх Үе 23-31 сар 14-18 сар 17-23 сар 10-16 сар 6-10 сар </td> <td> Тайлбар: Цоорсон, ломбодсон, авагдсан шүдний үзүүлэлтийн шүд тус бүр дээр ц, л, а үсгээр тэмдэглэнэ. </td> </tr> </table>	Шүдлэх Үе 8-12 сар 9-13 сар 16-22 сар 13-19 сар 25-33 сар	Шүдний үзүүлэлт (цлаш): ☐ цоорсон ☐ ломбодсон ☐ авагдсан ☐ Эмчилгээ шаардлагатай (шүдний тоо _____)	Шүдлэх Үе 23-31 сар 14-18 сар 17-23 сар 10-16 сар 6-10 сар	Тайлбар: Цоорсон, ломбодсон, авагдсан шүдний үзүүлэлтийн шүд тус бүр дээр ц, л, а үсгээр тэмдэглэнэ.
Шүдлэх Үе 8-12 сар 9-13 сар 16-22 сар 13-19 сар 25-33 сар	Шүдний үзүүлэлт (цлаш): ☐ цоорсон ☐ ломбодсон ☐ авагдсан ☐ Эмчилгээ шаардлагатай (шүдний тоо _____)				
Шүдлэх Үе 23-31 сар 14-18 сар 17-23 сар 10-16 сар 6-10 сар	Тайлбар: Цоорсон, ломбодсон, авагдсан шүдний үзүүлэлтийн шүд тус бүр дээр ц, л, а үсгээр тэмдэглэнэ.				

VI. ЗААВАЛ ХИЙХ ДАРХЛААЖУУЛАЛТЫН ҮНДЭСНИЙ ТОВЛОЛ

ВАКЦИНЫ НЭР	ТОВЛОЛ	Төрснөөс хойш 24 цагийн дотор	2 сартайд	3 сартайд	4 сартайд	5 сартайд	9 сартайд	1 нас 2 сартайд	2 настайд	7 настайд	15 настайд
Сүрьеэ (БЦЖ)		0 тун									
В Гепатит		0 тун									
Халдварт саа		0 тун	I тун	II тун	III тун	IV тун					
Сахуу, хөхүүд ханиад, татран + В Гепатит, Хемофилюс инфлюэнза В (Тавт вакцин)			I тун	II тун	III тун						
Пневмококкийн эсрэг вакцин			I тун		II тун		III тун				
Уланбурхан, Гахай хавдар, Улаанууд (УГУ)							I тун		II тун		
А Гепатит								I тун	II тун		
Сахуу, Татран										I тун	II тун
Вакцин хийлгэсэн огноо											

Дархлаажуулалтанд бүрэн хамрагдсан эсэх: ☐ Тийм ☐ Үгүй

VII. ЭМЧИЙН ЕРӨНХИЙ ДҮГНЭЛТ

Доорх сонголтуудаас тус өвчтөнд тохирох мэдээллийг сонгож, шаардлагатай хэсэгт эмчийн дүгнэлтийг бичнэ.

№	Эмчийн дүгнэлт	Шинэ	Хуучин	Авсан арга хэмжээ				
				Амьдралын хэв маягаа өөрчлөх	Өрх, сумын ЭМТ-д хяналтанд авах	Өрх, сумын ЭМТ-д эмчилгээнд хамрагдах	Дээд шатлалын эмнэлэгт онош баталгаажуулах	Дээд шатлалын эмнэлэгт эмчилгээнд хамрагдах
1	Эрүүл	х	х					
2	Эмгэг илэрсэн							
2	1. Өвчний онош: ICD10 код _____							
	2. Өвчний онош: ICD10 код _____							
	3. Өвчний онош: ICD10 код _____							
	4. Өвчний онош: ICD10 код _____							
	5. Өвчний онош: ICD10 код_____							

Эрүүл мэндийн бүлэг: ☐ I Бүлэг ☐ II Бүлэг ☐ III Бүлэг ☐ IV Бүлэг ☐ V Бүлэг

Тайлбар: Доорх зааврын дагуу кодлоно. Өмнөх тоог дугуйлна уу (1, 2гм)

- Амьдралын хэв маягаа өөрчлөх (зөвлөгөө)
1. Хооллолт 2. Идэвхитэй хөдөлгөөн 3. Хорт зуршил 4. Бусад
- Өрх, сумын ЭМТ-д хяналтанд авах (кодоор)
1. 3 хүртэлх сар 2. 6 хүртэлх сар
- Өрх, сумын ЭМТ-д эмчилгээнд хамрагдах (кодоор)
1. Эмийн 2. Эмийн бус
- Дээд шатлалын эмнэлэгт онош баталгаажуулах (кодоор)
1. Дүүргийн ЭМТ 2. АНЭ, БОЭТ 3. Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг 4. Хувь ЭМБ
- Дээд шатлалын эмнэлэгт эмчилгээнд хамрагдах (кодоор)
1. Дүүргийн ЭМТ 2. АНЭ, БОЭТ 3. Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг 4. Хувь ЭМБ

Үзлэг хийсэн байгууллага:

Эмчийн нэр:

_____ /гарын үсэг

Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны 12 дугаар сарын 30-ны
өдрийн А/611 дүгээр тушаалын арваннэгдүгээр хавсралт
Эрүүл мэндийн бүртгэлийн маягт ЭИМ-2

5-18 НАСНЫ ХҮҮХЭД, ӨСВӨР ҮЕИЙНХНИЙ ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГИЙН МАЯГТ

Үзлэг хийсэн он.... сар.... өдөр

1. ХҮН АМ ЗҮЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Эмнэлгийн нэр, лого		РД	<input type="text"/>
		Ургийн овог:	
Эцэг, эхийн нэр:		Өөрийн нэр:	
Төрсөн он / сар / өдөр	Нас: []	Хүйс: ☐ Эр ☐ Эм	Оршин суугаа хаяг: ☐ ☐ ☐ ☐
		Харъяалал: ☐ Харъяалалтай байнгын оршин суугч ☐ Харъяалалгүй байнгын оршин суугч ☐ Харъяалалтай түр оршин суугч ☐ Харъяалалгүй түр оршин суугч ☐ Бүртгэлгүй иргэн Утасны дугаар: _____	
Цэцэрлэгт явдаг эсэх: ☐ Тийм / 6 хүртэлх нас/ ☐ Үгүй		Сургуульд сурдаг эсэх: ☐ Тийм / 6-18 хүртэлх/ ☐ Үгүй	
Хөдөлмөр эрхэлдэг эсэх: ☐ Тийм ☐ Үгүй			
Орон сууцны байдал: ☐ Гэр, сууц ☐ Орон сууцны байшин ☐ Бие даасан тохилог сууц ☐ Сууцны тусдаа байшин ☐ Оюутан сурагчдын нийтийн байр ☐ Ажиллагчдын нийтийн байр ☐ Нийтийн зориулалтын бусад байр ☐ Зориулалтын бус сууц ☐ Бусад			

II. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Өндөр см	Бүсэлхийн тойргийн (БТ) хэмжээ см
/10-тын орны бутархай оруулах/	/10-тын орны бутархай оруулах/
Жин кг	
/10-тын орны бутархай оруулах/	
Харааны шил эсвэл линз зүүдэг эсэх? ☐ Тийм ☐ Үгүй	Сонсголын аппарат зүүдэг эсэх? ☐ Тийм ☐ Үгүй
Шүдний аппарат зүүдэг эсэх? ☐ Тийм ☐ Үгүй	

III. ЭМЧИЙН ҮЗЛЭГ

Арьс, үс, хумс: ☐ Хэвийн, ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Арьсны уян чанар алдагдсан ☐ Арьсны өнгө ☐ Тууралт ☐ Атопи (Шүүдэст эмзэгшил) ☐ Үрэвсэл ☐ Хаван ☐ Туранхай ☐ Хумс хөх ☐ Алганы зураасны өөрчлөлт ☐ Мөөгөнцөр ☐ Бусад	
Цус багадалтын шинж: ☐ Илрээгүй ☐ Алга цайсан ☐ Хувхай цагаан	
Толгой, хүзүү, захын тунгалгийн булчирхай: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Макроцефали ☐ Микроцефали ☐ Толгойгоо даахгүй ☐ Хүзүү гилжгий ☐ Бусад	
Яс, булчингийн тогтолцоо: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Цээжний хэлбэр ☐ Нуруу муруй ☐ Үе мөчдийн хөдөлгөөн хязгаарлагдсан ☐ Үений үрэвсэл ☐ Булчингийн атрофи ☐ Түнхний эмгэг Булчингийн хүчдэл: ☐ Сайн ☐ Дунд ☐ Сул ☐ Бусад _____	

Нүд: ☐ Хэвийн ☐ Хялар ☐ Харааны бэрхшээл ☐ Урвасан зовхи ☐ Харц эгцэлж харахгүй ☐ Бусад																									
Чих, хамар, хоолой: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Хамрын эмгэг ☐ Аденоидит ☐ Гүйлсэн булчирхай ☐ Чихнээс булаг гарсан:хоног ☐ Бусад Сонсгол: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус																									
Амьсгалын тогтолцоо: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ 14-өөс олон хоног ханиалгасан ☐ Амьсгал олширсон ☐ Астма ☐ Хэржигнүүр ☐ Бусад																									
Зүрх судасны тогтолцоо: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Тахикарди ☐ Брадикарди ☐ Авиа бүдэг ☐ Хэм алдагдалтай ☐ Шуугиантай ☐ Бусад																									
Хоол боловсруулах тогтолцоо: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Бөөлждөг ☐ Хэвлий эмзэглэлтэй ☐ Элэг том ☐ Элэг эмзэглэлтэй ☐ Дэлүү том ☐ Суулгалт ☐ Баас хатдаг ☐ Бусад																									
Шээс бэлгийн тогтолцоо: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Олон удаа шээдэг ☐ Шөнө шээдэг ☐ Орондоо шээдэг ☐ Шээхэд өвддөг ☐ Дүлж шээдэг ☐ Тээрхийн арьс чөлөөтэй эргэхгүй ☐ Бусад																									
Мэдрэлийн эрхтэн тогтолцоо: ☐ Хэвийн ☐ Хэвийн бус бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Татдаг ☐ Дагз хөшингө ☐ Эмгэг рефлексүүд илэрсэн ☐ Бусад																									
Нүдэнд ил харагдах хөгжлийн эмгэг: ☐ Үгүй ☐ Эмгэгтэй бол: (✓ гэж тэмдэглэ) ☐ Уруул тагнайн сэтэрхий ☐ Чихний дэлбэнгүй ☐ Чихний гадна суваггүй ☐ 2 нүдний зай хол ☐ Хөлгүй ☐ Гаргүй ☐ Олон хуруу ☐ Цөөн хуруу ☐ Бусад																									
Амны хөндий: Одоо байгаа шүдний тоо: _____ ☐ Эрүүл ☐ Эрүүл бус ☐ Шүдний цагаан толбо ☐ Шүдний өнгө өөрчлөгдсөн ☐ Шүдний ургалт буруу ☐ Буйлны үрэвсэл ☐ Уруулын хөвч богино ☐ Хэл мурийсан ☐ Хэлний хөвч богино ☐ Амны салстад шарх үүсдэг ☐ Гэмтлийн улмаас шүд хөдөлгөөнд орсон ☐ Хүүхдийн шүдийг тогтмол угааж өгдөг ☐ Бусад																									
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> </div> <div> <table border="0"> <thead> <tr> <th>Шүдлэх Үе</th> <th>Солигдох Үе</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>8-12 сар</td> <td>6-7 нас</td> </tr> <tr> <td>9-13 сар</td> <td>7-8 нас</td> </tr> <tr> <td>16-22 сар</td> <td>10-12 нас</td> </tr> <tr> <td>13-19 сар</td> <td>9-11 нас</td> </tr> <tr> <td>25-33 сар</td> <td>10-12 нас</td> </tr> </tbody> </table> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;"> </div> <div> <table border="0"> <thead> <tr> <th>Шүдлэх Үе</th> <th>Солигдох Үе</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>23-31 сар</td> <td>10-12 нас</td> </tr> <tr> <td>14-18 сар</td> <td>9-11 нас</td> </tr> <tr> <td>17-23 сар</td> <td>9-12 нас</td> </tr> <tr> <td>10-16 сар</td> <td>7-8 нас</td> </tr> <tr> <td>6-10 сар</td> <td>6-7 нас</td> </tr> </tbody> </table> </div> </div>	Шүдлэх Үе	Солигдох Үе	8-12 сар	6-7 нас	9-13 сар	7-8 нас	16-22 сар	10-12 нас	13-19 сар	9-11 нас	25-33 сар	10-12 нас	Шүдлэх Үе	Солигдох Үе	23-31 сар	10-12 нас	14-18 сар	9-11 нас	17-23 сар	9-12 нас	10-16 сар	7-8 нас	6-10 сар	6-7 нас	<p>Шүдний үзүүлэлт:</p> <p>☐ Цоорсон</p> <p>☐ Ломбодсон</p> <p>☐ Авагдсан</p> <p>☐ Давхар ургасан байнгын шүд</p> <p>☐ Байнгын 1-р их араа буюу 6-р шүд ургасан</p> <ul style="list-style-type: none"> • Хоншоор ☐ Баруун ☐ Зүүн • Эрүү ☐ Баруун ☐ Зүүн <p>☐ Эмчилгээ шаардлагатай (шүдний тоо _____)</p> <p>Тайлбар:</p> <ol style="list-style-type: none"> Сүүн шүд унаагүй боловч байнгын шүд нь давхар ургасан эсэхийг сайтар тэмдэглэж мэргэжлийн эмчийн хяналтанд илгээнэ. Байнгын 1-р их араа буюу 6-р шүд ургаж, буйлнаас цухуйж эхэлмэгц мэргэжлийн эмчид хандаж ховил битүүлэх эмчилгээ (ховилын ломбо) хийлгэх зайлшгүй шаардлагатай тул мэргэжлийн эмчийн хяналтанд илгээнэ. Гэмтлийн улмаас шүд хөдөлгөөнд орсон хожуу үүсэх хүндрэлээс сэргийлж шүдний эмчид үзүүлж зөвлөгөө авах шаардлагатай Холимог зуултын үед хүүхдийн сүүн ба байнгын шүдийг зураглалын шүд тус бүрт дараах байдлаар бичиж тэмдэглэнэ: <ul style="list-style-type: none"> • Байнгын шүд: Ц, Л, А Сүүн шүд: ц, л, а
Шүдлэх Үе	Солигдох Үе																								
8-12 сар	6-7 нас																								
9-13 сар	7-8 нас																								
16-22 сар	10-12 нас																								
13-19 сар	9-11 нас																								
25-33 сар	10-12 нас																								
Шүдлэх Үе	Солигдох Үе																								
23-31 сар	10-12 нас																								
14-18 сар	9-11 нас																								
17-23 сар	9-12 нас																								
10-16 сар	7-8 нас																								
6-10 сар	6-7 нас																								

IV. ХАЛДВАРТ БА ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧНИЙ ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ

Ямар нэгэн хорт зуршилтай эсэх: ☐ Тийм ☐ Үгүй		
Тийм бол ямар хорт зуршилтай вэ? (8-18 нас) 1. Мансууруулах төрлийн бодис 2. Тамхи 3. Архи, согтууруулах ундаа 4. Компьютер, утсанд донтох 5. Бусад	Өмнө нь сэтгэцийн эмгэг оношлогдож байсан эсэх: 1. Тийм 2. Үгүй	Өмнө нь осол, гэмтэлд өртөж байсан эсэх: 1. Тийм 2. Үгүй

СҮРЬЕЭ (15-аас доош насны хүүхдэд асран хамгаалагчаас асууна)		
Сүрьеэгийн шинж тэмдэг ба зовиур		
Танд дараах зовиур/шинж тэмдэг илэрч байна уу?		
1.Ханиалгах	☐ Тийм бол хэд хоног?	☐ Үгүй
2.Халуурах	☐ Тийм бол хэд хоног?	☐ Үгүй
3.Цустай цэр гарах	☐ Тийм бол хэд хоног?	☐ Үгүй
4.Шөнө хөлрөх	☐ Тийм	☐ Үгүй
5.Шалтгаангүйгээр турах	☐ Тийм	☐ Үгүй
6.Бусад	☐ Тийм	☐ Үгүй
Сүрьеэгийн тархвар судлал		
1.Та өмнө нь сүрьеэгээр өвчилж байсан уу?	☐ Тийм	☐ Үгүй
2.Танай гэр бүлээс хэн нэгэн сүрьеэгээр өвчилж байсан уу?	☐ Тийм	☐ Үгүй
3.Таны хамаатан садны дундаас сүрьеэгээр өвчилж байсан уу?	☐ Тийм	☐ Үгүй
4. Таны ажил\сургуулийн хамт олны дунд сүрьеэгээр өвчилж байсан уу?	☐ Тийм	☐ Үгүй
Цээжний рентген шинжилгээ		
Рентген шинжилгээнд хамрагдсан эсэх	☐ Тийм	☐ Үгүй
Дүгнэлт:	☐ Хэвийн ☐ Өөрчлөлттэй – цэр авахгүй ☐ Өөрчлөлттэй – цэр авах	
Цэрний сорьц өгсөн эсэх	☐ Тийм ☐ Үгүй	Цэрний түрхцийн шинжилгээний хариу 1. Эерэг (+) 2. Сөрөг (-) 3. Эргэлзээтэй
Оношийн баталгаажилт 1. Сүрьеэ өвчтэй 2. Сүрьеэ өвчингүй 3. Өвчний сэжигтэй		
В ВИРУСТ ХЕПАТИТ (15-18 нас хүртэл)		
В вирус хепатит халдвартай гэж оношлогдож байсан эсэх 1.Тийм 2.Үгүй 3.Мэдэхгүй	HBsAg хурдавчилсан оношлуурын хариу 1. Эерэг (+) 2. Сөрөг (-) 3. Эргэлзээтэй 4. Сул эерэг	Оношийн баталгаажилт 1. В вирус хепатитийн халдвартай 2. В, Дельта вирус хепатитийн хавсарсан халдвартай 3. В, С вирус хепатитийн хавсарсан халдвартай 4. В вирус хепатитийн халдваргүй 5. Өвчний сэжигтэй

С ВИРУСТ ХЕПАТИТ (15-18 нас хүртэл)		
Хепатит С вирусийн халдвартай гэж оношлогдож байсан эсэх 1.Тийм 2.Үгүй 3.Мэдэхгүй	antiHCV хурдавчилсан оношлуурын хариу 1. Эерэг (+) 2. Сөрөг (-) 3. Эргэлзээтэй 4. Сул эерэг	Оношийн баталгаажилт 1. Хепатит С- вирусийн халдвартай 2. Хепатит С- вирусийн халдваргүй 3. Өвчний сэжигтэй
БЗДХ – ТЭМБҮҮ (15-18 нас хүртэл)		
Тэмбүү өвчнөөр оношлогдож байсан эсэх 1.Тийм 2.Үгүй 3.Мэдэхгүй	Тэмбүү хурдавчилсан оношлуурын хариу 1. Эерэг (+) 2. Сөрөг (-) 3. Эргэлзээтэй	Оношийн баталгаажилт 1. Тэмбүү өвчнөөр ШИНЭЭР өвдсөн өвчтөн 2. Тэмбүү өвчингүй 3. Тэмбүү өвчнөөр өмнө нь өвчилж байсан 4. Өвчний сэжигтэй

V. ЭМЧИЙН ЕРӨНХИЙ ДҮГНЭЛТ

Доорх сонголтуудаас тус өвчтөнд тохирох мэдээллийг сонгож, шаардлагатай хэсэгт эмчийн дүгнэлтийг бичнэ.

№	Эмчийн дүгнэлт	Шинэ	Хуучин	Авсан арга хэмжээ					
				Амьдралын хэв маягаа өөрчлөх	Өрх, сумын ЭМТ-д хяналтанд авах	Өрх, сумын ЭМТ-д эмчилгээнд хамрагдах	Дээд шатлалын эмнэлэгт онош баталгаажуулах	Дээд шатлалын эмнэлэгт эмчилгээнд хамрагдах	Бусад
1	Эрүүл	х	х						
2	Эмгэг илэрсэн								
2	1. Өвчний онош: ICD10 код _____								
	2. Өвчний онош: ICD10 код _____								
	3. Өвчний онош: ICD10 код _____								
	4. Өвчний онош: ICD10 код _____								
	5. Өвчний онош: ICD10 код код_____								

Эрүүл мэндийн бүлэг: ☐ I Бүлэг ☐ II Бүлэг ☐ III Бүлэг ☐ IV Бүлэг ☐ V Бүлэг

Тайлбар: Доорх зааврын дагуу кодлоно. Өмнөх тоог дугуйлна уу (1, 2гм)

- Амьдралын хэв маягаа өөрчлөх (зөвлөгөө)
- 1. Хооллолт 2. Идэвхитэй хөдөлгөөн 3. Хорт зуршил 4.Бусад
- Өрх, сумын ЭМТ-д хяналтанд авах (кодоор)
- 1. 3 хүртэлх сар 2. 6 хүртэлх сар
- Өрх, сумын ЭМТ-д эмчилгээнд хамрагдах (кодоор)
- 1. Эмийн 2. Эмийн бүс
- Дээд шатлалын эмнэлэгт онош баталгаажуулах (кодоор)
- 1. Дүүргийн ЭМТ 2. АНЭ, БОЭТ 3. Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг 4. Хувь ЭМБ
- Дээд шатлалын эмнэлэгт эмчилгээнд хамрагдах (кодоор)
- 1. Дүүргийн ЭМТ 2. АНЭ, БОЭТ 3. Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг 4. Хувь ЭМБ

Үзлэг хийсэн байгууллага:

Эмчийн нэр:

_____/гарын үсэг/

Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны 12 дугаар сарын 30-ны
өдрийн А/611 дүгээр тушаалын арваннэгдүгээр хавсралт
Эрүүл мэндийн бүртгэлийн маягт ЭИМ-3

НАСАНД ХҮРЭГЧДИЙН ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГИЙН МАЯГТ (18 ба түүнээс дээш нас)

Үзлэг хийсэн он... сар... өдөр

2. ХҮН АМ ЗҮЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Эмнэлгийн нэр, лого

РД

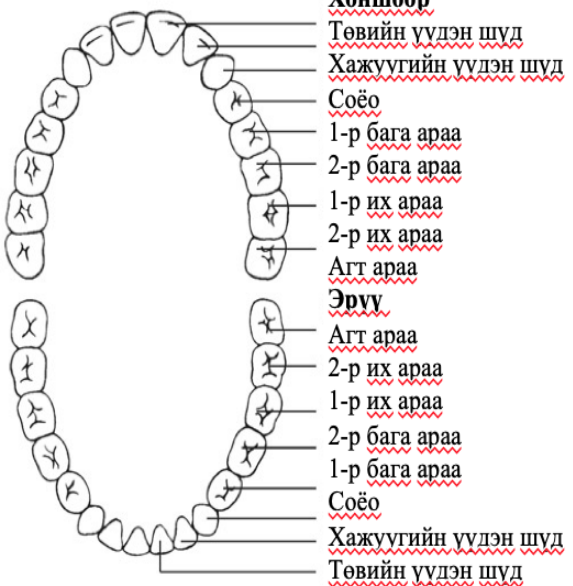
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Ургийн овог:

Эцэг, эхийн нэр:		Өөрийн нэр:	
Төрсөн он / сар / өдөр	Оршин суугаа хаяг:	Харъяалал:	
Нас []	☐ Хүйс: ☐ Эр ☐ Эм	☐ Харъяалалтай байнгын оршин суугч ☐ Харъяалалгүй байнгын оршин суугч ☐ Харъяалалтай түр оршин суугч ☐ Харъяалалгүй түр оршин суугч ☐ Бүртгэлгүй иргэн	
Боловсрол:		Утасны дугаар:	
☐ Боловсролгүй ☐ Бага ☐ Суурь ☐ Бүрэн дунд ☐ Мэргэжлийн ☐ болон техникийн ☐ Дипломын ☐ боловсрол ☐ Бакалавр ☐ Магистр ☐ Доктор	Гэрлэлтийн байдал: ☐ Огт гэрлээгүй ☐ Батлуулсан гэр бүлтэй ☐ Батлуулаагүй гэр бүлтэй ☐ Тусгаарласан ☐ Цуцалсан ☐ Бэлбэсэн	Хөдөлмөр эрхлэлт: 1. Цалин хөлстэй ажиллагч 2. Ажил олгогч 3. Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч 4. Нөхөрлөл хоршооны гишүүн 5. Мал аж ахуй эрхлэгч 6. Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй ажиллагч гишүүн Бусад /бичнэ/	Хөдөлмөр эрхлэхгүй шалтгаан: 1. Сургуульд сурдаг 2. Тэтгэвэрт 3. Хөдөлмөр эрхлэх чадваргүй 4. Гэрийн ажилтай 5. Тохирох ажил олдохгүй 6. Ажил хайж байгаа 7. Ажиллах сонирхолгүй 8. Бусад /бичнэ/
Ажил, мэргэжил.....		Ажилладаг салбар, чиглэл.....	
Орон сууцны байдал:			
☐ Гэр, сууц ☐ Орон сууцны байшин ☐ Бие даасан тохилог сууц ☐ Сууцны тусдаа байшин ☐ Оюутан сурагчдын нийтийн байр ☐ Ажиллагчдын нийтийн байр ☐ Нийтийн зориулалтын бусад байр ☐ Зориулалтын бус сууц ☐ Бусад			

II. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Өндөр см /10-тын орны бутархай оруулах/ Жин кг /10-тын орны бутархай оруулах/ Бүсэлхийн тойргийн (БТ) хэмжээ см /10-тын орны бутархай оруулах/	Биеийн жингийн индекс: $(БЖИ = Жин(кг) / Өндөр^2(см))$ 1. Туранхай (<18.5) 2. Хэвийн жинтэй (18.5-24.9) 3. Илүүдэл жинтэй (25.0-29.9) 4. Таргалалт I (30.0-34.9) 5. Таргалалт II (35.0-39.9) 6. Таргалалт III (≥ 40.0)	Тамхи татдаг эсэх: 1. Тийм Тамхи татаж эхэлсэн нас 2. Үгүй Өдөр бүр тамхи татдаг эсэх: 1. Тийм 2. Үгүй 3. Хааяа
Та сүүлийн 30 хоногт архи, согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үү? 1. Тийм 2. Үгүй	Долоо хоногийн хэдэн өдөрт шинэ жимс, ногоо хэрэглэдэг вэ? 1. 7 хоногийн 1-2 өдөрт 2. 7 хоногийн 3-4 өдөрт 3. 7 хоногийн 5-6 өдөрт 4. Өдөр бүр 5. Хэрэглэдэггүй	7 хоногийн 5-аас доошгүй өдөр 30 минутаас багагүй хугацаанд идэвхтэй хөдөлгөөн хийдэг эсэх? 1. Тийм 2. Үгүй 3. Хааяа

Жирэмсэн эсэх: ☐ Тийм ☐ Үгүй ☐ Мэдэхгүй ☐ Хариулахаас татгалзсан		
Амны хөндий: Одоо байгаа шүдний тоо _____ ☐ Эрүүл ☐ Эрүүл бус ☐ Буйлны үрэвсэл (шүдээ угаахад цус гардаг эсэх) ☐ Амны салстад шарх үүсдэг ☐ Авагддаг шүдэлбэр зүүдэг (хиймэл шүд: хуванцар, уян хуванцар) ☐ Шүдэлбэрийн таарамж сайн, дунд, муу (доогуур нь зурж тэмдэглэ) ☐ Авагддаггүй шүдэлбэр (гүүрэлсэн шүдэлбэр, бүрээс, шаазан бүрээс, имплант гэх мэт) доогуур нь зурж тэмдэглэ) ☐ Бусад		
	ЦЛАШүдний үзүүлэлт: ☐ Цоорсон ☐ Ломбодсон ☐ Авагдсан Шүдний цоорлын олон улсын үзүүлэлт (ICDAS II-харж оношлох систем): 0 – Эрүүл 1 – Паалангийн толбо 2 – Паалангийн гүн толбо 3 – Паалан хэсэгчлэн эмтэрсэн 4 – Тугалмай түвшинд цоорсон 5 – Тугалмайн гүнд цоорсон 6 -Тугалмай ил гарч гүн цоорсон ☐ Эмчилгээ шаардлагатай шүдний тоо _____	Тайлбар: 1. ЦЛАШ (цоорсон, ломбодсон, авагдсан тэмдэглэгээг Ц, Л, А үсгээр шүд тус бүрт тэмдэглэнэ) 2. Дээрх үзүүлэлтийн хажууд цоорлын түвшинг харж тодорхойлж бичнэ. Жиш: Ц1, Ц6, Ц4 гэх мэт. 3. Эмчилгээ шаардлагатай шүд хэсэгт цоорсон бүх шүдний тоог бичиж тэмдэглэнэ. 4. Шүдэлбэрийг тухайн зурган дээр тоймлон зурж тэмдэглэнэ. Жиш: хиймэл шүд бүхий хэсгийн дугуйлан тэмдэглэнэ.

III. ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧНИЙ ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ

АРТЕРИЙН ГИПЕРТЕНЗИ (18 ба түүнээс дээш)		
Та сүүлийн 1 жилийн хугацаанд цусны даралтаа хэмжүүлсэн үү? 1. Тийм 2. Үгүй	Цусны даралт хэмжилтийн үр дүн: 1. Хэвийн (СД<120; ДД<80) 2. Ихэссэн 120-129/80 3. 1-р зэрэг 130-139/80-89 4. 2-р зэрэг >140/>90	Артерийн гипертензи онош батлагдсан эсэх: 1. Артерийн гипертензитэй 2. Артерийн гипертензигүй 3. Артерийн гипертензитэй байх сэжигтэй
ЧИХРИЙН ШИЖИН (40 ба түүнээс дээш)		
Цусан дахь сахарын хэмжээ ихэссэн эсвэл чихрийн шижин өвчнөөр оношлогдож байсан эсэх: 1. Тийм 2. Үгүй 3. Мэдэхгүй	Цусан дахь сахарын хэмжээг хурдавчилсан оношлуураар хэмжсэн үр дүн: 1. Өлөн үеийн – Хэвийн (<5.6 ммоль/л) 2. Өлөн үеийн – Чихрийн шижин хэв шинж 2 өвчтэй байж болзошгүй (≥5.6 ммоль/л) 3. Өлөн биш үеийн – Хэвийн (<7.8 ммоль/л) 4. Өлөн биш үеийн – Чихрийн шижин хэв шинж 2 өвчтэй байж болзошгүй (≥7.8 ммоль/л)	Чихрийн шижин хэв шинж 2 онош батлагдсан эсэх: 4. Чихрийн шижин хэв шинж 2 өвчтэй 5. Чихрийн шижин хэв шинж 2 өвчингүй 6. Чихрийн шижин хэв шинж 2 байх сэжигтэй
ЦУСАН ДАХЬ ХОЛЕСТЕРИНЫ ТҮВШИН (40 ба түүнээс дээш)		
Цусан дахь холестерин хэмжээ ихэссэн гэж оношлогдсон эсэх: 1. Тийм 2. Үгүй 3. Мэдэхгүй	Цусан дахь холестерин хэмжээ: 1. Хэвийн (<5.0 ммоль/л; <190мг/дл) 2. Хэвийн бус (≥5.0 ммоль/л (≥190мг/дл))	Цусан дахь холестерин түвшин ихэссэн нь баталгаажсан эсэх: 1. Цусан дахь холестерин түвшин их 2. Цусан дахь холестерин түвшин их биш 3. Цусан дахь холестерин түвшин их байж болзошгүй

ХӨХНИЙ ХАВДАР (30-60 нас)		
Хөхөө өөрөө шалгадаг эсэх: 1. Тийм 2. Үгүй	Үзлэгийн үр дүн: 1. Хэвийн 2. Хэвийн бус 3. Эргэлзээтэй	Оношийн баталгаажилт: 1. Хөхний хавдартай 2. Хөхний хавдаргүй 3. Хөхний хавдартай байх сэжигтэй
УМАЙН ХҮЗҮҮНИЙ ХАВДАР (30-60 нас)		
Умайн хүзүүний хавдрын шинжилгээнд хамрагдаж байсан эсэх: 1. Тийм 2. Үгүй 3. Мэдэхгүй	Үзлэгийн үр дүн: 1. Хэвийн 2. Хэвийн бус 3. Эргэлзээтэй	Оношийн баталгаажилт: 1. Умайн хүзүүний хавдартай 2. Умайн хүзүүний хавдаргүй 3. Умайн хүзүүний хавдартай байх сэжигтэй
ТҮРҮҮ БУЛЧИРХАЙН ХАВДАР (50 ба түүнээс дээш)		
Түрүү булчирхайн хавдрын шинжилгээнд хамрагдаж байсан эсэх: 1. Тийм 2. Үгүй 3. Мэдэхгүй	Үзлэгийн үр дүн: 1. Хэвийн 2. Хэвийн бус 3. Эргэлзээтэй	Оношийн баталгаажилт: 1.Түрүү булчирхайн хавдартай 2.Түрүү булчирхайн хавдаргүй 3.Түрүү булчирхайн хавдартай байх сэжигтэй
ЗҮРХНИЙ ЦАХИЛГААН БИЧЛЭГ (ЗЦБ) (40 ба түүнээс дээш)		
Мобайл ЗЦБ-ийн үр дүн: 1. Хэвийн 2. Хэвийн бус 2.1 Хэм алдалт 2.2 Ишемийн өөрчлөлт 2.3 Бусад 3. Эргэлзээтэй	Суурин ЗЦБ-ийн үр дүн: (Сум, өрхийн ЭМТ дээрх) 1. Хэвийн 2. Хэвийн бус 2.1 Хэм алдалт /тахикарди, брадикарди, хориг/ 2.2 Ишемийн өөрчлөлт /цус хомсрол, инфаркт/ 2.3 Ховдолын томрол 2.4 Тосгуурын томрол 2.5 Бусад	Оношийн баталгаажилт: 1. Өвчтэй (Өвчний ОУ-ын ангиллаар) 2. Эрүүл 3. Өвчний сэжигтэй
ХЭТ АВИАН (ЭХО) ОНОШИЛГОО (40 ба түүнээс дээш)		
Мобайл ЭХО – ны үр дүн: 3. Хэвийн 2. Хэвийн бус буюу өөрчлөлт илэрсэн эрхтэн (олон хувилбарт сонголттой) 2.1 Элэг 2.2 Цэс 2.3 Нойр булчирхай 2.4 Дэлүү 2.5 Бөөр (баруун) 2.6 Бөөр (зүүн) 2.7 Түрүү булчирхай 2.8 Хэвлий дэх шингэн 2.9 Бусад	Суурин ЭХО – ны үр дүн: 1. Хэвийн 2. Хэвийн бус буюу өөрчлөлт илэрсэн эрхтэн (олон хувилбарт сонголттой) 2.1 Элэг 2.2 Цэс 2.3 Нойр булчирхай 2.4 Дэлүү 2.5 Бөөр (баруун) 2.6 Бөөр (зүүн) 2.7 Түрүү булчирхай 2.8 Хэвлий дэх шингэн 2.9 Бусад	Оношийн баталгаажилт: 1. Өвчтэй (Өвчний ОУ-ын ангиллаар) 2. Эрүүл 3. Өвчний сэжигтэй
Дээрх шалтгаануудаас бусад өвчлөл илэрсэн эсэх? 1. Тийм 2. Үгүй (Тийм бол бичих)		
<div></div> <div></div>		

IV. ХАЛДВАРТ ӨВЧНИЙ ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ

СҮРЬЕЭ (18 ба түүнээс дээш)		
Сүрьеэгийн шинж тэмдэг ба зовиур		
Танд дараах зовиур \шинж тэмдэг илэрч байна уу?		
1.Ханиалгах	○ Тийм бол хэд хоног?	○ Үгүй
2.Халуурах	○ Тийм бол хэд хоног?	○ Үгүй
3.Цустай цэр гарах	○ Тийм бол хэд хоног?	○ Үгүй
4.Шөнө хөлрөх	○ Тийм	○ Үгүй
5.Шалтгаангүйгээр турах	○ Тийм	○ Үгүй

6.Бусад	☐ Тийм ☐ Үгүй	
Сүрьеэгийн тархвар судлал		
1.Та өмнө нь сүрьеэгээр өвчилж байсан уу?	☐ Тийм	☐ Үгүй
2.Танай гэр бүлээс хэн нэгэн сүрьеэгээр өвчилж байсан уу?	☐ Тийм	☐ Үгүй
3.Таны хамаатан садны дундаас сүрьеэгээр өвчилж байсан уу?	☐ Тийм	☐ Үгүй
4. Таны ажил\ сургуулийн хамт олны дунд сүрьеэгээр өвчилж байсан уу?	☐ Тийм	☐ Үгүй
Цээжний рентген шинжилгээ		
Рентген шинжилгээнд хамрагдсан эсэх:	☐ Тийм ☐ Үгүй	
Дүгнэлт:	☐ Хэвийн ☐ Өөрчлөлттэй – цэр авахгүй ☐ Өөрчлөлттэй – цэр авах	
Цэрний сорьц өгсөн эсэх:	☐ Тийм ☐ Үгүй	Цэрний түрхцийн шинжилгээний хариу 1. Эерэг (+) 2. Сөрөг (-) 3. Эргэлзээтэй
Оношийн баталгаажилт: 1. Сүрьеэ өвчтэй 2. Сүрьеэ өвчингүй 3. Өвчний сэжигтэй		
В ВИРУСТ ХЕПАТИТ (18 ба түүнээс дээш)		
В вирус хепатит халдвартай гэж оношлогдож байсан эсэх: 1. Тийм 2. Үгүй 3. Мэдэхгүй	HBsAg хурдавчилсан оношлуурын хариу: 1. Эерэг (+) 2. Сул эерэг 3. Сөрөг (-) 4. Эргэлзээтэй	Оношийн баталгаажилт: 1. В вирус хепатитийн халдвартай 2. В, Дельта вирус хепатитийн хавсарсан халдвартай 3. В, С вирус хепатитийн хавсарсан халдвартай 4. В вирус хепатитийн халдваргүй 5. Өвчний сэжигтэй
С ВИРУСТ ХЕПАТИТ (18 ба түүнээс дээш)		
Хепатит С вирусийн халдвартай гэж оношлогдож байсан эсэх: 1.Тийм 2.Үгүй 3.Мэдэхгүй	antiHCV хурдавчилсан оношлуурын хариу: 1. Эерэг (+) 2. Сул эерэг 3. Сөрөг (-) 4. Эргэлзээтэй	Оношийн баталгаажилт: 1. Хепатит С- вирусийн халдвартай 2. Хепатит С- вирусийн халдваргүй 3. Өвчний сэжигтэй
ХҮНИЙ ДАРХЛАЛ ХОМСДОЛЫН ВИРУС (ХДХВ)-ИЙН ХАЛДВАР (18 ба түүнээс дээш)		
ХДХВ-ын хурдавчилсан оношлуурын үр дүн: 1. Эерэг (+) 2. Сөрөг (-) 3. Эргэлзээтэй	Оношийн баталгаажилт: 1. ХДХВ-ийн халдвартай 2. ХДХВ-ийн халдваргүй 3. Өвчний сэжигтэй	
БЗДХ – ТЭМБҮҮ (18 ба түүнээс дээш)		
Тэмбүү өвчнөөр оношлогдож байсан эсэх: 1. Тийм 2. Үгүй 3. Мэдэхгүй	Тэмбүү хурдавчилсан оношлуурын хариу: 1. Эерэг (+) 2. Сөрөг (-) 3. Эргэлзээтэй	Оношийн баталгаажилт: 1. Тэмбүү өвчнөөр ШИНЭЭР өвдсөн өвчтөн 2. Тэмбүү өвчнөөр өмнө нь өвчилж байсан 3. Тэмбүү өвчингүй 4. Өвчний сэжигтэй
ХЕЛИКОБАКТЕР ПИЛОР (H. PYLORI)-ИЙН ХАЛДВАР (40 ба түүнээс дээш)		
Хеликобактер Пилорийн халдвартай гэж оношлогдож байсан эсэх: 1. Тийм 2. Үгүй 3. Мэдэхгүй	Хеликобактер Пилорийн хурдавчилсан оношлуурын хариу: 4. Эерэг (+) 5. Сөрөг (-) 6. Эргэлзээтэй	Оношийн баталгаажилт: 3. Хеликобактер Пилорийн халдвартай 4. Хеликобактер Пилорийн халдваргүй 5. Өвчний сэжигтэй

V. НАСТАНД ИЛРҮҮЛЭГ ХИЙХ ХУРААНГУЙЛСАН АСУУМЖ

55 ба түүнээс дээш насны эмэгтэйчүүд, 60 ба түүнээс дээш насны эрэгтэйчүүдийг оруулан тооцно.

№	Асуумж	Тэмдэглэл
1	Сонсгол: Бусдын ярьж байгааг сонсоход танд хүндрэл гардаг уу?	Тийм/Үгүй
2	Хараа: Телевиз үзэх, юм унших, өдөр тутмын ажил хийхэд хараа муугаас танд бэрхшээл тохиолддог уу?	Тийм/Үгүй
3	Шээсээ барьж чадахгүй байх: Танд сүүлийн 6 сарын дотор шээсээ барьж чадаагүй тохиолдол гарсан уу?	Тийм/Үгүй
4	Та хир ойрхон өтгөнөө гаргадаг вэ?	Өдөр бүр 7 хоногт ...удаа
5	Хоол тэжээл: Сүүлийн 6 сарын дотор 5кг-аас илүү турсан уу?	Тийм/Үгүй
6	Залгих: Танд юм залгихад бэрхшээл гардаг уу?	Тийм/ Үгүй
7	Унах: Сүүлийн 3 сарын дотор явганаас унаж ойчсон уу?	Тийм/ Үгүй
8	Сэтгэл гутрал: Та ойр ойрхон сэтгэлээр унаж, уйтгарладаг уу?	Тийм/Үгүй
9	Зан байдал (сувилагч, ойр дотныхны ажиглалтаар): тайван бус/ идэвхгүй/ бусад	

2-оос дээш асуултанд "Тийм" гэж хариулсан тохиолдолд настны эрүүл мэндийг хэвийн бус гэж үзнэ.

VI. ЭМЧИЙН ЕРӨНХИЙ ДҮГНЭЛТ

Доорх сонголтуудаас тус өвчтөнд тохирох мэдээллийг сонгож, шаардлагатай хэсэгт эмчийн дүгнэлтийг бичнэ.

№	Эмчийн дүгнэлт	Шинэ	Хуучин	Авсан арга хэмжээ				
				Амьдралын хэв маягаа өөрчлөх	Өрх, сумын ЭМТ-д хяналтанд авах	Өрх, сумын ЭМТ-д эмчилгээнд хамрагдах	Дээд шатлалын эмнэлэгт онош баталгаажуулах	Дээд шатлалын эмнэлэгт эмчилгээнд хамрагдах
1	Эрүүл	х	х					
2	Эмгэг илэрсэн							
2	1. Өвчний онош: ICD10 код							
	2. Өвчний онош: ICD10 код							
	3. Өвчний онош: ICD10 код							
	4. Өвчний онош: ICD10 код							
	5. Өвчний онош: ICD10 код							

Эрүүл мэндийн бүлэг: ☐ I Бүлэг ☐ II Бүлэг ☐ III Бүлэг ☐ IV Бүлэг ☐ V Бүлэг

Тайлбар: Доорх зааврын дагуу кодлоно. Өмнөх тоог дугуйлна уу (1, 2гм)

- Амьдралын хэв маягаа өөрчлөх (зөвлөгөө)		
1. Хооллолт	2. Идэвхитэй хөдөлгөөн	3. Хорт зуршил 4.Бусад
- Өрх, сумын ЭМТ-д хяналтанд авах (кодоор)		
1. 3 хүртэлх сар	2. 6 хүртэлх сар	

- Өрх, сумын ЭМТ-д эмчилгээнд хамрагдах (кодоор)

1. Эмийн 2. Эмийн бус

- Дээд шатлалын эмнэлэгт онош баталгаажуулах (кодоор)

1. Дүүргийн ЭМТ 2. АНЭ, БОЭТ 3. Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг 4. Хувь ЭМБ

- Дээд шатлалын эмнэлэгт эмчилгээнд хамрагдах (кодоор)

1. Дүүргийн ЭМТ 2. АНЭ, БОЭТ 3. Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг 4. Хувь ЭМБ

Үзлэг хийсэн байгууллага:

Эмчийн нэр:

_____/гарын үсэг/

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

1. Өвчний олон улсын 10-р ангилал, 1.2-р боть, ДЭМБ, 2008 он
2. Эрүүл мэндийн үзүүлэлт тооцох аргачлал, ҮСХ, 2009 он
3. Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны 12 сарын 30-ны өдрийн “Эрүүл мэндийн салбарын статистик мэдээ, мэдээллийн журам, бүртгэлийн маягтыг шинэчлэн батлах тухай” А/611 дүгээр тушаал
